

Uchwała Nr XXXVI/275/21
Rady Miejskiej w Rynie
z dnia 27 października 2021r.

w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ryn na lata 2022 – 2026”.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2021 r. poz. 1372) w związku z art. 16b ust. 1 i 2 oraz art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity: Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.) – Rada Miejska w Rynie uchwała, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się „Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ryn na lata 2022 – 2026”, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Ryn.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2022 r.

Przewodniczący
Rady Miejskiej w Rynie

Juliusz Brant

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ryn na lata 2022-2026

Spis treści

Wstęp.....	5
RODZIAŁ I. MERYTORYCZNE UZASADNIENIE OPRACOWANIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	6
1.1. Podstawa prawna Strategii.....	6
1.1.1. Dokumenty europejskie.....	6
1.1.2. Dokumenty krajowe.....	6
1.1.3. Dokumenty regionalne i lokalne.....	7
RODZIAŁ II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE	8
2.1. Charakterystyka Gminy.....	8
2.1.1. Położenie.....	8
2.1.2. Ludność.....	10
2.1.3. Oświata.....	13
2.1.4. Kultura i sport.....	14
2.1.5 Organizacje pozarządowe.....	16
2.1.5 Pomoc społeczna.....	17
2.1.6. Bezpieczeństwo publiczne i przeciwpożarowe.....	19
2.1.7. Opieka zdrowotna.....	20
2.2. Kwestie społeczne.....	20
2.2.1. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej.....	20
2.2.2. Działania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez MGOPS.....	22
2.2.4. Ubóstwo.....	26
2.2.5. Niepełnosprawność.....	27
2.2.6. Długotrwała lub ciężka choroba.....	28
2.2.7. Bezrobocie.....	29
2.2.8. Uzależnienia.....	32
Ważniejsze oddziaływania profilaktyczne dla młodzieży.....	36

2.2.9. Bezradność opiekuńczo – wychowawcza.....	37
2.2.10. Przemoc w rodzinie.....	41
2.2.11. Usługi opiekuńcze i specjalistyczne.....	45
2.3. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców Gminy Ryn.....	46
Cel badania.....	47
Podstawowe problemy społeczne w opinii mieszkańców.....	48
Spożywanie Alkoholu i związane z nim inne problemy społeczne.....	48
Substancje psychoaktywne: nikotyna.....	52
Substancje psychoaktywne: narkotyki i dopalacze, leki.....	54
Przemoc w rodzinie.....	57
Przekonania dotyczące wychowania dzieci.....	57
Zjawisko przemocy w rodzinie.....	57
Hazard.....	60
Cyberprzemoc i uzależnienie od internetu.....	61
Badania sprzedawców napojów alkoholowych.....	63
Grupa badana.....	63
Cel badania.....	63
Wyniki badań.....	63
Problemy społeczne w środowisku dzieci i młodzieży.....	71
Metodologia.....	71
Cel badania.....	71
Charakterystyka grupy badanej.....	72
Wyniki.....	73
Substancje psychoaktywne: Alkohol.....	73
Substancje psychoaktywne: Papierosy.....	77
Substancje psychoaktywne: Narkotyki i dopalacze.....	80

Postawy wobec substancji psychoaktywnych.....	81
Przemoc w szkole.....	83
Uzależnienie od internetu i cyberprzemoc.....	84
Hazard.....	88
Czas Wolny.....	91
Telewizja.....	94
Podsumowanie	95
2.4.2. Analiza SWOT	99
RODZIAŁ III. STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE RYN NA LATA 2022-2026	102
3.1. Misja i prognoza zmian w zakresie objętym strategią.....	102
3.2. Realizacja strategii.....	104
3.2.1. Cele i kierunki działań.....	104
1. CEL STRATEGICZNY: Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych i starszych....	104
2. CEL STRATEGICZNY: Rozwój systemu wsparcia rodzin zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.....	106
3. CEL STRATEGICZNY: Aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.....	107
4. CEL STRATEGICZNY: Dynamizacja rozwoju społeczeństwa obywatelskiego Gminy..	109
3.2.2. Monitoring i ewaluacja.....	110
3.2.3. Źródła finansowania.....	111
Spis wykresów i tabel.....	112

Wstęp

Politykę społeczną zazwyczaj definiuje się, jako "działalność państwa, podmiotów samorządowych i pozarządowych organizacji zmierzającą do kształtowania odpowiednich warunków pracy i bytu, pożądanych struktur społecznych oraz stosunków społeczno-kulturowych, w których przy aktywności ludzi będzie możliwe zaspokojenie potrzeb społeczeństwa na poziomie możliwym w danym okresie"¹. Definicja ta wskazuje na główny cel polityki społecznej państwa - utrzymywanie rozwoju społecznego i gospodarczego.

Podstawowym dokumentem planistycznym w sferze polityki społecznej na poziomie lokalnym jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych. Strategia ta jest dokumentem określającym najważniejsze kierunki interwencji w stosunku do zdiagnozowanych problemów społecznych występujących na terenie gminy i wskazuje priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla ich realizacji. Opracowanie Strategii jest punktem wyjścia do opracowania szczegółowych programów, których realizacja ma przyczynić się do rozwiązywania problemów społecznych oraz wyrównania szans społecznych mieszkańców gminy.

Artykuł 17 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1876t.j.) nakłada na gminę obowiązek opracowania i realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Z kolei art. 16b wyżej wymienionej Ustawy określa kluczowe elementy, które powinna zawierać strategia rozwiązywania problemów społecznych w Gminie. Dokument ten powinien składać się w szczególności z:

1. diagnozy sytuacji społecznej gminy,
2. prognozy zmian w zakresie objętym strategią,
3. określenia:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Niniejsza Strategia została opracowana na lata 2022-2026.

¹ K. Loranty, *Bezpieczeństwo społeczne Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2004, s. 98.

RODZIAŁ I. MERYTORYCZNE UZASADNIENIE OPRACOWANIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

1.1. Podstawa prawna Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ryn na lata 2022-2026 jest zgodna z dokumentami strategicznymi z zakresu polityki społecznej opracowanymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym. Poniżej zaprezentowano opis podstawowych dokumentów strategicznych stanowiących podstawę i punkt odniesienia do powstania niniejszej Strategii.

1.1.1. Dokumenty europejskie

Głównym programem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej jest Strategia Europa 2020. Jest to długookresowy program na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju. Podkreśla się w nim znaczenie współdziałania państw członkowskich na rzecz wychodzenia z kryzysu oraz wdrażania reform, w odpowiedzi na wyzwania związane z globalizacją, starzeniem się społeczeństw oraz rosnącą potrzebą racjonalnego wykorzystywania zasobów. W Strategii Europa 2020 wyodrębniono trzy priorytety:

- 1) wzrost inteligentny, czyli rozwój oparty na wiedzy i innowacjach,
- 2) wzrost zrównoważony, czyli transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, efektywnie korzystającej z zasobów i konkurencyjnej,
- 3) wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

1.1.2. Dokumenty krajowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ryn na lata 2022-2026 uwzględnia także zapisy następujących dokumentów krajowych:

- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030,
- Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020,
- Narodowy Program Zdrowia na lata 2016 – 2020,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020,

- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030,
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030.

1.1.3. Dokumenty regionalne i lokalne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ryn na lata 2022-2026 uwzględnia zapisy dokumentów regionalnych i lokalnych, takich jak:

- Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego 2030;
- Wojewódzki program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w województwie warmińsko-mazurskim na lata 2021-2025;
- Strategia Zintegrowanego Rozwoju Powiatów Wielkich Jezior Mazurskich 2014-2022;
- Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2020-2022;
- Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Ryn na lata 2010-2020;
- Gminny Programu Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na terenie Gminy Ryn na rok 2021;
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy Ryn na rok 2021;
- Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2021 - 2024 w Gminie Ryn.

RODZIAŁ II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE

2.1. Charakterystyka Gminy

2.1.1. Położenie

Gmina Ryn to gmina miejsko-wiejska. Należy do województwa warmińsko-mazurskiego, powiatu giżyckiego. Gmina Ryn ma 5 668 mieszkańców, czyli zamieszkuje ją 9,9% ludności powiatu. Gmina stanowi 18,3% powierzchni powiatu. Siedzibą gminy jest miasto Ryn.

Gmina Ryn zajmuje obszar 204,54 km², w tym dominują: użytki rolne: 58%, użytki leśne: 21%. Gmina stanowi 18,88% powierzchni powiatu Giżyckiego. Miejscowości gminy: miasto Ryn, a na terenie Gminy: Bachorza, Canki, Tros, Skop, Głębowo, Orło, Sterławki Wielkie, Grzybowo, Kronowo, Jeziorko, Hermanowa Wola, Ławki, Stara Rudówka, Szymonka, Prażmowo, Knis, Knis-Podewsie, Mleczkowo, Monetki, Mrówki, Ryński Dwór, Ryńskie Pole, Siejkowo, Skorupki, Zielony Lasek, Krzyżany, Słabowo, Rybical.

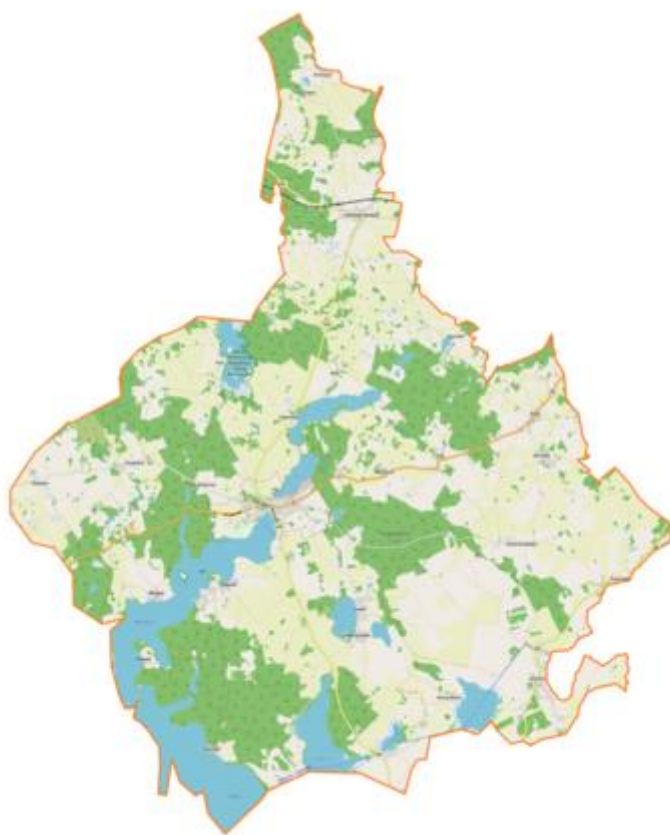
Miasto Ryn położone jest w środkowo – wschodniej części województwa Warmińsko – Mazurskiego, od zachodu sąsiaduje z gminą Mrągowo i Kętrzyn, od wschodu z gminą Giżycko i Miłki, od południa z gminą Mikołajki. Gmina należy do powiatu giżyckiego. Powierzchnia gminy wynosi 20 454 hektarów.

O możliwościach rozwoju gminy Ryn stanowi zarówno rola regionu Krainy Wielkich Jezior Mazurskich w strukturze przestrzenno-gospodarczej kraju jak rola i miejsce gminy w strukturze tego regionu. Pod względem fizyczno-geograficznym obszar gminy należy do dwóch jednostek: Pojezierza Mrągowskiego i Krainy Wielkich Jezior Mazurskich. Region ten charakteryzuje się:

- 1) Bardzo wysokimi walorami środowiska przyrodniczego (duży udział jezior, rzek i lasów) i bardzo niskim stopniem skażeń środowiska. Wobec dużego udziału w kraju terenów ekologicznie zdegradowanych stwarza to szansę na rozwój turystyki i stanowi cechę sprzyjającą pozyskiwaniu inwestorów.
- 2) Niskim stopniem urbanizacji i uprzemysłowienia oraz dużym znaczeniem funkcji rolniczej wpływa na możliwość powstawania - komasowania produkcji rolniczej wytwarzającej produkty wysokiej jakości, czyste ekologicznie mające szansę zbytu na rynku krajowym i zagranicznym.
- 3) Wysokim wskaźnikiem bezrobocia w skali kraju. Stwarza to problemy natury ekonomicznej i społecznej oraz powoduje konieczność tworzenia nowych miejsc pracy w sektorach wytwórczości i szeroko pojmowanych usług.

- 4) Dużym udziałem gleb dobrej i średniej klasy.
- 5) Dużym udziałem trwałych użytków zielonych.
- 6) Dużymi zasobami gruntów.
- 7) Dużymi powierzchniami wód otwartych wskazującymi na możliwości rozwoju hodowli ryb.

W Rejonie Wielkich Jezior Mazurskich gmina Ryn charakteryzuje się wysokimi walorami środowiska przyrodniczego, walory te upatrywane są jako podstawa do ożywienia ekonomicznego gminy.

W skład gminy Ryn wchodzi następujące sołectwa:

1. Sołectwo Jeziorko
2. Sołectwo Knis (Knis, Knis Podewsie, Mleczkowo)
3. Sołectwo Krzyżany
4. Sołectwo Kronowo (Grzybowo, Kronowo)
5. Sołectwo Głębowo

6. Sołectwo Ławki (Hermanowa Wola, Ławki, Ławki PGR, Ryński Dwór, Ryńskie Pole, Siejkowo)
7. Sołectwo Mioduńskie (Mioduńskie, Zielony Lasek)
8. Sołectwo Monetki (Klos)
9. Sołectwo Orło
10. Sołectwo Prażmowo
11. Sołectwo Rybical (Rybical, Mrówki, Skorupki)
12. Sołectwo Skop
13. Sołectwo Stara Rudówka
14. Sołectwo Słabowo
15. Sołectwo Sterławki Wielkie
16. Sołectwo Szymonka
17. Sołectwo Tros
18. Sołectwo Canki (Canki, Bachorza)
19. Sołectwo Wejdyki

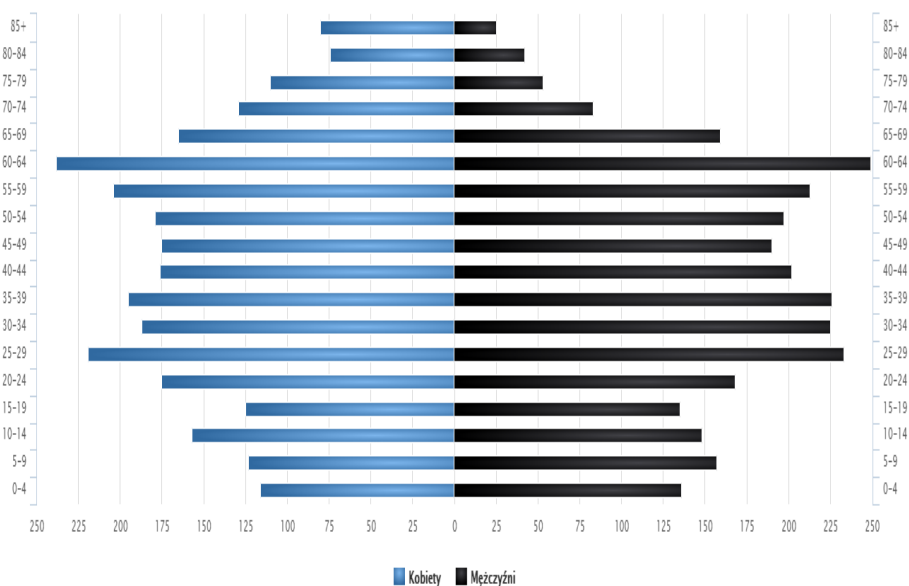
2.1.2. Ludność

Gmina Ryn ma 5 668 mieszkańców, z czego 49,9% stanowią kobiety, a 50,1% mężczyźni. W latach 2002-2019 liczba mieszkańców zmalała o 7,8%. Średni wiek mieszkańców wynosi 41,3 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Mieszkańcy gminy Ryn zawarli w 2019 roku 35 małżeństw, co odpowiada 6,2 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie więcej od wartości dla województwa warmińsko-mazurskiego oraz znacznie więcej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 2,0 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. 28,5% mieszkańców gminy Ryn jest stanu wolnego, 54,0% żyje w małżeństwie, 5,7% mieszkańców jest po rozwodzie, a 9,3% to wdowy/wdowcy.

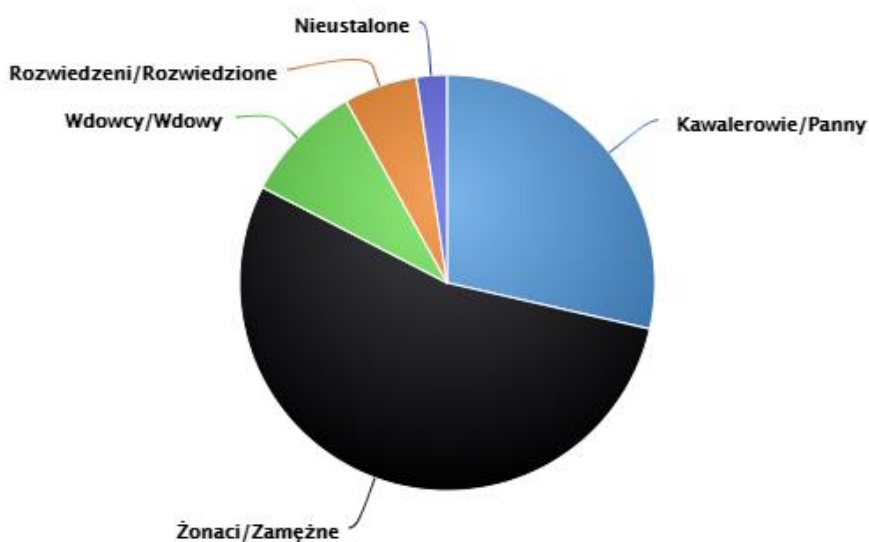
Piramida wieku mieszkańców gminy Ryn, 2019

(Źródło: GUS)

Stan cywilny (Ludność w wieku 15+ lat) – Gmina Ryn

(Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011)

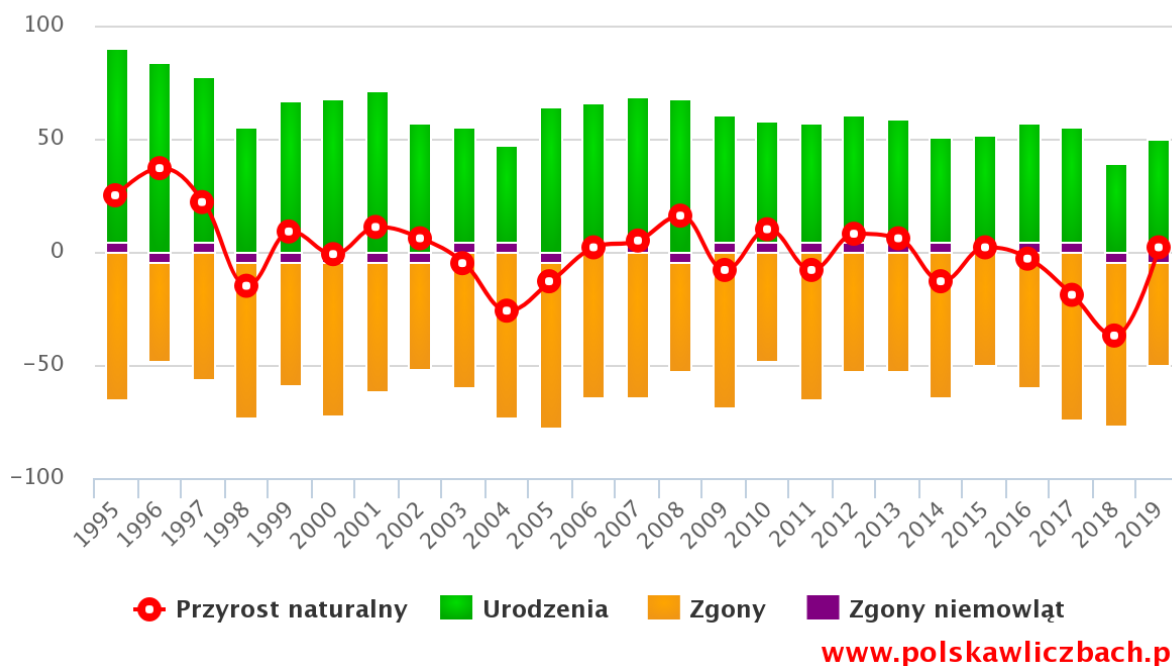

Gmina Ryn ma dodatni przyrost naturalny wynoszący 2. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu 0,35 na 1000 mieszkańców gminy Ryn. W 2019 roku urodziło się 50 dzieci, w tym 48,0% dziewczynek i 52,0% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 354

gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,77 i jest znacznie mniejszy od średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

Przyrost naturalny w latach 1995–2019 w gminie Ryn

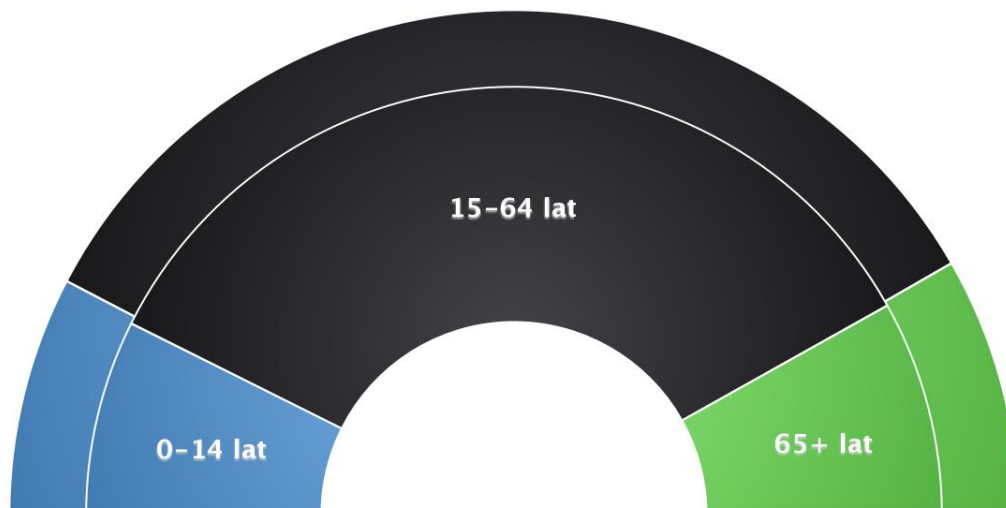
(Źródło: GUS)

W 2018 roku 41,2% zgonów w gminie Ryn spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 26,5% zgonów w gminie Ryn były nowotwory, a 5,9% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności gminy Ryn przypada 8,44 zgonów. Jest to znacznie mniej od wartości średniej dla województwa warmińsko-mazurskiego oraz znacznie mniej od wartości średniej dla kraju. W 2019 roku zarejestrowano 44 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 67 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Ryn -23. W tym samym roku 2 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 0 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 2. 62,2% mieszkańców gminy Ryn jest w wieku produkcyjnym, 17,3% w wieku przedprodukcyjnym, a 20,4% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Biologiczne grupy wieku – Gmina Ryn, 2019

(Źródło: GUS)

www.polskawliczbach.pl

Patrząc na wykres można stwierdzić, że najwięcej mieszkańców gminy Ryn jest w wieku między 15 a 64 rokiem życia. Najmniej natomiast jest dzieci i młodzieży do 14 roku życia.

2.1.3. Oświata

Na terenie gminy Ryn funkcjonuje Zespół Szkolno-Przedszkolny w Rynie, mieszący się na ulicy Szkolnej 8A. W jej skład wchodzi Szkoła Podstawowa oraz Przedszkole Samorządowe.

Żłobki	2017	2018	2019
Żłobki i kluby dziecięce	-	-	-
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych (w ciągu roku)	-	-	-

Edukacja	2017/18	2018/19	2019/20
Placówki wychowania przedszkolnego	1	1	1
w tym przedszkola	1	1	1
Miejsca w przedszkolach	150	150	150
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	127	131	134
w tym w przedszkolach	127	131	134
Szkoły podstawowe	1	1	1
Uczniowie szkół podstawowych	355	381	392
Gimnazja	-	-	-
Uczniowie szkół gimnazjalnych	74	35	-
Liczba uczniów przypadająca na 1 oddział w szkołach:			
podstawowych	22	21	22
gimnazjalnych	19	18	-

2.1.4. Kultura i sport

Na terenie miasta funkcjonują placówki kulturalne:

- 1) Regionalny Park Edukacji, Kultury i Turystyki w Rynie – instytucja powstała w wyniku połączenia m.in. biblioteki oraz Ryńskiego Centrum Kultury:
 - a) organizuje imprezy o charakterze kulturalnym (koncerty, wieczory kabaretowe, wernisaże, tematyczne, kameralne spotkania ze sztuką, rękodziełem itp.), rekreacyjnym (festyny, dożynki) turystycznym (rajdy rowerowe, wycieczki krajoznawcze)
 - b) udostępniania Ryńskich Zbiorów Muzealnych
 - c) organizuje wydarzenia w ramach z muzeum - konkursy, zbiórki eksponatów, lekcje muzealne, działania plastyczne
 - d) prowadzi galerię sztuki "Z latarnią" - wystawy, wernisaże, performance
 - e) jest miejscem, gdzie odbywają się zajęcia grup zainteresowań dla dzieci - taniec nowoczesny, b-boying (breakdance), zajęcia plastyczne, wokalne, teatralne, w związku z prowadzonymi zajęciami wyjazdy krajowe i zagraniczne
 - f) organizuje konkursy, turnieje (m.in. co roku w listopadzie – Ogólnopolski Turniej B-Boyingu - breakdance), czy też Turniej o Puchar Burmistrza Rynu

Instytucja ta ma dwa główne cele:

- w zakresie działalności kulturalno – oświatowej i turystycznej jest tworzenie warunków do zaspokajania i rozwijania potrzeb mieszkańców w zakresie kultury, oświaty, turystyki i rekreacji, a także upowszechnianie i popularyzowanie kultury poprzez prowadzenie różnorodnych form działalności,

- w zakresie działalności bibliotecznej jest gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie i ochrona zbiorów bibliotecznych oraz stymulowanie, rozwijanie i zaspokajanie zróżnicowanych potrzeb czytelniczych, oświatowych, kulturalnych i informacyjnych mieszkańców miasta i gminy Ryn oraz upowszechnianie wiedzy i nauki.

- 2) Ryńskie Zbiory Muzealne (w "Galerii pod Imbrykiem") - utworzone ze spuścizny Muzeum Regionalnego w Rynie, prezentuje eksponaty o charakterze etnograficznym, m.in. jedyną zachowaną na Warmii i Mazurach łódź - dłubankę, krzesło gdańskie, kolekcję kafli (najstarsze z XVIII w.), półkosek z pocz. XIX w., czy też zdobione koronką, arcypraktyczne reformy z klapą.
- 3) "Galeria z Latarnią" - galeria sztuki,
- 4) Kino "Łabędź",
- 5) Punkt Informacji Turystycznej
- 6) koła zainteresowań dla dzieci i młodzieży - kółko teatralne, dziennikarskie, tańca współczesnego, b-boyingu (break dance), tańca ludowego, plastyczne.

Na terenie miasta i gminy Ryn organizowane są różne imprezy i wydarzenia kulturalne:

- 1) Festiwal Kultury Średniowiecza Masuria 2;
- 2) Ryńskie Regaty o Puchar Prezesa Ekomariny Ryn;
- 3) Dni Rynu – święto miasta;
- 4) Regaty 7 Cudów Mazur;
- 5) Festyn kulinarny "Smalcowanie z Ogórczeniem";
- 6) Dożynki Gminne;
- 7) Niedziela Cittaslow - Światowa Niedziela Cittaslow – zawsze w ostatnią niedzielę września, ustanowiona przez Przewodniczącego Stowarzyszenia, w celu szerzenia informacji o rzeczywistości i idei bycia Cittaslow na całym świecie. Tego dnia, powtarzanego co roku, każde Cittaslow organizuje jedną lub więcej lokalnych inicjatyw w celu promocji i propagowania idei wspólnych działań Cittaslow. Ryn przygotował grę miejską pod nazwą "Rynolandia 2".

Dodatkowo odbywają się takie wydarzenia jak:

- spotkania z cyklu Cała Polska czyta dzieciom, - średnio 5 razy w roku, uczestniczy w nich około 40 dzieci i 20 rodziców lub dziadków.
- zajęcia dla najmłodszych czytelników w czasie ferii,
- imprezy ekologiczne z okazji Dnia Ziemi,
- Majowe Święto Książki i Tydzień Bibliotek,
- Baśniowa Noc w Bibliotece,
- Konkursy literackie, plastyczne lub historyczne, Rodzinne Turnieje Literackie,
- Spotkania autorskie z pisarzami książek dla dzieci, młodzieży i dla dorosłych.

2.1.5 Organizacje pozarządowe

Nadrzędnym celem współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego jest lepsze zaspokajanie potrzeb społecznych oraz podnoszenie poziomu życia mieszkańców regionu. Na terenie Gminy Ryn mają swoją siedzibę następujące organizacje pozarządowe:

- 1) OSP w Sterławkach Wielkich,
- 2) OSP w Rynie,
- 3) Stowarzyszenie "Pomocne Dłonie" Dla Miasta Ryn,
- 4) Stowarzyszenie Sportowe I Rekreacyjne W Rynie,
- 5) Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe "Feniks",
- 6) Stowarzyszenie Integracyjne "KWS" Krzyżany, Wejdyki, Słabowo,
- 7) Stowarzyszenie Na Rzecz Wspierania Rozwoju Dziecka "Przyszłość Dziecka W Barwach Tęczy",
- 8) Stowarzyszenie Właścicieli Ogrodów Przydomowych "Stokrotka" W Rynie,
- 9) Fundacja Europa - Mazury Galeria Sztuki Małgorzaty Basińskiej,
- 10) Fundacja Inicjatyw Pozytywnych "Pozytywart",
- 11) Stowarzyszenie Masurian Lakes Legacy,

Przedmiotem współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego jest:

- 1) realizacja zadań publicznych określonych w art. 4 ust. 1 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- 2) zwiększenie skuteczności działań podejmowanych w kierunku zaspokajania potrzeb lokalnych;

3) efektywne wykonywanie zadań publicznych Gminy poprzez włączenie w ich realizację organizacji pozarządowych; Dziennik Urzędowy Województwa Warmińsko-Mazurskiego – 3 – Poz. 6191

4) budowanie partnerstwa między administracją publiczną a organizacjami pozarządowymi w celu kształtowania środowiska lokalnego;

5) wspieranie integracji podmiotów realizujących wspólne cele;

6) umacnianie w świadomości społecznej poczucia współtworzenia i współodpowiedzialności za społeczność lokalną, za realizację jej potrzeb i rozbudowę zasobów lokalnych, budowanie społeczeństwa obywatelskiego w oparciu o wszystkie grupy społeczne;

7) promocja aktywności społecznej mieszkańców Gminy.

2.1.5 Pomoc społeczna

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych. Pomoc społeczna ma więc pomagać osobom i rodzinom w pokonywaniu trudnych sytuacji życiowych, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości, ale również ma wspierać osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka, zapobiegając trudnym sytuacjom i aktywizować świadczeniobiorców, korzystających z pomocy.

Jednostką organizacyjną, która na szczeblu gminnym odpowiada za pomoc społeczną, jest ośrodek pomocy społecznej, w przypadku Gminy Ryn jest to Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, mieszczący pod adresem: 11-520 Ryn, ul. Ratuszowa 2.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rynie udziela pomocy społecznej zgodnie z zadaniami nałożonymi na gminy, ale również zajmuje się świadczeniami rodzinnymi i dożywianiem dzieci.

Zgodnie ze statutem Ośrodka Pomocy Społecznej w Rynie, Ośrodek realizuje zadania:

- 1) Zadania własne i zlecone Gminie ustawą o pomocy społecznej;
- 2) Powierzone i przyjęte do realizacji na podstawie innych ustaw.

Zadania Ośrodka obejmują:

- 1) realizowanie zadań w zakresie świadczeń rodzinnych,
- 2) prowadzenie postępowań wobec dłużników alimentacyjnych,
- 3) prowadzenie postępowań i wydawanie decyzji w zakresie świadczeń z funduszu alimentacyjnego,

- 4) opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne,
- 5) prowadzenie postępowania oraz wydawanie decyzji administracyjnych w sprawie potwierdzenia prawa do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych osobom innym niż ubezpieczeni,
- 6) wykonywanie zadań określonych w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- 7) wykonywanie zadań określonych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- 8) wykonywanie zadań określonych w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- 9) wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz organizowanie pieczy zastępczej,
- 10) prowadzenie postępowań w zakresie przyznawania pomocy materialnej dla uczniów,
- 11) prowadzenie spraw dotyczących zaliczki alimentacyjnej.

Jednocześnie należy zaznaczyć, że Ośrodek Pomocy Społecznej zajmuje się również takimi kwestiami jak:

- fundusz alimentacyjny,
- świadczenia wychowawcze 500+,
- Dobry Start 300+,
- dodatki mieszkaniowe i energetyczne,
- stypendia szkolne,
- Karta Dużej Rodziny (KDR)

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przyznawał swoim podopiecznym następujące zasiłki:

- stałe – przeznaczone dla osób niezdolnych do pracy z tytułu wieku lub niepełnosprawności i spełniających określone kryterium dochodowe,
- okresowe – dla osób, które ze względu na niski dochód, trudną sytuację życiową, długotrwałe choroby wymagają wsparcia,
- opiekuńcze,
- celowe i w naturze – na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego bądź na świadczenia zdrowotne.

W wykonywaniu zadań Ośrodek współpracuje z działającymi na terenie gminy instytucjami, organizacjami społecznymi, fundacjami, stowarzyszeniami, Miejsko-Gminną Komisją ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Kościołem katolickim,

pracodawcami oraz osobami fizycznymi i prawnymi, które w swoich statutowych celach i zadaniach zajmują się pomocą społeczną, ochroną poziomu życia osób i rodzin oraz innymi instytucjami spoza terenu gminy, które wykonując swoje zadania mogą przyczynić się do rozwiązania problemu interesanta pomocy społecznej.

Pomoc społeczna nie jest w stanie w pełni zaspokoić potrzeb wszystkich wymagających wsparcia, jednakże pracownicy socjalni i inni pracownicy MGOPS podejmują aktywne działania na rzecz udzielenia wsparcia wszystkim potrzebującym i jednoczesnej aktywizacji beneficjentów. Pomoc społeczna polega w szczególności na:

- 1) przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń
- 2) pracy socjalnej
- 3) prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej
- 4) analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej
- 5) realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych
- 6) rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

2.1.6. Bezpieczeństwo publiczne i przeciwpożarowe

Na terenie gminy Ryn działa dwóch dzielnicowych.

- 1) miasto Ryn (rejon 1) - obejmujący ulice: Kopernika, Plac Wolności, Ratuszowa, Kościuszki, Konrada Wallenroda, Traugutta, Nowickiego, Polna, Partyzantów, Szkolna, Mazurska, Portowa, Rybaka, Lipowa, Cicha, Zielona, Ogrodowa, Słoneczna, Brzozowa, Zamiejska, Krzywa, Wiejska. Celem dzielnicowego jest ograniczenie przestępstw i wykroczeń;
- 2) gmina Ryn (rejon 2) - Sterławki Wielkie, Folwark Szymonka, Szymonka, Ryński Dwór, Rybicał, Mrówki, Skorupki, Zielony Lasek, Mioduńskie, Ławki, Małe Ławki, Ryńskie Pole, Siejkowo, Canki, Bachorza, Tros, Skop, Monetki, Prażmowo, Stara Rudówka, Hermanowa Wola, Mleczkowo, Głabowo, Orło, Knis, Knis – Podewsie, Kronowo, Grzybowo, Jeziorko, Wejdyki, Słabowo, Krzyżany. Celem dzielnicowego jest ograniczenie wykroczeń.

Na terenie gminy działa również Ochotnicza Straż Pożarna w Rynie oraz w Sterławkach Wielkich. Celem jej działania jest

1. Prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z instytucjami i stowarzyszeniami.

2. Branie udziału w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska oraz innych klęsk i zdarzeń.

3. Informowanie ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz sposobach ochrony przed nimi.

4. Rozwijanie wśród członków ochotniczych straży pożarnych kultury fizycznej i sportu oraz prowadzenie działalności kulturalno-oświatowej i rozrywkowej.

5. Uczestniczenie i reprezentowanie osp w organach samorządowych i przedstawicielskich.

6. Wykonywanie innych zadań wynikających z przepisów o ochronie przeciwpożarowej oraz niniejszego statutu.

2.1.7. Opieka zdrowotna

Na terenie Miasta i Gminy Ryn funkcjonuje kilka prywatnych i publicznych punktów opieki zdrowotnej

- 1) Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, ul. Konrada Wallenroda 10,
- 2) Praktyki lekarskie:
 - a) Gabinet stomatologiczny - Irena Murawel, ul. Konrada Wallenroda 10 (Przychodnia),
 - b) Gabinet stomatologiczny - Magdalena Pyrzyńska ul. Konrada Wallenroda 10 (Przychodnia),

Dodatkowo, można skorzystać z pomocy dla zwierząt proponowanych przez dwie lecznice dla zwierząt mieszczące się na terenie gminy. Jeden znajduje się na ulicy Zielonej 1, a drugi na ulicy Wiejskiej 8.

Na terenie miasta Ryn funkcjonują również dwie apteki:

- 1) Apteki Polskie, ul. Plac Wolności 3
- 2) "Viola" - Lucyna Maruchacz, ul. Konrada Wallenroda 2,

2.2. Kwestie społeczne

2.2.1. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej

Pomoc społeczna jest jednym z instrumentów polityki społecznej państwa. Jej zadania wynikają z Ustawy z dnia 12 marca 2004 roku². Do głównych celów pomocy społecznej należy zaliczyć podejmowanie takich działań, dzięki którym osoby bądź rodziny są w stanie przezwyciężyć takie sytuacje życiowe, którym nie są w stanie podołać przy pomocy własnych

² Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej, (Dz. U. 2004 Nr 64, poz. 593 z późn. zm.).

możliwości czy środków lub wykraczają one znacznie poza ich uprawnienia. Organami odpowiedzialnymi za realizację poszczególnych zadań są:

- województwo (zajmuje się zadaniami ogólnymi- strategicznymi, które dotyczą całego województwa);

- powiat jest jednostką administracyjną odpowiedzialną za zadania o charakterze specjalistycznym;

- Gmina odpowiada za usługi podstawowe, takie jak kwestie związane z funkcjonowaniem domów pomocy społecznej, ośrodków wychowawczych, organizowanie pomocy rzeczowej, zasiłków docelowych, które są przyznawane w celu zaspokojenia podstawowych potrzeb mieszkańców, udzielanie schronienia i posiłku oraz zasiłków, potrzebnych na pokrycie wydatków powstałych w skutek zdarzeń losowych.

Na terenie Gminy Ryn zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane są przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rynie. Na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej osobom i rodzinom udziela się świadczeń społecznych w szczególności z powodu:

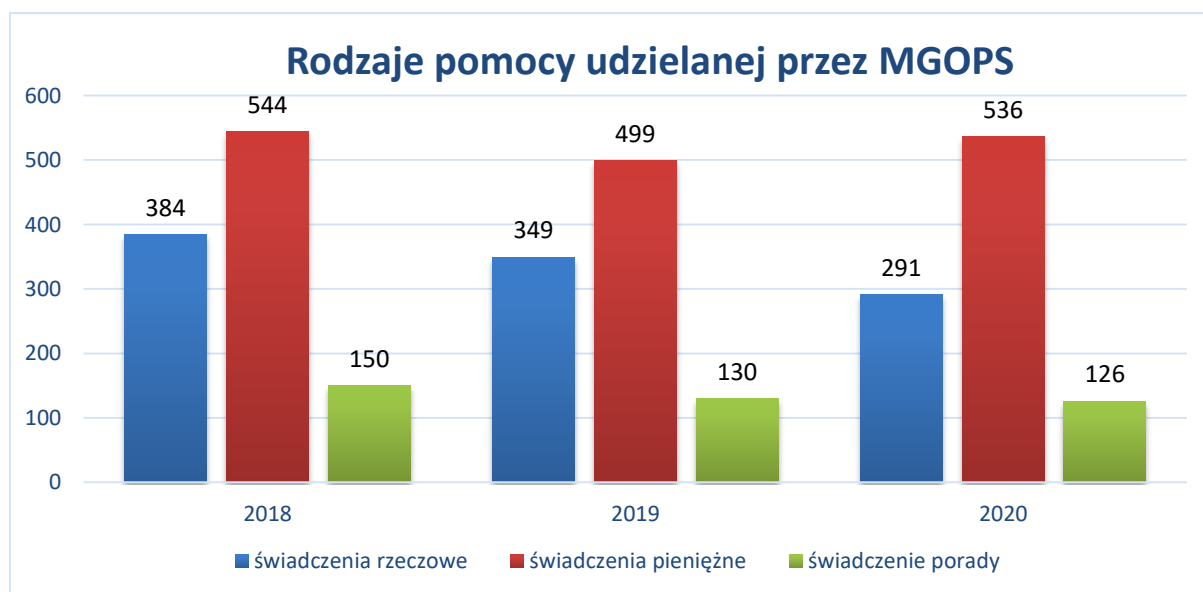
1. ubóstwa,
2. sieroctwa,
3. bezdomności,
4. bezrobocia,
5. niepełnosprawności,
6. długotrwałej lub ciężkiej choroby,
7. przemocy w rodzinie,
- 7a. potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
8. potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
9. bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
10. trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą,
11. trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
12. alkoholizmu lub narkomanii,
13. zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej
14. klęski żywiołowej lub ekologicznej.

2.2.2. Działania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez MGOPS

W 2018 roku Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rynie udzielił pomocy i wsparcia 294 rodzinom (w tym 3 rodziny korzystały ze świadczeń z powodu uzależnień), w 2019 roku 282 rodzinom (3 z powodu uzależnień), natomiast w 2020 roku 254 rodzinom (4 z powodu uzależnień).

Z danych MGOPS w Rynie wynika, że liczba klientów zgłaszających się po różne formy pomocy w 2020 roku zmniejszyła się w stosunku do ubiegłych lat. Jednocześnie, należy zauważyć, że najwięcej świadczeń, które są przyznawane w gminie ma charakter pieniężny. Gmina jednak realizuje również świadczenia rzeczowe oraz porady, których jest jednak zdecydowanie mniej.

<i>Pomoc Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej</i>			
	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Liczba rodzin ogółem	294	282	254
Rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień	3	3	4

W Gminie Ryn zadania pomocy społecznej realizowane są poprzez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Bezpośrednie wsparcie socjalne udzielane jest najczęściej rodzinom wielodzietnym, znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, dotkniętych bezrobociem oraz właścicielom gospodarstw rolnych o małej powierzchni i słabej klasie użytkowanych gruntów. Pomoc kierowana jest również do rodzin patologicznych, osób nieporadnych życiowo oraz niepełnosprawnych i przewlekle chorych. Pomoc społeczna

angażuje znaczne środki pochodzące z gminnego budżetu, które w innej sytuacji możnaby przeznaczyć na inwestycje prorozwojowe.

Istotnym elementem wsparcia rodzin wychowujących dzieci, są różne formy pomocy realizowane przez MGOPS w ramach zadań zleconych, dotacji czy też programów, dzięki którym zabezpieczane są potrzeby dzieci i rodzin. Należą do nich:

1. **Świadczenia rodzinne:** przyznawanie i wypłata świadczeń rodzinnych to zadanie realizowane w MGOPS jako zadanie zlecone Gminie z zakresu administracji rządowej, w całości finansowane przez budżet państwa
 - a) **Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka**
 - b) **Świadczenia opiekuńcze**
 - Zasiłek pielęgnacyjny
 - Świadczenie pielęgnacyjne
 - c) **Specjalny zasiłek opiekuńczy**
 - d) **Świadczenie rodzicielskie**
2. **Świadczenie wychowawcze,** w oparciu o ustawę o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci- z pomocy korzystają rodzice oraz opiekunowie dzieci do 18 roku życia. Dzięki nowelizacji ustawy od 1 lipca 2019 r. Program rodzina 500 plus ruszył na nowych zasadach- świadczenie wychowawcze w kwocie 500zł miesięcznie przysługuje wszystkim dzieciom do 18 roku życia, bez względu na dochody uzyskiwane przez rodzinę.
3. **Program „ Dobry Start”,** którego celem jest wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci niezależnie od kapitału kulturowego, społecznego i materialnego rodzin;
4. **Świadczenie wynikające z ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.**
5. **Fundusz Alimentacyjny-** wsparcie finansowe skierowane jest dla rodzin, w których dzieci pomimo zasądzonych wyrokiem sądu alimentów od drugiego rodzica są ich pozbawione z powodu bezskuteczności egzekucji świadczeń alimentacyjnych.
6. **Stypendia szkolne** - wsparcie finansowe realizuje zdania wynikające z ustawy o systemie oświaty przyznając pomoc materialną o charakterze socjalnym. (stypendia szkolne i zasiłki szkolne).
7. **Karta dużej rodziny** - Karta Dużej Rodziny to system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin posiadających troje lub więcej dzieci w instytucjach publicznych i w firmach prywatnych np. zniżki na przejazdy kolejowe, na zakup ubrań, obuwia, kosmetyków, książek czy paliwa. To również niższe opłaty

paszportowe, możliwość tańszego korzystania z oferty instytucji kultury czy ośrodków rekreacyjnych. Od 2019 roku Karta przysługuje rodzicom, którzy mają lub w przeszłości mieli na utrzymaniu, co najmniej troje dzieci - bez względu na ich wiek w chwili składania wniosku.

8. Realizowanie programu osłonowego w zakresie dożywiania „ Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 – jego celem jest zapewnienie dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym zjedzenia gorącego posiłku przygotowanego w stołówce szkolnej oraz pomocy zarówno osobom starszym, niepełnosprawnym, o niskich dochodach, jak i dzieciom, które wychowują się w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji.

Miejsko - Gminny ośrodek Pomocy Społecznej w Rynie w roku 2017 objął wsparciem ogółem 624 osoby W zakresie dożywiania na kwotę 144373 zł. Z posiłku w skorzystało 219 osób na kwotę 88032 il., w tym 185 dzieci i uczniów wszystkich szkół na kwotę 63744 zł. W roku 2018 z pomocy w ramach realizacji programu rządowego w zakresie dożywiania skorzystały ogółem 502 osoby na kwotę 133975 zł. Posiłek przyznano 187, osobom na kwotę 81634 zł, w tym 159 dzieciom i uczniom wszystkich szkół na kwotę 58754 zł.

Program realizuje Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rynie, jako samorządowa jednostka organizacyjna pomocy społecznej we współpracy z placówkami oświatowymi z terenu i spoza terenu gminy Ryn, do których uczęszczają uczniowie zamieszkali na terenie miasta i gminy Ryn. Koordynatorem programu jest Burmistrz Miasta i Gminy Ryn.

Praca socjalna

W ustawie z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej określone zostaje również pojęcie pracy socjalnej, która jest świadczona na rzecz poprawy funkcjonowania zarówno pojedynczych osób, jak i rodzin w ich środowisku społecznym. Prowadzi się ją w celu rozwinięcia i wzmocnienia aktywności poszczególnych jednostek i ukształtowania ich samodzielności życiowej. Działania realizowane są również w pracy ze społecznością lokalną, aby móc zapewnić współpracę i koordynację działań instytucji oraz organizacji, które są istotne dla zaspokojenia potrzeb wszystkich członków społeczności. Praca socjalna jest działalnością, którą należy realizować przede wszystkim w ramach pomocy społecznej środowiskowej (odbywa się w miejscu zamieszkania danej osoby) oraz instytucjonalnej. Obejmuje ona swoim zakresem takie kwestie jak poradnictwo o charakterze prawnym, psychologicznym i pedagogicznym. Zapewnia również pomoc w sytuacji, kiedy należy

prawidłowo załatwić konkretne sprawy, zwłaszcza te trudne, związane z funkcjonowaniem człowieka, życiowe. Podstawową kadram realizującą powyższe zadania są pracownicy socjalni.

Praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Prowadzona jest:

1. z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej;
2. ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności.

Praca socjalna może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny lub projekt socjalny.

W pracy socjalnej wykorzystuje się właściwe tej działalności metody i techniki, stosowane z poszanowaniem godności osoby i jej prawa do samostanowienia.

Praca socjalna świadczona jest osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód.

Analiza problemów osób korzystających z pomocy społecznej wskazuje na różnorodność potrzeb społecznych mieszkańców Gminy Ryn dotyczących kwestii ubóstwa, braku zatrudnienia, problemów zdrowotnych (niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba), bezradność opiekuńczo-wychowawcza czy alkoholizm, które są silnie związane z poziomem życia mieszkańców. Najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do świadczeń z pomocy społecznej w Gminie Ryn są niezmiennie od kilku lat: bezrobocie, niepełnosprawność lub długotrwała choroba i ubóstwo.

Powody przyznawania pomocy społecznej

(liczba osób)

	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Niepełnosprawność	84	80	69
Bezrobocie	167	135	120
Osoby dotknięte klęską żywiołową	0	0	0
Ubóstwo	61	44	33
Bezradność opiekuńczo-wychowawcza	34	34	32
Osoby dotknięte długotrwałą chorobą	70	66	55
Alkoholizm	3	3	4

Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową

(liczba osób)

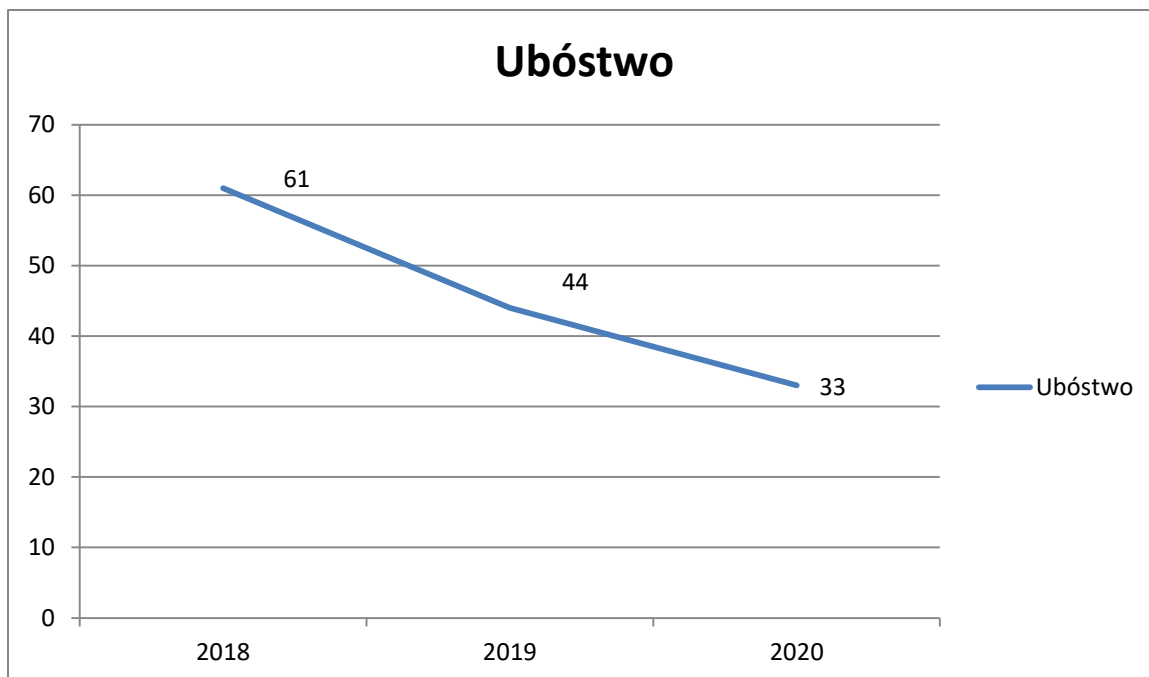
	2018 r.	2019 r.	2020 r.
--	----------------	----------------	----------------

Pracuje	40	35	30
Pracuje dorywczo	50	65	65
Nie pracuje	200	170	150
Studiuje	5	7	2
Na rencie i na emeryturze	15	32	35
Na zasiłku dla bezrobotnych	20	15	20
Bezrobotni bez prawa do zasiłku	100	90	80
Dzieci	261	229	180

2.2.4. Ubóstwo

Ubóstwo jest stanem warunków bytowych, które uniemożliwiają zaspokajanie podstawowych potrzeb rodziny oraz jej funkcji życiowych. Bardzo trudno jednak dokonać szczegółowego podziału na przyczyny i konsekwencje ubóstwa, ponieważ są one ze sobą dość spójne i wzajemnie na siebie wpływają. Można tutaj zaliczyć takie czynniki jak dezintegracja rodziny, zepchnięcie na margines społeczny, brak równości w zakresie dostępu dzieci i młodzieży do różnych dób, np. edukacji (tzw. nierówny start), rozwój przestępczości oraz niepełnosprawność czy patologie społeczne.

W takiej sytuacji, gdy działalność organów państwowych nie jest prowadzona w sposób prawidłowy i odpowiedzialny, dochodzi do sytuacji, w której dane osoby nie dążą do poprawy swojej sytuacji materialnej. Może to wywoływać również bierność i życiową niezaradność całych grup społecznych. Jest to konsekwencją przyjmowania zasiłków i świadczeń. Do grupy ryzyka w zakresie ubóstwa należą przede wszystkim rodziny niepełne i wielodzietne, osoby żyjące w tzw. kręgach patologii społecznej, osoby niepełnosprawne, będące mniejszością lub posiadające zbyt niskie kwalifikacje zawodowe. Do tych grup koniecznie należy zaliczyć również migrantów i osoby starsze.

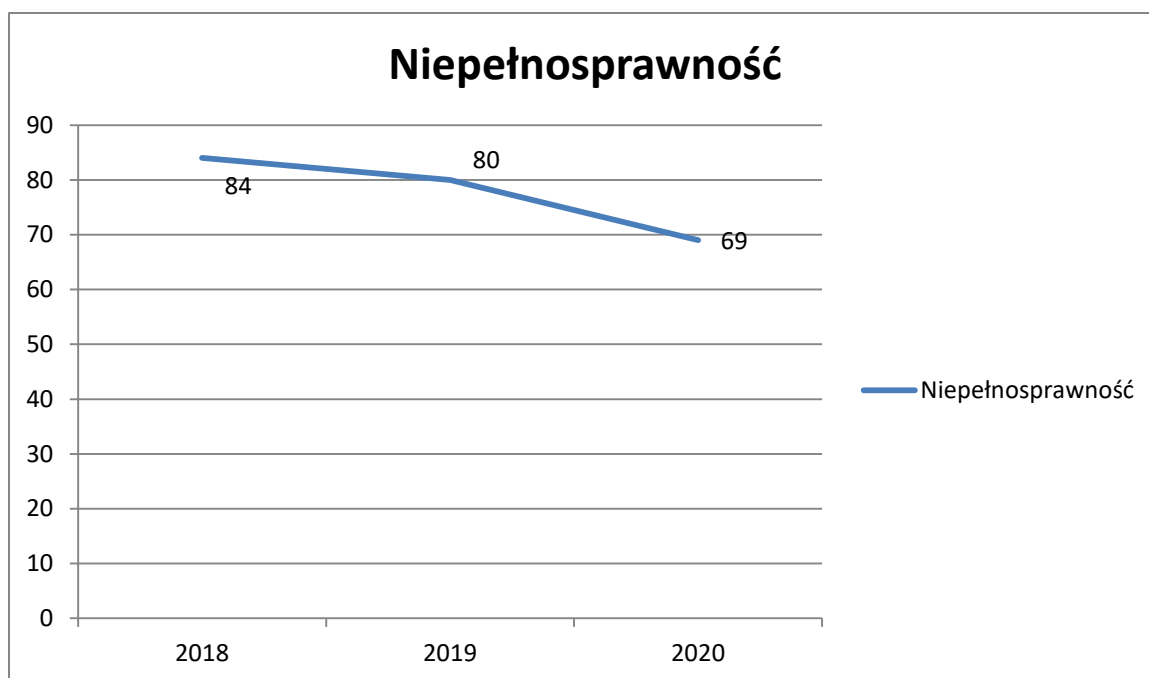

Wykres 1 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Ryn z powodu ubóstwa w latach 2018-2020

Dane MGOPS w Rynie wskazują, że w ostatnim roku był znaczny spadek liczby osób. O ile w 2018 roku było tych osób 61, a w 2019 roku 44, to w roku 2020 zaobserwowano spadek o kolejne 10 osób do 33.

2.2.5. Niepełnosprawność

W ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych znajduje się definicja osoby niepełnosprawnej. Na jej podstawie można stwierdzić, że jest to taka jednostka, której stan psychiczny, fizyczny i umysłowy trwale lub okresowo znacznie utrudnia, ogranicza lub wręcz uniemożliwia prawidłową realizację i wywiązywanie się z ról społecznych. W szczególności jest to związane z gotowością do wykonywania pracy zawodowej. Osobą niepełnosprawną jest również ta osoba, która otrzymała orzeczenie o całkowitej lub częściowej niezdolności do wykonywania pracy. Również dzieci mogą posiadać orzeczenie do niepełnosprawności, jeśli nie ukończyły jeszcze 16 roku życia.

Wykres 2 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Ryn z powodu niepełnosprawności w latach 2018-2020

W 2018 roku wśród ubiegających się o pomoc z powodu niepełnosprawności były 84 osoby. W 2019 liczba ta spadła o 4 osoby – do 80. Natomiast, w 2020 roku, zaobserwowano kolejny spadek osób korzystających z pomocy społecznej z tego powodu – do 69 osób.

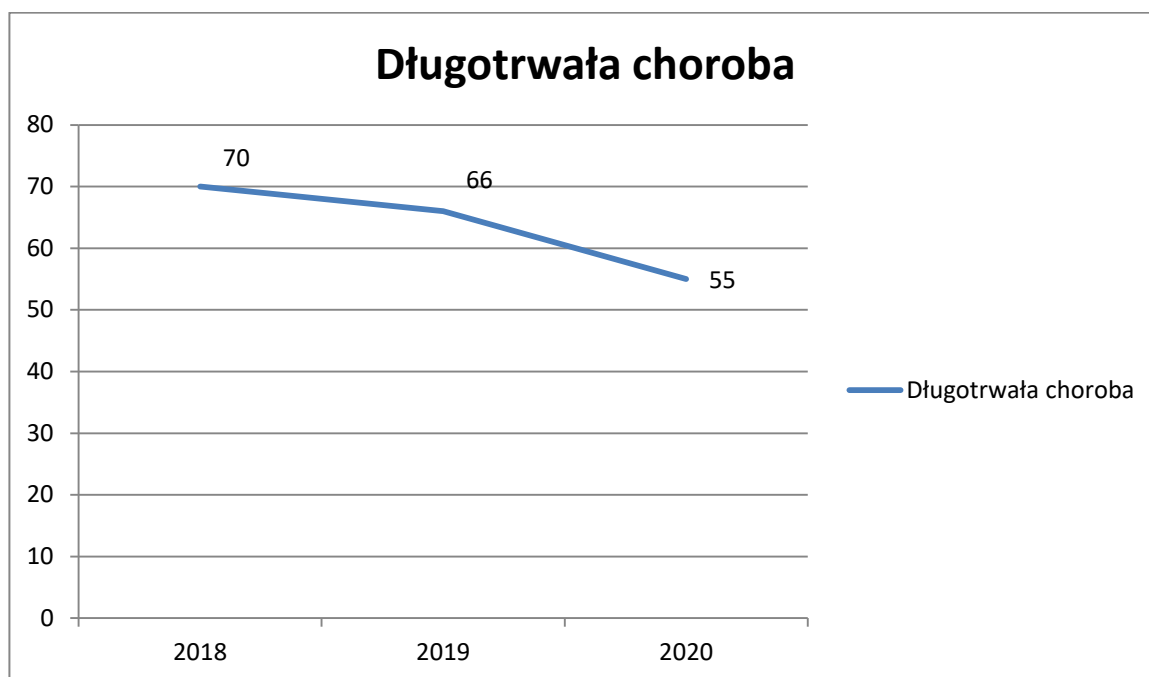
Niepełnosprawnej osobie pełnoletniej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy zgodnie z orzeczeniem ZUS lub legitymującej się orzeczeniem o znacznym albo umiarkowanym stopniu niepełnosprawności przysługuje zasiłek stały. Wysokość zasiłku stałego uzależniona jest od dochodów rodziny lub osoby samotnie gospodarującej i przysługuje w wysokości różnicy między kryterium dochodowym a dochodem osoby/rodziny, z tym, że kwota zasiłku nie może być wyższa niż 645 zł i niższa niż 30 zł.

2.2.6. Długotrwała lub ciężka choroba

Długotrwała choroba dotyczy tych osób, które borykają się z ciężkim schorzeniem i przez długi czas pozostają pod opieką lekarza-specjalisty. Ich choroba najczęściej jest nieuleczalna. Istnieje tylko i wyłącznie możliwość zminimalizowania jej objawów, żeby poprawić ich funkcjonowanie. W nomenklaturze można spotkać się również z pojęciem ciężkiej choroby. Mowa o niej w sytuacji, kiedy zagraża ona życiu człowieka.

Wysokość otrzymywanej pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby jest w znacznym stopniu zależna od tego, jak bardzo dane schorzenie utrudnia życie

wnioskodawcom. Pracownicy społecznie zobowiązani są uwzględnić takie wydatki jak koszty związane z zakupem leków, wyjazdami do specjalistów lub utrudnienia, które się pojawiają w związku ze znalezieniem pracy.

Wykres 3 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w Gminie Ryn z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2018-2020

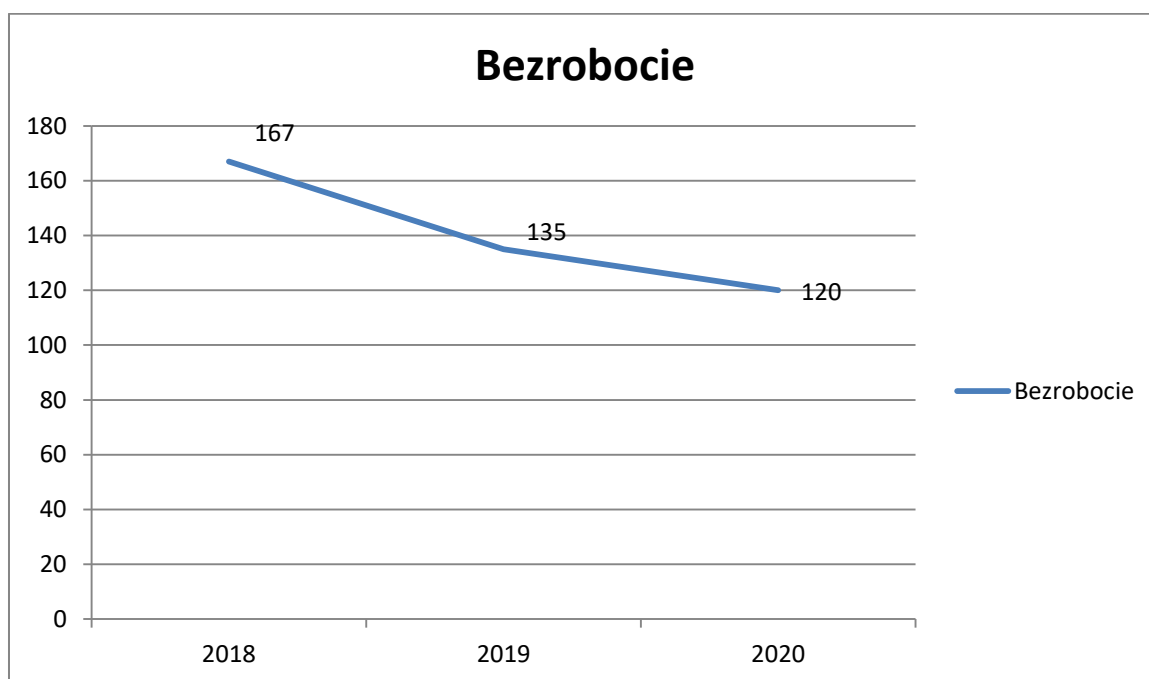
W 2018 roku w Gminie Ryn wśród ubiegających się o pomoc z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby było 70 osób. W 2019 roku liczba ta zmniejszyła się o 4 osoby i wynosiła 66 osób. Natomiast w 2020 roku było tych osób o kolejne 10 mniej, czyli 55.

2.2.7. Bezrobocie

Kolejnym problemem, który pojawia się w Gminie Ryn jest bezrobocie. Jest to taki stan, w którym osoby będące w wieku produkcyjnym są zdolne do wykonywania pracy, jednak pomimo jej poszukiwań nie są w stanie znaleźć zatrudnienia. Można więc uznać, że bezrobocie jest efektem braku równowagi pomiędzy popytem na pracę, a jej podażą. Mają na nie wpływ czynniki płacowe i pozapłacowe. Te pierwsze związane są z wykorzystywaniem mechanizmu regulacji rozmiaru bezrobocia płacą realną. Te drugie natomiast wynikają z ograniczeń popytu na pracę i są spowodowane m.in. postępem technologicznym, niedorozwojem instytucji przeciwdziałających bezrobociu, zbyt małą ilością środków finansowych oraz restrukturyzacją gospodarki. Bezrobocie może być spowodowane również czynnikami zwiększającymi podaż na pracę. Zalicza się tu niski

poziom życia, wzrost demograficzny oraz polityka społeczno-gospodarcza prowadzona przez państwo.

Warto zauważyć, że bezrobocie niesie za sobą wiele negatywnych konsekwencji, zarówno dla osoby pozostającej bez pracy (pogorszenie jej sytuacji materialnej oraz niekorzystny wpływ na jej kapitał społeczny), jak i dla gospodarki kraju. Bezrobocie prowadzi do utraty produkcji, państwo zostaje obciążone finansowo, ponieważ następuje wzrost wydatków na świadczenia socjalne, a także słabnie kapitał ludzki.

Wykres 4 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w Gminie Ryn z powodu bezrobocia w latach 2018-2020

Dane MGOPS w Gminie Ryn wskazują, że w 2018 roku z powodu bezrobocia z pomocy społecznej korzystało 167 osób. W kolejnych latach ta liczba się systematycznie zmniejsza i wynosiła odpowiednio 135 osób w 2019 roku oraz 120 osób w 2020 roku. Nie da się jednak ukryć, że jest to najczęstsza przyczyna korzystania z pomocy ośrodka w ostatnich 3 latach.

W gminie Ryn na 1000 mieszkańców pracuje 103osób. 49,1% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 50,9% mężczyźni. Bezrobocie rejestrowane w gminie Ryn wynosiło w 2019 roku 9,9% (13,9% wśród kobiet i 6,7% wśród mężczyzn).

W 2018 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Ryn wynosiło 3 901,14 PLN, co odpowiada 80.70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Ryn 322 osób wyjeżdża

do pracy do innych gmin, a 143 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -179.

28,1% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Ryn pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 23,6% w przemyśle i budownictwie, a 15,6% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 2,1% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

W gminie Ryn w roku 2019 w rejestrze REGON zarejestrowane były 492 podmioty gospodarki narodowej, z czego 342 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 46 nowych podmiotów, a 38 podmiotów zostało wyrejestrowanych. Na przestrzeni lat 2009-2017 najczęściej (66) podmiotów zarejestrowano w roku 2009, a najmniej (28) w roku 2016. W tym samym okresie najczęściej (43) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2015 roku, najmniej (19) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2010 roku.

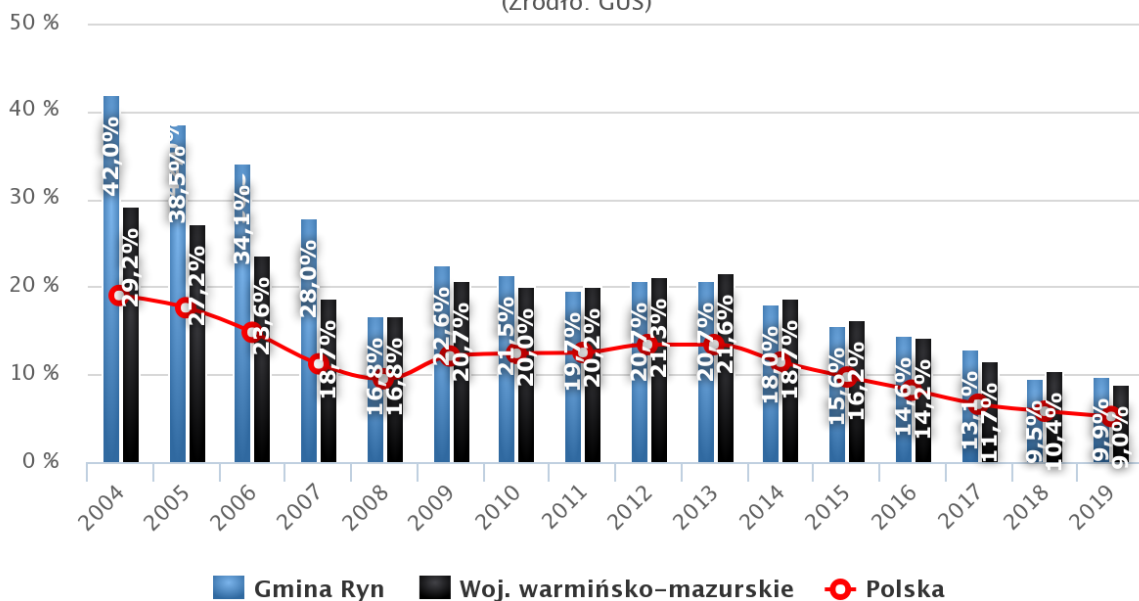
Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w gminie Ryn najczęściej (23) jest stanowiących spółki handlowe z ograniczoną odpowiedzialnością. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najczęściej (479) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników.

5,7% (28) podmiotów jako rodzaj działalności deklaruowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklaruowało 25,2% (124) podmiotów, a 69,1% (340) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność.

Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Ryn najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są Budownictwo (24.0%) oraz Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (17.8%).

Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w gminie Ryn w latach 2004 – 2019

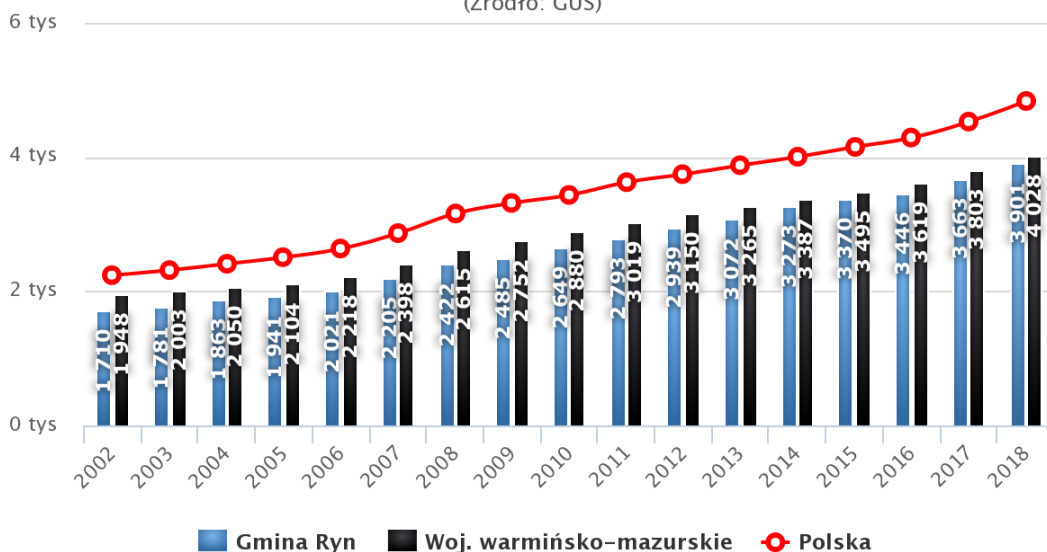
(Źródło: GUS)

www.polskawliczbach.pl

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (PLN) w gminie Ryn w latach 2002 – 2018

(Źródło: GUS)

www.polskawliczbach.pl

2.2.8. Uzależnienia

Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), uzależnienie to *psychiczny i fizyczny stan wynikający z interakcji między żywym organizmem a substancją chemiczną, do których należą: alkohol, narkotyki, nikotyna, leki* charakteryzujący się zmianami i innymi reakcjami takimi jak: konieczność przyjmowania danej substancji w sposób ciągły lub okresowy w celu

doświadczania jej wpływu na psychikę lub by uniknąć objawów towarzyszących odstawieniu substancji.

O alkoholizmie mówi się wówczas, gdy dana osoba ma problem z nadużywaniem napojów alkoholowych, które negatywnie wpływają na jej zdrowie oraz przyczyniają się do pojawienia się problemów socjalnych i wpływają na pojawienie się patologii społecznych. Alkoholizm jest silnie skorelowany z występowaniem przestępczości, wypadkami drogowymi oraz tymi, które mają miejsce w zakładzie pracy. Nadużywanie alkoholu przez jednego z rodziców wpływa negatywnie na kształtowanie się więzi rodzinnych i zaburzy pełnienie ról rodzicielskich. Może również skutkować pojawieniem się przemocy domowej w rodzinie.

Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych i narkomanii należy do zadań własnych Gminy. W Gminie Ryn działania te realizowane są poprzez Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii (opracowany corocznie). Głównym celem obu programów jest ograniczenie szkód zdrowotnych i zaburzeń życia rodzinnego, wynikających ze spożywania alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych. Do celów programów przeciwdziałania alkoholizmowi należy zaliczyć:

1. Zmniejszenie ilości spożywanego alkoholu i narkotyków przez młodzież.
2. Zmniejszenie rozmiarów uszkodzeń zdrowia spowodowanego nadużywaniem alkoholu.
3. Promowanie postaw społecznych ważnych dla profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.
4. Rozwój potencjalnych form pomocy psychologicznej dla dzieci wychowujących się w rodzinach alkoholowych.
5. Doskonalenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
6. Podnoszenie kwalifikacji osób pracujących w dziedzinie profilaktyki.
7. Rozwijanie szkolnych i środowiskowych programów profilaktycznych.
8. Propagowanie działalności świetlic wiejskich jako placówka wsparcia dziennego (placówka zapewniająca dziecku opiekę, wychowanie oraz pomoc w nauce) i środowiskowych, ze szczególnym uwzględnieniem profilaktyki przeciw alkoholizmowi.
9. Współpraca z organizacjami pozarządowymi – wspólna realizacja działań związanych z profilaktyką dzieci i młodzieży.
10. Wspieranie i organizowanie imprez profilaktycznych.
11. Organizowanie wypoczynku letniego dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym.
12. Kontrola rynku napojów alkoholowych zwłaszcza w kontekście przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim.

Natomiast w ramach realizacji Programu Przeciwdziałania Narkomanii wyznaczono takie działania priorytetowe jak:

1. Stały monitoring poziomu dystrybucji i używania narkotyków przez młodzież.
2. Zmniejszanie ilości uzależnień od narkotyków.
3. Promowanie postaw społecznych ważnych dla przeciwdziałania narkomanii.
4. Rozwój potencjalnych form pomocy psychologicznej dla osób uzależnionych
5. Podnoszenie kwalifikacji osób pracujących w dziedzinie profilaktyki i przeciwdziałania narkomanii.
6. Rozwijanie szkolnych i środowiskowych programów profilaktycznych.
7. Wspieranie działalności świetlicy socjoterapeutycznej, ze szczególnym uwzględnieniem profilaktyki przeciw narkomanii.
8. Współpraca z organizacjami pozarządowymi – wspólna realizacja działań związanych z profilaktyką dzieci i młodzieży.
9. Tworzenie gminnej koalicji antynarkotykowej.
10. Wspieranie i organizowanie imprez profilaktycznych.
10. Wspieranie i organizowanie imprez profilaktycznych.

Program niniejszy realizowany jest na terenie gminy Ryn przez instytucje oraz ludzi, którzy w ramach określonych prawnie i statutowo oraz charakteru wykonywanej pracy zajmują się problematyką narkotykową; są to:

1. Miejsko -Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
2. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
3. Komisariat Policji
4. Punkt konsultacyjny.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na mocy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi inicjuje działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu oraz podejmuje czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.

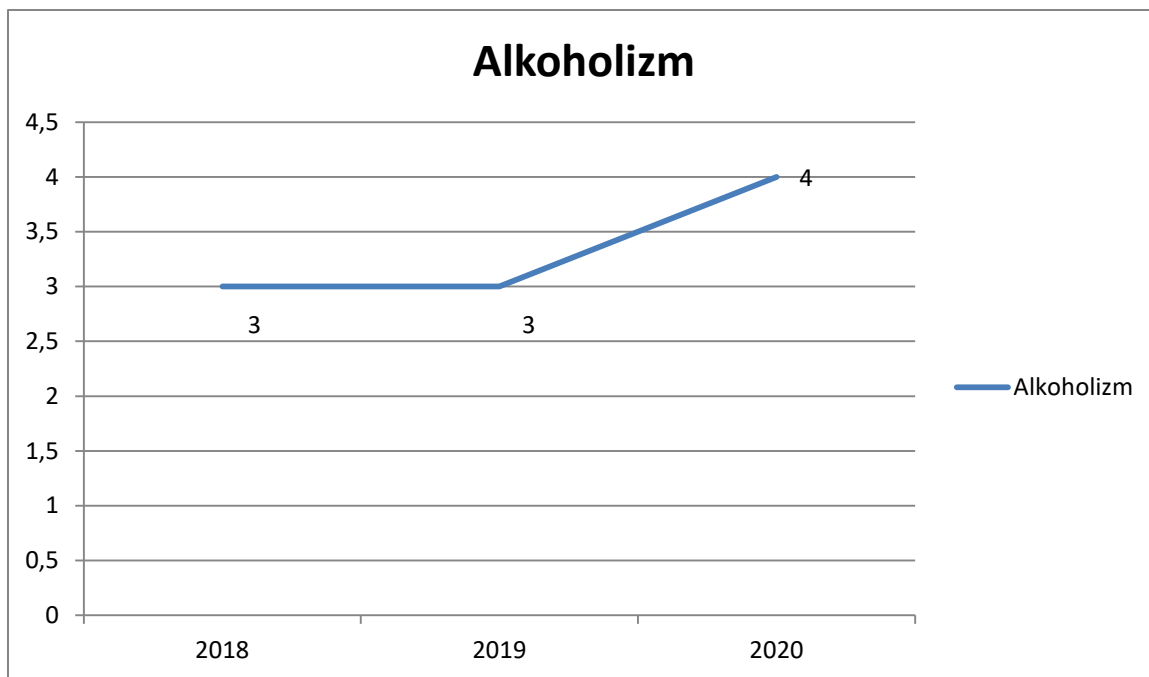
Do głównych zadań Komisji należy:

1. Koordynowanie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.
2. Bieżąca koordynacja zadań wynikających z gminnego programu.
3. Współpraca z instytucjami i organizacjami działającymi w sferze profilaktyki.
4. Koordynacja pracy świetlic środowiskowych, pomoc organizacyjno-merytoryczna.

5. Organizacja spotkań, szkoleń dla nauczycieli, teatrów profilaktycznych dla dzieci.
6. Stałe dyżury informacyjne dla mieszkańców Gminy.
7. Prowadzenie rozmów interwencyjno – motywacyjnych z osobami wnioskowanymi o zastosowanie leczenia odwykowego.
8. Kierowanie osób na zastosowanie leczenia odwykowego. W przypadku osób nadużywających alkoholu do Sądu Rejonowego.
9. Zbieranie dokumentacji przypadków przemocy domowej.
10. Opiniowanie wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.
11. Prowadzenie kontroli przestrzegania warunków sprzedaży, podawania i spożycia napojów alkoholowych.
12. Prowadzenie analizy problemów alkoholowych i stanu zasobów w dziedzinie ich rozwiązywania na terenie gminy, wprowadzanie lokalnych inicjatyw.
13. Szukanie wsparcia dla działań na rzecz zmniejszania rozmiarów problemów alkoholowych i narkomanii.
14. Uczestnictwo w opracowaniu Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Dodatkowo na terenie gminy pomocy udziela:

- 1) Psycholog, do którego zadań należy:
 - a) Pomoc psychologiczna dla osób uzależnionych od narkotyków.
 - b) Informacja o możliwości podjęcia leczenia w placówce leczenia odwykowego.
 - c) Motywowanie do leczenia.
 - d) Udzielanie wsparcia po zakończonym leczeniu.
 - e) Pomoc dla osób z różnymi problemami.
 - f) Prowadzenie szkoleń dotyczących przeciwdziałania narkomanii.
- 2) Terapeuta dla osób uzależnionych od narkotyków:
 - a) Konsultacje dla młodzieży mającej kontakt i problemy z narkotykami.
 - b) Prowadzenie terapii dla uzależnionych

Wykres 5 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w Gminie Ryn z powodu alkoholizmu w latach 2018-2020

Wykres pokazuje, że po pierwsze niewiele osób z gminy Ryn korzysta z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu. W 2018 roku takich osób były 3, w 2019 – 3, a w 2020 roku liczba osób wzrosła do 4.

W związku z tym, na terenie gminy podejmowane są różnorodne działania mające na celu podejmowanie oddziaływań profilaktycznych dla dzieci i młodzieży:

Ważniejsze oddziaływania profilaktyczne dla młodzieży

2018:

- Działania: STOP alkohol, odpowiedzialność prawna nieletnich, przemoc rówieśnicza:
 - 451 spotkań z uczniami
 - 66 spotkań z nauczycielami

2019:

- Działania: STOP alkohol, odpowiedzialność prawna nieletnich, przemoc rówieśnicza:
 - 371 spotkań z uczniami
 - 109 spotkań z nauczycielami

2020:

- Działania: STOP alkohol, odpowiedzialność prawna nieletnich, przemoc rówieśnicza:
 - 471 spotkań z uczniami
 - 145 spotkań z nauczycielami

Jednocześnie poniżej zostaje zamieszczona tabela pokazująca skalę problemu alkoholowego z perspektywy policji i popełnianych w gminie przestępstw.

Przestępstwa/wykroczenia popełnione pod wpływem alkoholu			
(dane pozyskane od Policji)			
	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	105	119	118
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej po użyciu alkoholu	65	50	40
Zakłócanie porządku publicznego	40	59	64
Podejmowanie czynności zawodowych pod wpływem alkoholu	4	2	6
Liczba wypadków pod wpływem alkoholu	4	4	6
Osoby zatrzymane do wytrzeźwienia ogółem (dane powiatowe)	170	267	197
Osoby nieletnie zatrzymane do wytrzeźwienia	0	0	2

2.2.9. Bezradność opiekuńczo - wychowawcza

Rodzina jest tą instytucją, która ma za zadanie zapewnić dziecku opiekę i zadbać o jego wychowanie tak, żeby przygotować je do życia w społeczeństwie. Jest to również pierwsza grupa społeczna, w której młody człowiek funkcjonuje. Relacje, które się w nim kształtują wpływają na późniejsze nawiązywanie kontaktów przez dziecko z innymi ludźmi. W rodzinie każda jednostka uczy się bowiem, jakie normy i zasady obowiązują w różnych grupach społecznych i zdobywa pierwsze doświadczenia z zakresu współżycia społecznego. W literaturze bardzo często można spotkać się z pojęciem środowiska rodzinnego. Należy mieć świadomość, że na jego charakter mają wpływ takie czynniki jak struktura rodziny, atmosfera, jaka panuje w domu oraz podejście rodziców do wychowania dzieci i wartości, jakie w jego trakcie są przekazywane, warunki zarówno materialne, jak i zdrowotne, stopień wykształcenia rodziców oraz struktura środowiska, w którym dana rodzina funkcjonuje.

Pełnienie roli rodziców jest bardzo trudnym zadaniem, wymagającym dużego zaangażowania. Jednak nawet mimo tego, nie zawsze te zadania są realizowane w sposób prawidłowy. W odniesieniu do działań podejmowanych w domu, u rodziców może pojawić się uczucie bezradności. Wynika ono często z problemów związanych z prowadzeniem

gospodarstwa domowego. Ludzie mają bowiem problem z zapewnieniem żywności, odzieży czy właściwych warunków do życia i mieszkania. Nie jest to jednak związane z brakiem środków finansowych na to, aby zabezpieczyć potrzeby rodziny. Nie zawsze bowiem niezaspokojenie to musi występować w parze z nieprawidłowościami związanymi z pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych. O bezradności w odniesieniu do prowadzenia gospodarstwa domowego, należy mówić w sytuacji, gdy rodzina posiada odpowiednie środki finansowe, jednak wykorzystują je w nieodpowiedni sposób. Tacy rodzice nie są w stanie zaspokoić podstawowych potrzeb członków rodziny.

W sytuacji, kiedy rodzina nie jest w stanie wypełniać w prawidłowy sposób swoich funkcji pojawia się wiele negatywnych konsekwencji. Należy do nich zaliczyć zaniedbywanie nauki przez dzieci, trudności z realizowaniem obowiązku szkolnego, demoralizacja oraz niskie poczucie własnej wartości. W tej sytuacji często konieczne staje się udzielenie rodzinie specjalistycznego wsparcie. W momencie, kiedy będzie go brakowało, a rodzina będzie dalej przeżywała trudności w sprawowaniu opieki nad dziećmi i w ich wychowaniu, może zaistnieć konieczności umieszczenia ich w pieczy zastępczej.

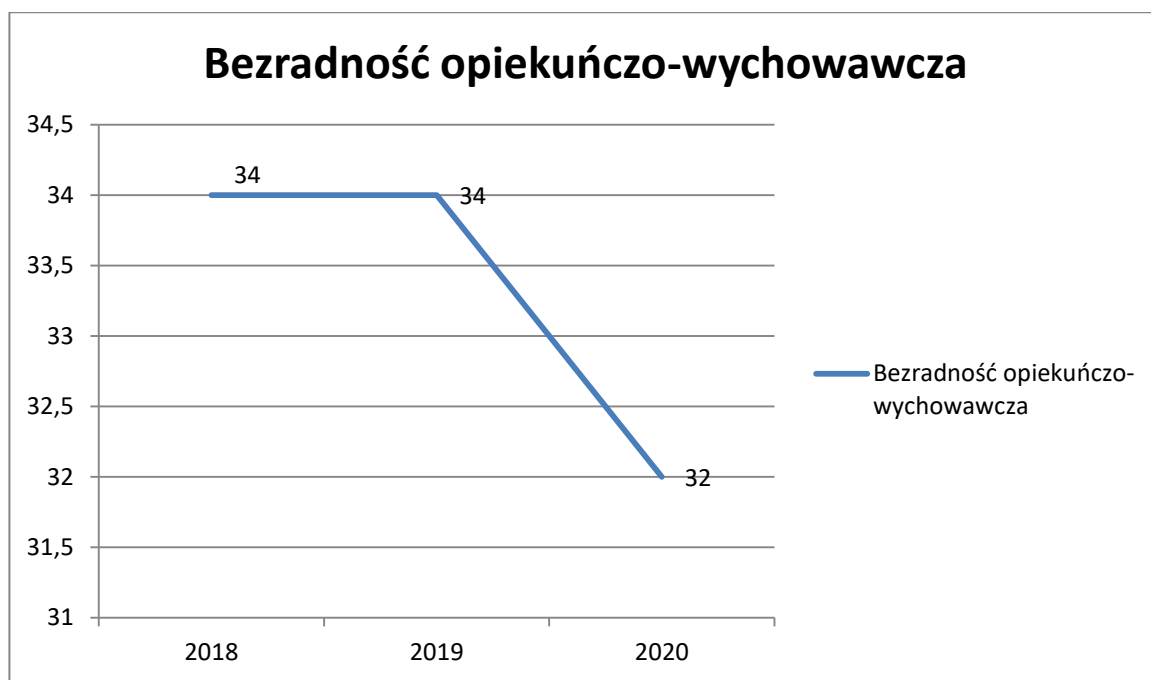
Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych Burmistrz gminy zapewnia wsparcie, które polega w szczególności na:

- a) analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- b) wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- c) rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
- d) podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- e) pomocy w integracji rodziny;
- f) przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- g) dążeniu do reintegracji rodziny.

Wspieranie rodziny jest prowadzone m.in. w formie pracy z rodziną. Bezpośrednio pracą z rodziną zajmuje się asystent rodziny, który jest do niej wprowadzany na wniosek pracownika socjalnego po wcześniejszej diagnozie środowiska. Celem pracy asystenta rodziny jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi prawidłowe wychowywanie dziecka. Zgodnie z ustawą, rolą asystenta rodziny nie jest powielanie pracy pracownika socjalnego, będzie on kierowany do pracy z rodzinami, w których sytuacja dziecka małoletniego wymaga wsparcia zewnętrznego. Potrzeba zatrudnienia asystenta ustanie wraz z osiągnięciem przez rodzinę samodzielności w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych.

Głównym celem asystentury jest podniesienie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych, prowadzenia gospodarstwa domowego, radzenia z sytuacjami dnia codziennego rodziców lub opiekunów dzieci. Efektem powinno być odzyskanie przez osoby przyjmujące pomoc kontroli nad własnym życiem, które pozwala im być samodzielnym oraz tak wypełniać role rodzica, aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i rozwojowi dzieci. Efekt ten jest możliwy do osiągnięcia, przy współdziałaniu rodziny na każdym etapie metodycznego działania: od oceny wstępnej, przez układanie planu pracy i jego realizację po ocenę końcową, dostosowanie pracy do możliwości i kontekstu życia rodziny oraz poprzez małe kroki. Asystent rodziny przez pewien czas wspiera rodzinę, aby w przyszłości samodzielnie potrafiła pokonywać trudności życiowe, zwłaszcza dotyczące opieki i wychowania dzieci.

Asystent rodziny pracuje z rodziną w oparciu o plan pracy z rodziną. Współpraca z rodziną jest długofalowa, w zależności od potrzeb rodziny prowadzona średnio przez 2-3 lata. W przypadku braku współpracy rodziny w realizacji planu pracy możliwe jest podjęcie decyzji o wcześniejszym zakończeniu pracy asystenta.

Wykres 6 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w Gminie Ryn z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej w latach 2018-2020

W 2018 roku bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych w Gminie Ryn zgłaszały 34 osoby, w 2019 roku liczba ta utrzymała się na tym samym poziomie, a w 2020 roku wynosiła 32 osoby. Jak wynika z danych uzyskanych z MGOPS w ostatnich dwóch

latach ilość osób korzystających z pomocy społecznej w tym zakresie zaczęła się nieznacznie zmniejszać.

Gmina zapewnia wsparcie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo –wychowawczych poprzez działania wspomagające rodziców, mających problemy w wypełnianiu obowiązków rodzicielskich, tak, aby zapobiec doprowadzeniu do sytuacji, w której dziecko, ze względu na jego dobro, zostałyby umieszczone w opiece w pieczy zastępczej.

Z danych uzyskanych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Giżycku wynikało, że na dzień 31 grudnia 2019 roku w pieczy zastępczej ogółem umieszczonych było 18 dzieci pochodzących z gminy Ryn, w tym: 15 w rodzinnej pieczy zastępczej (3 - rodziny zastępcze niezawodowe, 12- rodziny zastępcze spokrewnione); 3 w instytucjonalnej pieczy zastępczej (placówki opiekuńczo - wychowawcze). Gmina Ryn ponosi wydatki za 7 dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej i za 2 dzieci w placówkach opiekuńczo - wychowawczych.

W związku z tym na terenie gminy funkcjonuje Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2020-2022. Jego głównym celem jest tworzenie warunków umożliwiających realizowanie spójnego systemu na rzecz wzmocnienia rodziny oraz opieki nad dzieckiem i rodziną. Do celów szczegółowych należy zaliczyć:

- 1) Promowanie wartości rodziny i wzmocnienie jej potencjału rozwojowego.
- 2) Rozwijanie form pomocy rodzinie w środowisku.
- 3) Zabezpieczanie pieczy zastępczej.
- 4) Wdrażanie nowoczesnych metod pracy z dzieckiem i rodziną.

Realizatorami programu są:

- a) Miejsko-Gminy Ośrodek Pomocy Społecznej;
- b) Urząd Miasta i Gminy Ryn;
- c) Zespół Interdyscyplinarny;
- d) Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- e) Zespół Szkolno-Przedszkolny.

Partnerami programu pozostają natomiast:

- a) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie;
- b) Policja;
- c) Służba Zdrowia;
- d) Sąd Rejonowy;
- e) Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna;
- f) Regionalny Park Edukacji, Kultury i Turystyki w Rynie;

g) Stowarzyszenia.

2.2.10. Przemoc w rodzinie

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie *przemoc w rodzinie (zwana także potocznie przemocą domową), to jednorazowe albo cyklicznie powtarzające się, umyślne działanie lub zaniechanie działań koniecznych do ochrony zdrowia i życia, naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych (małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, osoba pozostająca we wspólnym pożyciu), a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących narażające te osoby w szczególności na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.*

Autorzy badań nad przemocą wyróżniają jej kilka rodzajów. Można wyróżnić przemoc fizyczną, psychiczną, seksualną, ekonomiczną oraz związaną z zaniedbywaniem. W tym ostatnim chodzi przede wszystkim o naruszenie obowiązku opieki ze strony osób bliskich.

W związku z tym, działania państwa i prowadzonej przez nie polityki prorodzinnej mają za zadanie tworzyć warunki do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny. Poza tym, narzędzia, które się proponuje samorządom mają na celu zapobiegania występowaniu postaw i zachowań społecznych, takich, które grożą patologią, w tym również stosowaniem przemocy domowej. Dlatego też, zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie utworzono Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Ryn na lata 2021-2024. Program jest przeznaczony dla mieszkańców Gminy, w szczególności rodzin i osób dotkniętych problemem przemocy oraz do pracowników instytucji zobligowanych do przeciwdziałania zjawisku przemocy. Głównym założeniem programu jest przyczynienie się do ograniczenia skali problemów i skutków przemocy domowej. Istotnym jest podejmowanie kompleksowych działań ukierunkowanych zarówno na ofiarę przemocy jak i edukowanie osób stosujących przemoc oraz korygowanie agresywnych zachowań i postaw. Zasadą nadrzędną programu jest ścisła współpraca podmiotów, które świadczą pomoc w ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego.

Głównym celem programu jest stworzenie skutecznego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, ochrony ofiar przemocy oraz zmniejszenie skali zjawiska na terenie Gminy Ryn. Zadaniem, które w nim zawarto są:

- 1) Promowanie wartości rodziny i wychowania bez przemocy;
- 2) Zwiększenie dostępności pomocy ofiarom przemocy;
- 3) Zmiana postaw mieszkańców gminy wobec przemocy w rodzinie poprzez podnoszenie świadomości społecznej i wrażliwości;
- 4) Zmniejszanie liczby rodzin, w których podejmowane są interwencje;
- 5) Podnoszenie kwalifikacji, branie czynnego udziału w szkoleniach, kursach, seminariach, osób realizujących działania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinach..

Odbiorcami programu są:

- Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo -wychowawczych
- Dzieci i młodzież, którym rodzina nie zapewnia należytej opieki
- Przedstawiciele instytucji oraz służb pracujących na rzecz dzieci i rodzin.

Realizatorem programu jest Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Ponadto, do zasobów instytucjonalnych gminy należą:

1. Urząd Miasta i Gminy w Rynie,
2. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rynie,
3. Miejsko-Gminna Komisja do Spraw Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rynie,
4. Placówki oświatowe z terenu gminy Ryn,
5. Policja, 6. Służba zdrowia,
7. Organizacje pozarządowe mające w swoim statucie działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Na terenie Gminy Ryn przemoc w rodzinie występuje w rodzinach o różnym statusie społecznym, często łączy się z nadużywaniem alkoholu oraz niskimi dochodami finansowymi na członka rodziny. Przypadki przemocy najczęściej odbywają się w domach rodzinnych, w zamkniętym kręgu osób, gdzie świadkami są jedynie członkowie rodziny. Ofiary przemocy najczęściej boją się, a często również wstydzą się mówić, o tym, co je spotyka. Trudno jest i w tych sprawach zeznawać w sądzie i dlatego wolą, aby przemoc ta trwała. Tylko bardzo zdeterminowane ofiary przemocy decydują się na jej przerwanie, poprzez zgłoszenie tego faktu odpowiednim organom. Z powodu nieprawidłowości związanych z wypełnieniem ról rodzicielskich, zaniedbań opiekuńczych spowodowanych m.in. nadużywaniem alkoholu rodziny wspierane są przez asystenta.

Warto przeanalizować, jak w ciągu trzech ostatnich lat kształtowała się kwestia przemocy w rodzinie. W pierwszej tabeli uwzględniono sprawny zarówno wszczęte, stwierdzone, ja i zakończone związane ze znęcaniem się nad rodziną, używaniem gróźb karalnych, rozpijaniem małoletniego oraz uchylaniem się od płacenia alimentów. W drugiej tabeli umieszczono natomiast dane dotyczące liczby ofiar i sprawców przemocy w rodzinie w latach 2018-2020.

Artykuł KK Kwalifikacja prawna wszczętych / stwierdzonych / zakończonych

2018 r.			
	Wszczęte	Stwierdzone	Zakończone
Znęcanie się nad rodziną	9	8	11
Grożby karalne	2	3	6
Rozpijanie małoletniego	0	0	0
Uchylanie się od płacenia alimentów	25	19	23
2019 r.			
	Wszczęte	Stwierdzone	Zakończone
Znęcanie się nad rodziną	4	2	3
Grożby karalne	8	3	6
Rozpijanie małoletniego	0	0	0
Uchylanie się od płacenia alimentów	6	9	15
2020 r.			
	Wszczęte	Stwierdzone	Zakończone
Znęcanie się na rodziną	5	3	7
Grożby karalne	5	6	7
Rozpijanie małoletniego	0	0	0
Uchylanie się od płacenia alimentów	26	9	19

Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową

	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Liczba ofiar przemocy w rodzinie			
ogółem, w tym:			
○ Kobiety	88	97	75

○ Mężczyźni	14	16	6
○ Nieletni	3	5	1
Liczba sprawców przemocy domowej			
ogółem, w tym:			
○ Kobiety	8	11	1
○ Mężczyźni	94	108	80
○ Nieletni	1	0	1

Powyższe dane wskazują, że w Gminie Ryn występuje zjawisko przemocy w rodzinie. Warto podkreślić, że sprawy dotyczące przemocy w rodzinie są sprawami trudnymi, dotyczącymi zamknięte środowiska rodzinne, skąd informacje rzadko przedostają się na zewnątrz. W bardzo wielu przypadkach poszkodowani nie zgłaszają incydentów przemocy domowej, nie chcą współpracować z Policją, a także z instytucjami działającymi na rzecz rodziny, w celu ukarania sprawcy przestępstwa, który jest przecież jednocześnie członkiem ich rodziny. Stąd dane dotyczące faktycznych ofiar i sprawców przemocy domowej mogą być niedoszacowane.

Na terenie gminy działa również **Zespół Interdyscyplinarny**. Jest to grupa specjalistów reprezentujących różne służby i instytucje, podejmujące działania w celu udzielenia pomocy osobom lub rodzinom znajdującym się w kryzysie i dotkniętym problemem przemocy. Są to przedstawiciele: policji, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, oświaty, ochrony zdrowia, Sądu, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, instytucji pozarządowych.

Głównym celem Zespołu Interdyscyplinarnego jest zapewnienie efektywnej współpracy kręgu instytucji i organizacji na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie przez:

1. diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
2. podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mającym na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
3. inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą,
4. rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,

5. inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Wymienione działania prowadzone są w oparciu o **procedurę „Niebieskiej Karty”**.

Zespół Interdyscyplinarny może tworzyć **Grupy Robocze**, czyli zespół specjalistów, który bezpośrednio współpracuje z rodziną. W skład grupy roboczej mogą wchodzić m.in. pracownicy socjalni, kuratorzy, policjanci, pedagodzy oraz inni specjaliści w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadaniem grup roboczych jest:

- opracowanie i realizacja planu pomocy rodzinie dotkniętej problemem przemocy,
- monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych występowaniem przemocy,
- dokumentowanie podejmowanych działań oraz ich efektów.

2.2.11. Usługi opiekuńcze i specjalistyczne

Zgodnie z art. 50 Ustawy o pomocy społecznej, każda osoba samotna, które wymaga pomocy ze strony innych, z powodu m.in. takich czynników jak wiek czy choroby, a jest jej pozbawiona, musi otrzymać pomoc w formie różnego rodzaju usług o charakterze opiekuńczym lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Warto pamiętać, również o tym, że takie usługi mogą również zostać przyznane osobie, która wymaga pomocy innych, a rodzina i bliscy (wstępni i zstępni czy też niezamieszkujący małżonek) nie są w stanie jej takiej pomocy zapewnić.

Do usług opiekuńczych należy zaliczyć:

- wsparcie w kwestii zaspokajania codziennych potrzeb życiowych,
- udzielenie opieki higienicznej, która jest zalecona przez lekarza a obejmuje swoim zakresem codzienną pielęgnację,
- umożliwianie danej osobie nawiązywania kontaktów z otoczeniem.

Jeśli zaś chodzi o specjalistyczne usługi opiekuńcze to są to takie działania, które dostosowane są do potrzeb osób, którym je się przyznaje. Ściśle wiążą się one z rodzajem schorzenia czy niepełnosprawności, które towarzyszy danej osobie, a świadczą je profesjonaliści.

Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej jest natomiast tym organem, który zajmuje się przyznawaniem usług opiekuńczych, ustalaniem ich zakresu, terminu i miejsca świadczeń. Zadaniem Rady Gminy staje się więc ustalanie, w drodze uchwały, wszystkich szczegółowych warunków przyznawania tych świadczeń oraz odpłatności za nie. Osobami, które z owych odpłatności są zwolnione, są osoby z zaburzeniami psychicznymi.

Wszystkie te kwestie, a także kwalifikacje osób świadczących usługi i ich rodzaje określone zostają w rozporządzeniu wydanym przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

Należy również mieć na uwadze potrzeby osób, które ze względu na wiek, choroby lub towarzyszące im niepełnosprawności, nie wymagają całkowitej, tylko częściowej opieki i pomocy w kwestii zaspokojenia ich potrzeb życiowych. Takim osobom mogą zostać przyznane usługi, które są świadczone w ośrodkach wsparcia (mowa o nich w art. 51 ustawy). Są to miejsca będące jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, które zalicza się do miejsc dziennego pobytu.

Na terenie gminy działa Środowiskowy Dom Samopomocy w Rynie. Powstał on przy Stowarzyszeniu RYSIPON „Dar Serca” w dniu 27.10.2007 r. Jest placówką pobytu dziennego, stanowiącą oparcie dla osób: przewlekłe chorych psychicznie, upośledzonych umysłowo w stopniu głębokim, znacznym i umiarkowanym, gdy jednocześnie występują inne zaburzenia, zwłaszcza neurologiczne, wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej są zaliczane do zaburzeń psychicznych, z wyłączeniem osób czynnie uzależnionych od środków psychoaktywnych.

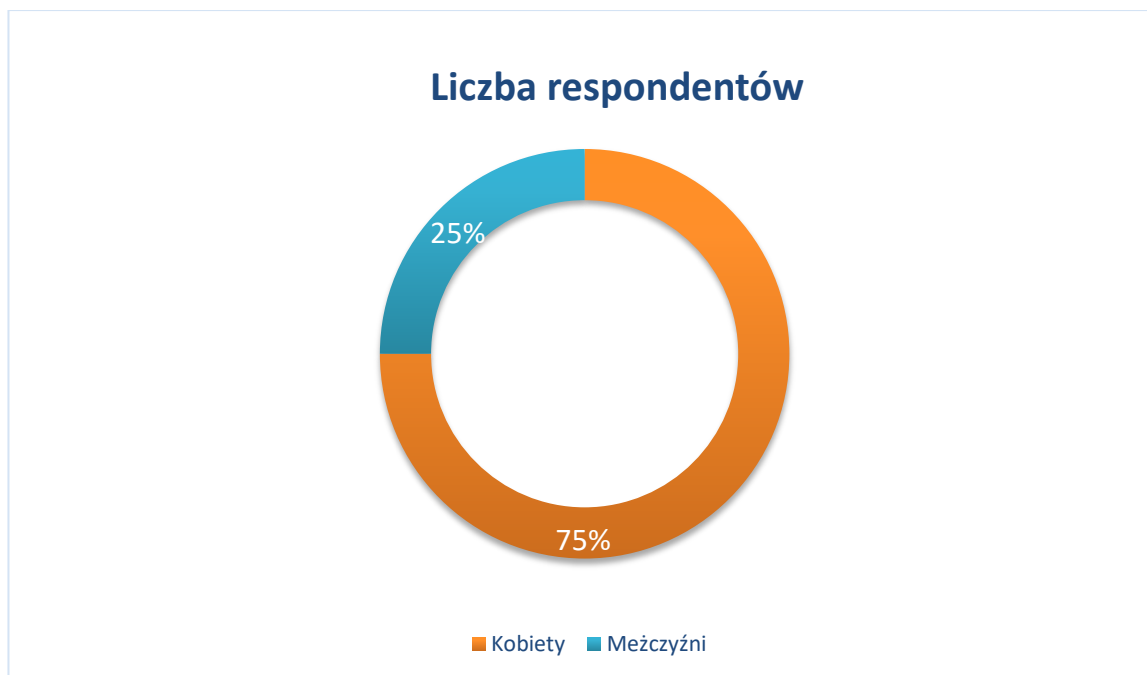
Głównym celem Domu jest podtrzymanie i rozwijanie umiejętności potrzebnych do jak najbardziej samodzielnego życia uczestników, poprzez prowadzenie w placówce treningów umiejętności społecznych oraz szerokiej gamy zajęć aktywizujących. Aktualnie pomoc otrzymuje 40 osób, którym proponujemy zajęcia w pracowniach: uspołeczniania, plastycznej, techniczno-ogrodniczej, kulinarnej, multimedialno - artystycznej. Priorytetem jest dążenie do pełnej integracji społecznej osób niepełnosprawnych poprzez ich aktywne uczestnictwo w życiu publicznym, społecznym, kulturalnym, artystycznym, sportowym oraz rekreacji i turystyki odpowiednio dostosowanej do ich potrzeb i zainteresowań. Zapewnia wszechstronne wsparcie: opiekę psychologiczną, pielęgniarstwa i terapeutyczną, a także pomoc w sprawach socjalnych.

2.3. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców Gminy Ryn

Badania miały charakter ankiety online przeprowadzonej przy użyciu internetowego narzędzia CORIGO. Jest to program pozytywnie zaopiniowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji. Obejmowały mieszkańców Gminy Ryn, którzy ukończyli osiemnasty rok życia.

Respondenci byli informowani o anonimowym charakterze ankiety oraz możliwości rezygnacji z badania w dowolnym momencie.

W badaniu wzięło udział 110 osób, w tym 28 mężczyzn oraz 82 kobiet. Średnia wieku respondentów wyniosła 39,8 lat.

Cel badania

Celem badania była identyfikacja zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, w szczególności obejmujących:

- postawy społeczne dotyczące problemów istotnych w środowisku lokalnym;
- zagadnienia związane z substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki i dopalacze;
- zagadnienia związane ze spożywaniem alkoholu, postawami wobec alkoholu oraz problematyką uzależnienia;
- zagadnienia związane z uzależnieniem od papierosów oraz e-papierosów;
- zagadnienia związane z uzależnieniem od hazardu;
- zagadnienia związane z przemocą w rodzinie w tym przekonania dotyczące modelu wychowania dzieci i młodzieży w kontekście stosowania kar fizycznych;
- zagadnienia związane z cyberprzemocą oraz uzależnieniami od czynności związanych z nowymi technologiami.

Podstawowe problemy społeczne w opinii mieszkańców

W pierwszej części badania poprosiliśmy o ocenę ważności różnych problemów społecznych w środowisku lokalnym. Przyjętą w tych badaniach miarą ważności różnych problemów społecznych jest odsetek respondentów, którzy wskazują dany problem jako bardzo ważny. Poniższa tabela przedstawia rozkład odpowiedzi uzyskanych w badaniu mieszkańców Gminy Ryn.

Ocena ważności lokalnych problemów społecznych przez badanych mieszkańców				
Problem	Bardzo istotny	Raczej istotny	Raczej nieistotny	Zdecydowanie nieistotny
Zanieczyszczenie powietrza (smog)	35%	34%	25%	7%
Zanieczyszczenie wody	52%	32%	15%	2%
Zanieczyszczenie krajobrazu (zaśmiecenie)	72%	26%	2%	0%
Bezrobocie	60%	35%	5%	0%
Bieda, ubóstwo	49%	39%	11%	1%
Bezdomność	30%	27%	34%	9%
Wzrost przestępczości	38%	35%	24%	3%
Kryzys rodziny	43%	40%	16%	1%
Kryzys norm moralnych	48%	31%	17%	4%

Z powyższej tabeli wynika, że dla mieszkańców Gminy Ryn wszystkie z wymienionych problemów są w porównywalnym stopniu ważne, jednak zdecydowanie najważniejszymi problemami społecznymi w ich opinii są: zanieczyszczenie (krajobrazu oraz wody), a także **bezrobocie**.

Spożywanie Alkoholu i związane z nim inne problemy społeczne

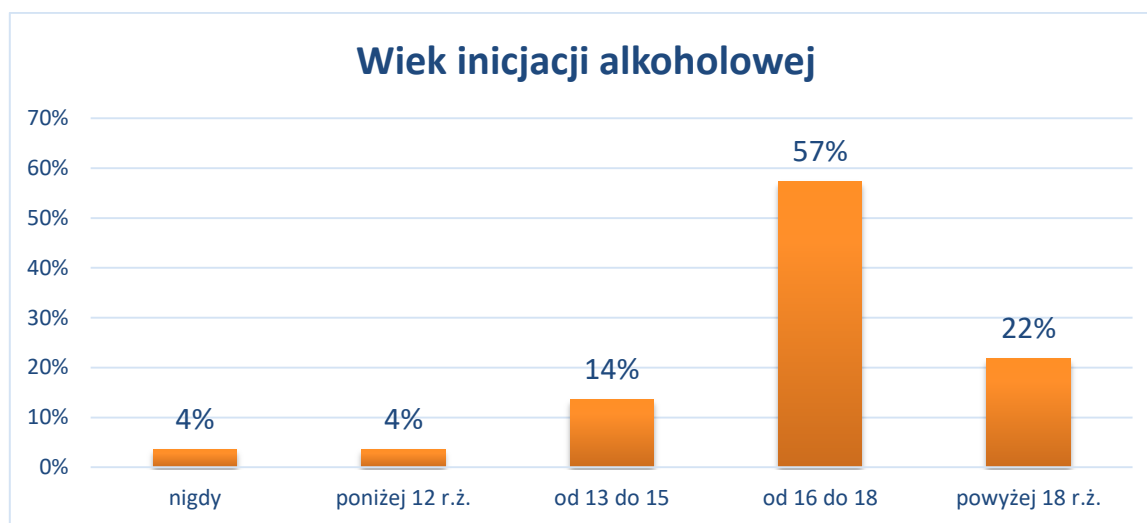
Przyjęło się sądzić, że Polacy piją alkohol często, w dużych ilościach. Należałoby więc wnioskować, że istnieje społeczne przyzwolenie, norma, która nie potępia częstego spożywania alkoholu, lecz przeciwnie – czyni je społecznie akceptowalnym wzorem postępowania. Jednak nie potwierdza tego rozkład deklaracji, jaki uzyskaliśmy w trakcie badania. Ponad połowa Polaków (53%) twierdzi, że pije alkohol, ale tylko od czasu do czasu i mając ku temu dobrą okazję. Można to nazwać umiarkowanym stylem picia. Niewielkie grupy badanych deklarują częste (4%) i dosyć częste (7%) wykorzystywanie różnych okazji do napicia się alkoholem. Co szósty respondent (16%) przyznaje, że unika okazji do tego, żeby pić alkohol, a prawie co piąty (19%) deklaruje abstynencję. Warto zauważyć, że pewien

normatywny styl picia nie zmienił się od dziesięciu lat, gdyż w badaniu z 1997 roku respondenci odpowiadali bardzo podobnie³.

Kolejne badania CBOSu, z 2010 roku, wydają się potwierdzać wskazane wcześniej tendencje Polaków w picciu alkoholu. Mianowicie: *Od alkoholu nie stroni ponad trzy czwarte dorosłych Polaków (76%), przy czym dwie trzecie (65%) twierdzi, że pije czasami, a co dziewiąty, (11%) – że często. Ponad jedna piąta badanych (22%) deklaruje abstynencję. W ciągu ostatnich trzynastu lat zwiększyła się (o 6 punktów procentowych) grupa abstynentów, zmalał zaś (o 4 punkty) odsetek tych, którzy rzadko piją alkohol*⁴.

W przeprowadzonej ankiecie zbadano postawy i przekonania dorosłych mieszkańców na temat alkoholu.

Pierwszą z poruszanych kwestii był **wiek inicjacji alkoholowej**. **22% badanych pierwszy raz spróbowało alkoholu po uzyskaniu pełnoletności**, a 57% wskazało na wiek pomiędzy 16 a 18 rokiem życia. 14% respondentów przyznało, że pierwszy kontakt z alkoholem miało pomiędzy 13 a 15 r.ż. oraz 4% poniżej 12 r.ż. Tylko 4% ankietowanych mieszkańców Gminy Ryn zadeklarowało, że nigdy nie próbowało alkoholu.

Kolejną kwestią była **częstotliwość spożywania alkoholu**. **Abstynencję deklaruje 24%** respondentów. Największa liczba badanych przyznała, że spożywa alkohol: **kilka razy**

³ Centrum Badania Opinii Społecznej, *Komunikat z badań: Postawy wobec wybranych substancji psychoaktywnych*, Warszawa, marzec 2007.

Źródło: www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2007/K_039_07.PDF (dostęp: 16.06.2017)

⁴ Centrum Badania Opinii Społecznej, *Komunikat z badań: Postawy wobec alkoholu*, Warszawa, sierpień 2010. Źródło: www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2010/K_116_10.PDF (dostęp: 19.06.2017).

w roku (38%) i kilka razy w miesiącu (18%). 2% badanych deklaruje codziennie spożycie alkoholu.

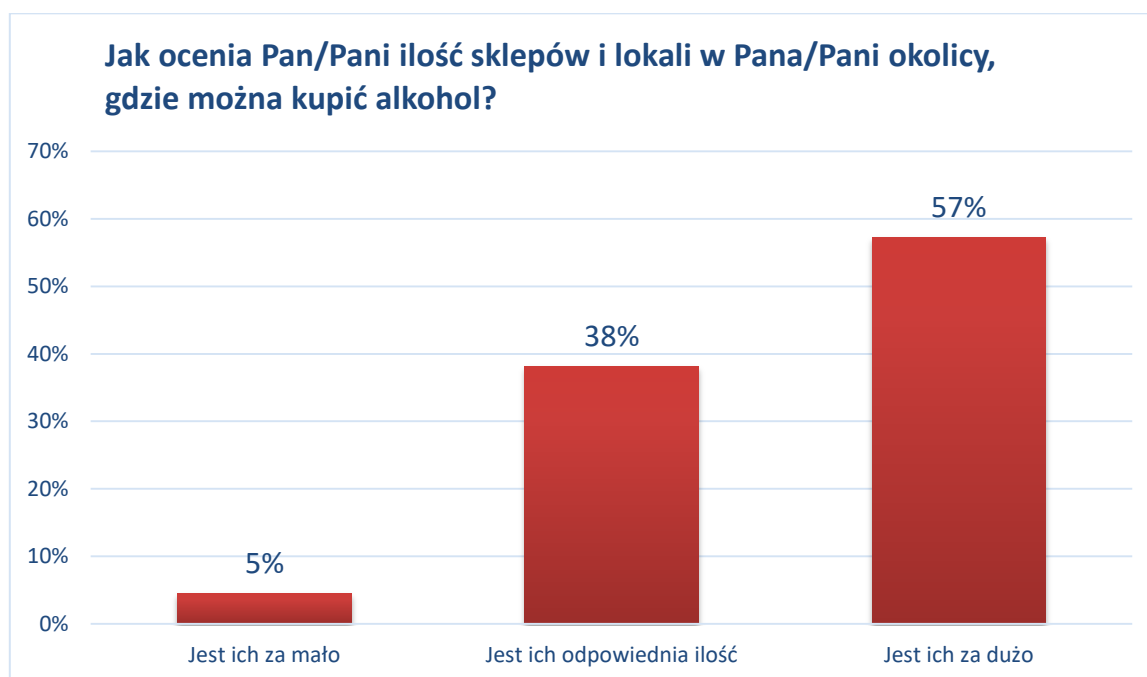
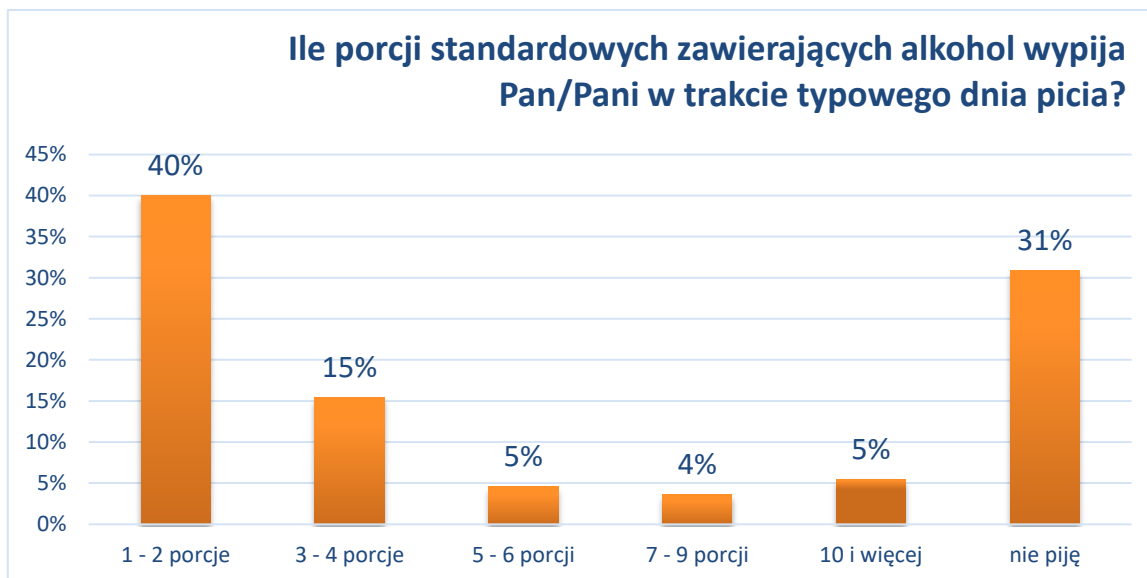

Oprócz częstotliwości spożywania alkoholu ważne są także jego **ilości**. Porcja standardowa alkoholu (tzn. 10g czystego, 100% alkoholu) zawarta jest w ok. 250 ml piwa o mocy 5% (pół butelki), w ok. 100 ml wina o mocy 12% (jeden kieliszek wina) oraz w ok. 30 ml wódki o mocy 40% (mały kieliszek wódki).

Badani łącznie deklarowali najczęściej, że spożywają jednorazowo 1-2 porcje alkoholu (40%) oraz od 3 do 4 porcji (15%). W związku z powyższym, należy uznać, że mieszkańcy Gminy Ryn odzwierciedlają postawy wobec picia alkoholu o średnim poziomie ryzyka. Większość mieszkańców gminy pije dość regularnie jednorazowo spożywając umiarkowane ilości alkoholu.

38% mieszkańców Gminy Ryn uważa, że w okolicy znajduje się odpowiednia liczba punktów, w których można kupić alkohol. Jednocześnie aż 57% respondentów deklaruje, że na terenie gminy jest ich za dużo. Warto zwrócić również uwagę, że aż dla 5% ankietowanych takich sklepów jest za mało.

Zachowania związane z piciem alkoholu są w dużej mierze zależne od postaw, czyli chociażby wiedzy na temat szkodliwego działania alkoholu, emocji i motywacji, które towarzyszą jego spożywaniu.

Pierwsze z pytań w tej części dotyczyło mitu, jakoby alkohol zawarty w „słabszych” napojach (piwie, winie) był mniej szkodliwy niż ten zawarty w wysokoprocentowych napojach (np. w wódce). Wyniki świadczą o tym, że to błędne przekonanie nie jest rozpowszechnione wśród dorosłej społeczności Gminy Ryn, ponieważ **łącznie 81% mieszkańców udzieliło pożądanego odpowiedzi.**

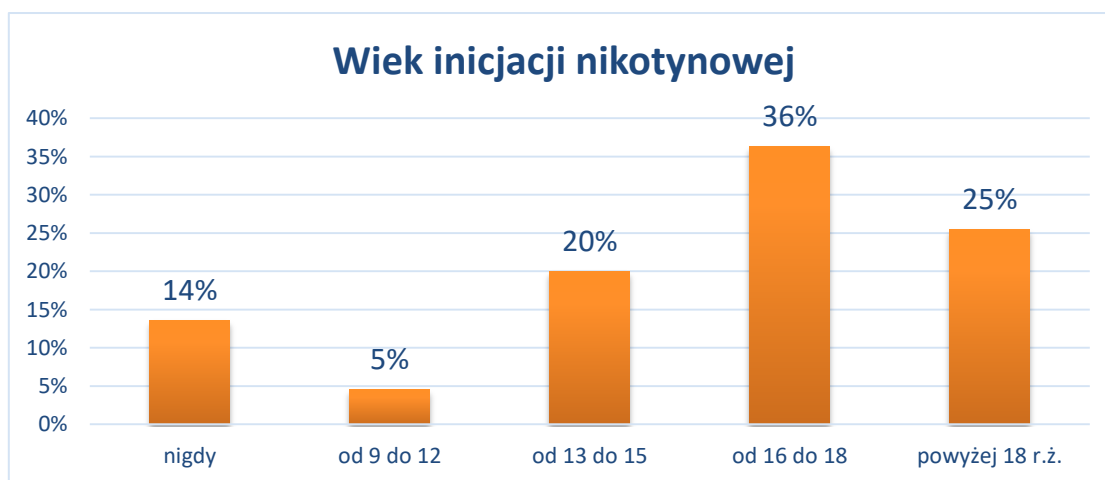
Kolejne pytanie badające postawy względem alkoholu dotyczyło dostępności i kontroli sprzedaży alkoholu. **Łącznie 79% mieszkańców uważa, że należy lub raczej należy ograniczać dostęp do napojów alkoholowych bądź kontrolować jego sprzedaż.**

Jednocześnie, łącznie **78% respondentów ocenia osoby pijące alkohol jako zagrażające bezpieczeństwu w środowisku lokalnym**. Łącznie 30% respondentów przychyliła się do stwierdzenia, że osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach. Łącznie **98% respondentów uważa, że kobiety w ciąży nie mogą pić bezpiecznie niewielkich ilości alkoholu**. 90% badanych twierdzi, że **alkohol nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych**. 96% badanych mieszkańców **nie zgadza się z tym, aby prowadzić samochód po spożyciu nawet niewielkich ilości alkoholu**.

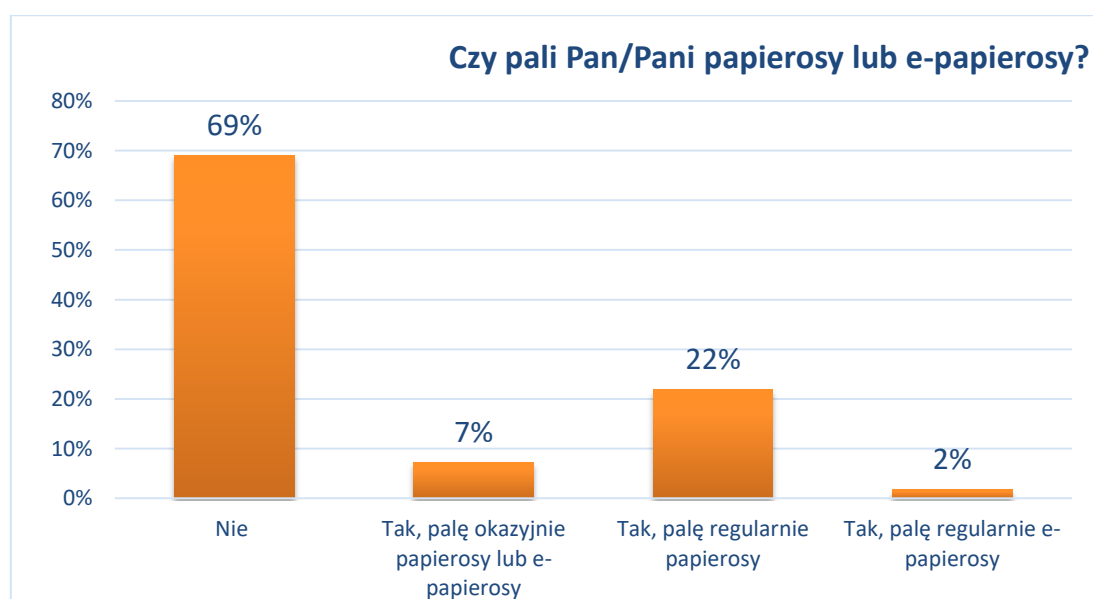
<i>Twierdzenie</i>	<i>Zdecydowanie zgadzam się</i>	<i>Raczej zgadzam się</i>	<i>Raczej nie zgadzam się</i>	<i>Zdecydowanie nie zgadzam się</i>
<i>Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.</i>	4%	15%	33%	48%
<i>Dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany.</i>	46%	33%	13%	8%
<i>Osoby pijące alkohol zagrażają bezpieczeństwu w moim środowisku lokalnym.</i>	34%	44%	20%	2%
<i>Osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach.</i>	31%	39%	25%	5%
<i>Picie alkoholu pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.</i>	5%	5%	27%	63%
<i>Prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu jest bezpieczne.</i>	4%	0%	7%	89%
<i>Kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu.</i>	1%	1%	5%	93%

Substancje psychoaktywne: nikotyna

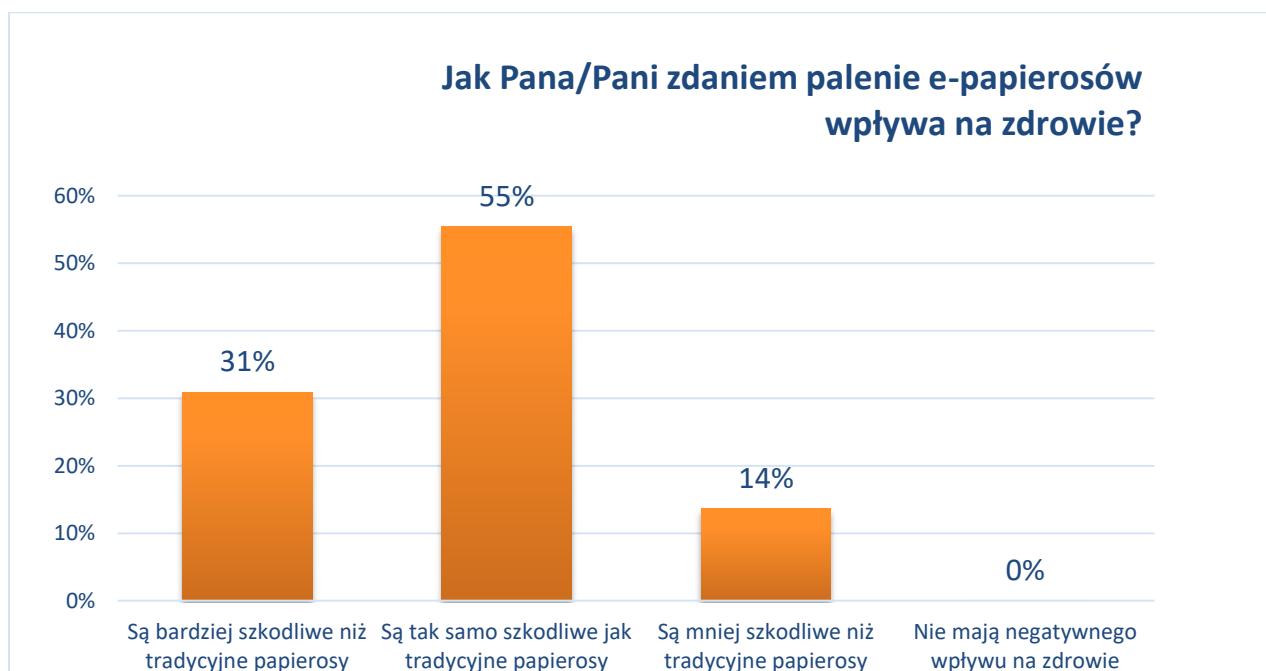
Pierwszą z poruszanych kwestii był wiek inicjacji nikotynowej. Okazuje się, że **25% respondentów** zapaliło pierwszego papierosa jako **osoby pełnoletnie**. Kolejno, 36% mieszkańców wskazało na wiek między 16 a 18 rokiem życia, natomiast **14%** ankietowanych zadeklarowało, że nigdy nie paliło.

69% badanych odpowiedziało, że nie pali papierosów. Okazyjnie robi to **7%** mieszkańców Gminy Ryn. Regularnie pali tradycyjne papierosy **22%** ankietowanych, a **2%** e-papierosy.

Ze względu na rosnącą popularność e-papierosów zapytaliśmy mieszkańców, co sądzą o ich szkodliwości. Producenci tych wyrobów sugerują, że stanowią one zdrowsze odpowiedniki klasycznych papierosów. Istotnie nie zawierają one substancji smolistych, jednak nadal dostarczają one nikotyny – substancji o działaniu psychoaktywnym, skutkującej wieloma negatywnymi konsekwencjami zdrowotnymi. **55% respondentów uważa, że e-papierosy są tak samo szkodliwe, jak klasyczne papierosy.** Aczkolwiek, **14% uważa, że są one mniej szkodliwe niż tradycyjne papierosy.** 31% badanych jest przeciwnego zdania, stwierdzając, że **mają one gorszy wpływ na zdrowie człowieka niż tradycyjne papierosy.**

Substancje psychoaktywne: narkotyki i dopalacze, leki

Badanie rozpoczęliśmy od pytania niezagrażającego, tj. niebudzącego oporu oraz motywujące do wyrażenia swojego rzeczywistego stanowiska. Dotyczy ono osób zażywających narkotyki i dopalacze w najbliższym środowisku badanych osób. Poniższy wykres prezentuje otrzymane wyniki.

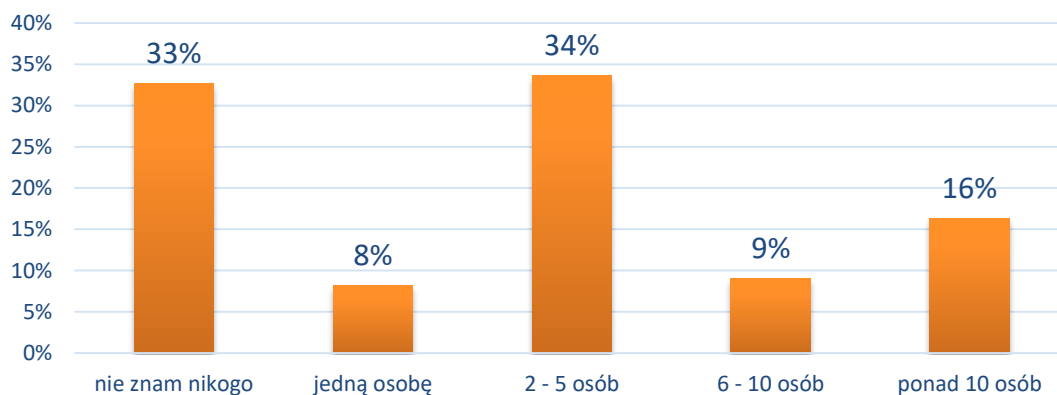
33% badanych mieszkańców Gminy Ryn twierdzi, że nie ma w swoim otoczeniu osób przyjmujących substancje odurzające. Aż 67% respondentów zna co najmniej jedną osobę zażywającą substancje psychoaktywne: narkotyki lub dopalacze. Najwięcej z ankietyowanych (34%) zna od 2 do 5 osób przyjmujących te substancje.

Wśród najczęściej stosowanych w środowisku lokalnym substancji znalazły się **marihuana i haszysz, dopalaczem oraz leki używane w celu odurzenia**. 26% nie wie, jakie substancje przyjmują osoby zażywające środki psychoaktywne.

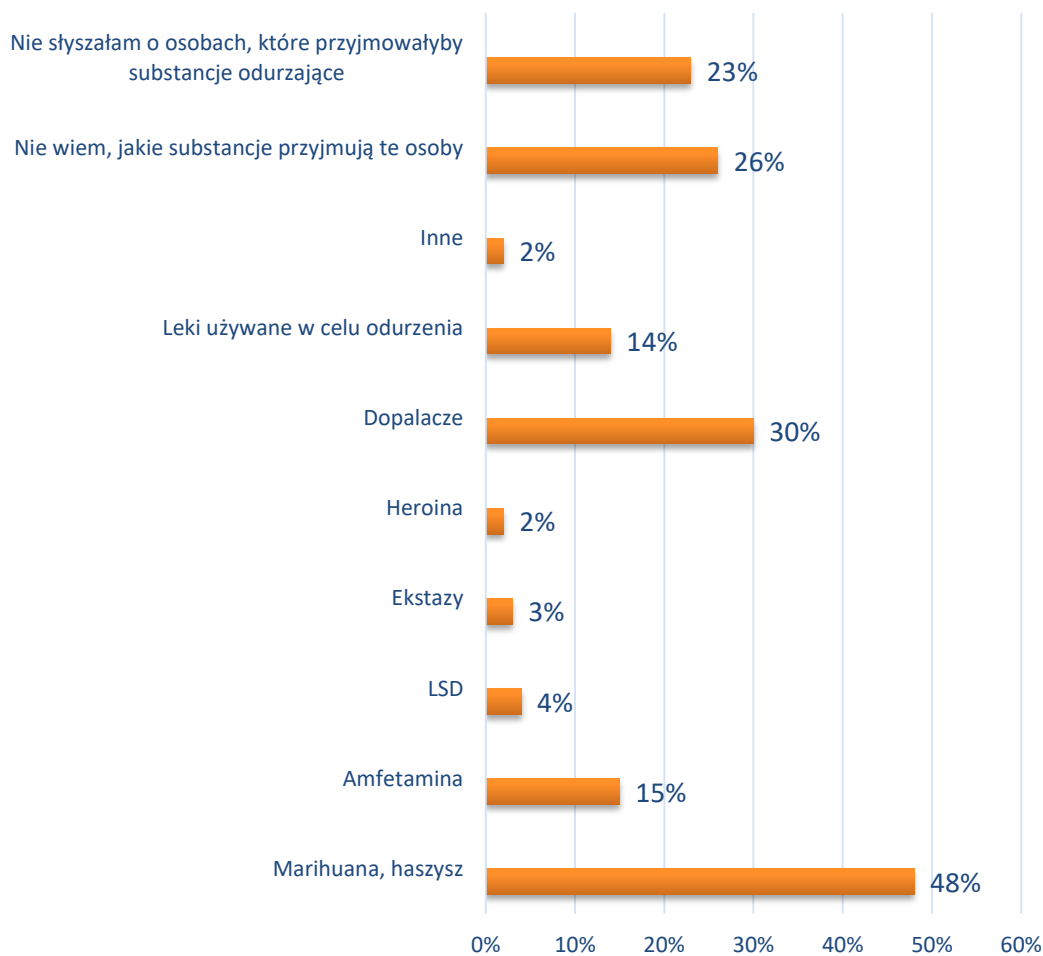
11% respondentów deklaruje wiedzę na temat, gdzie może nabyć substancje psychoaktywne takie, jak narkotyki czy dopalacze.

W polskim społeczeństwie oprócz narkotyków i dopalaczy poważnym problemem są również leki dostępne w aptekach. Niektóre z nich np. pseudoefedryna wywierają wpływ na układ nerwowy i mogą być stosowane niezgodnie z przeznaczeniem w celu wywołania efektów odurzających. Wiele osób może być także uzależnionych od powszechnie dostępnych leków przeciwbólowych. Co więcej: *Sprzedaż leków w Polsce od kilkunastu lat rośnie. Jak podaje Urząd Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów*

Ile zna Pan/Pani osób (osobiście lub „ze słyszenia”), które przyjmują substancje odurzające (narkotyki lub dopalacze)?

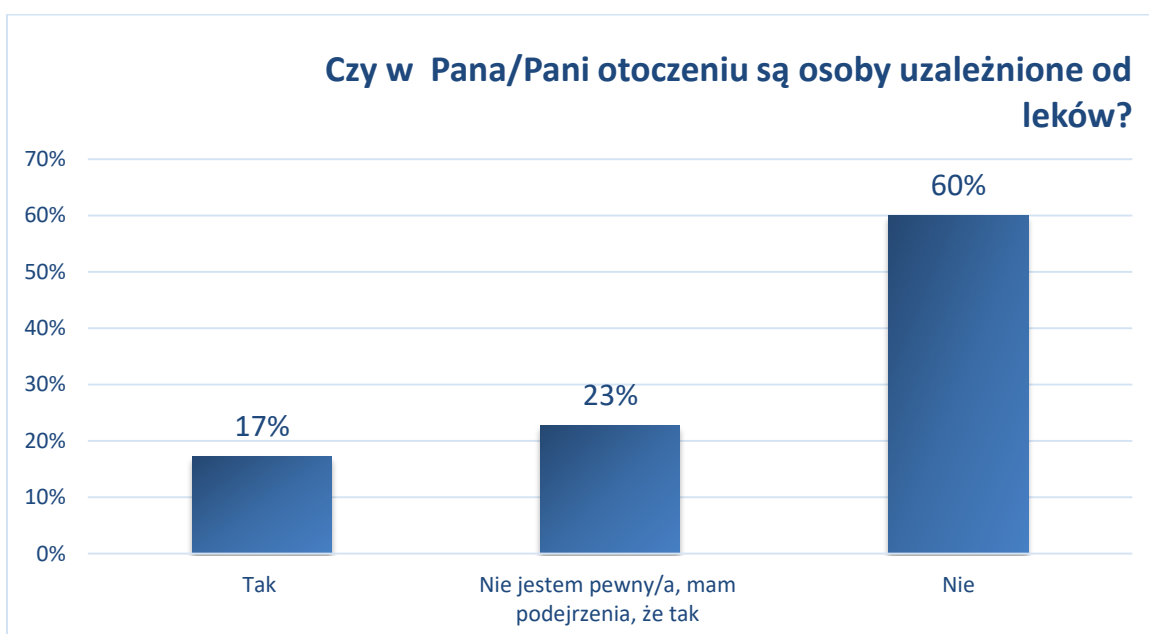
Jakie substancje odurzające są najczęściej przyjmowane przez osoby, które znasz? (pytanie wielokrotnego wyboru)

Biobójczych, nasz kraj jest szóstym, co do wielkości rynkiem zbytu leków w Europie. Pod względem liczby opakowań przypadających na jednego mieszkańca zajmujemy drugie miejsce – za Francją⁵.

60% badanych mieszkańców twierdzi, że nie ma w swoim otoczeniu osób uzależnionych od leków. Natomiast 23% ankietowanych ma podejrzenia, że tak jest, a 17% potwierdza, że zna osoby mające ten problem.

⁵Centrum Badania Opinii Społecznej, *Komunikat z badań: Stosowanie leków dostępnych bez recepty*, Warszawa, październik 2007.

Źródło: www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2010/K_143_10.PDF (dostęp: 16.06.2017).

Przemoc w rodzinie

Przekonania dotyczące wychowania dzieci

Respondenci otrzymali propozycje sześciu stwierdzeń dotyczących wychowania dzieci, z którymi mogli się zgodzić bądź też nie. **Poniższe wartości pozwalają sądzić, że większość badanych nie przejawia postaw wychowawczych, które są charakterystyczne dla tradycyjnego, tj. konserwatywnego wychowania.**

Stwierdzenie „**Aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa**” w większości spotkało się negacją – **łącznie 75% mieszkańców nie zgadza się z takim stwierdzeniem.** Dodatkowo, łącznie 88% badanych zdecydowanie lub raczej nie zgadza się ze stwierdzeniem, że stosowanie kar fizyczne hartują dziecko i pozwalają sobie lepiej radzić w przyszłości. **76% badanych zgadza się, aby kary fizyczne były zakazane prawem.** Kolejne twierdzenie: „Dziecko powinno bać się rodziców, wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek” spotkało się z negacją 90% respondentów. Należy zauważyć, że aż **27%** ankietowanych zgadza się ze stwierdzeniem, iż łagodne kary fizyczne nie są oznaką przemocy domowej. **78%** ankietowanych zgodziło się, że przemoc jest oznaką bezradności.

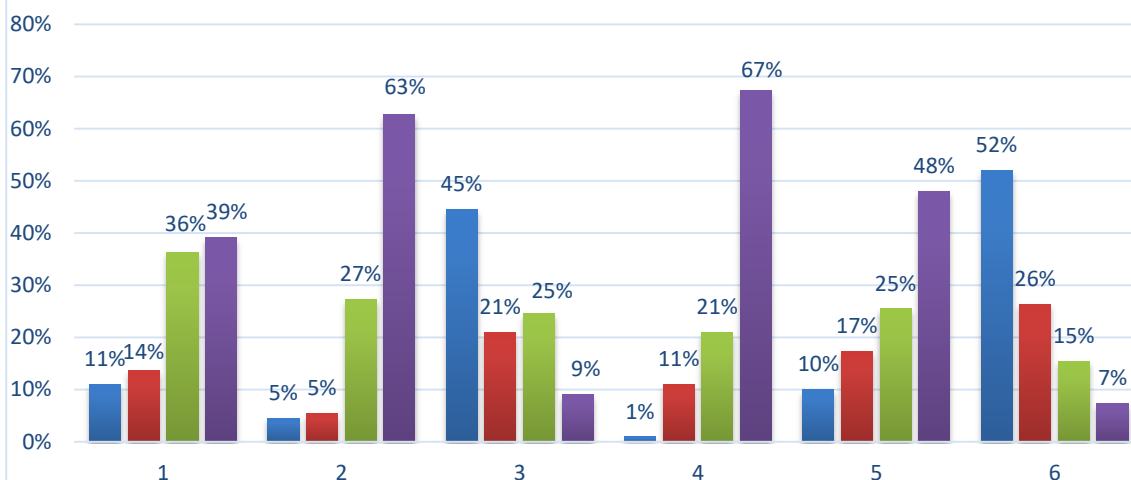
Zjawisko przemocy w rodzinie

Polacy deklarują, że najczęściej doświadczali agresji w domu (9%) bądź na ulicy poza najbliższą okolicą (9%). Podobna liczba osób (8%) padła ofiarą przemocy nieopodal miejsca zamieszkania. Co dwudziesty ankietowany (5%) został zaatakowany w restauracji, kawiarni lub na dyskotecę, czterech na stu (4%) spotkało się z przemocą w pracy lub szkole, a trzech na stu (3%) w środkach komunikacji⁶.

Powyższe wyniki są zbliżone do danych sprzed 3 lat, kiedy CBOS realizował podobne badania. Przemoc, zarówno ta fizyczna, jak i psychiczna, jest zjawiskiem dość powszechnym w polskiej społeczności, o czym świadczą wyniki cytowane wyżej. Jest to zjawisko niezwykle trudne do zbadania, ponieważ osoby doświadczające przemocy w różny sposób zniekształcają swoje doświadczenia, np. racjonalizując zachowanie sprawcy lub go usprawiedliwiając. Z tego względu zbadaliśmy rozpowszechnienie przemocy fizycznej oraz psychicznej w środowisku lokalnym bez kierowania bezpośredniego pytania o bycie ofiarą lub sprawcą przemocy w rodzinie. **Wyniki badań wskazują, że 35% respondentów ma w swoim otoczeniu osoby, które doświadczają przemocy w rodzinie, a dodatkowe 23% podejrzewa, że tak się dzieje.**

⁶CBOS, *Komunikat z badań: Przemoc i konflikty w domu*, Warszawa, czerwiec 2012.

Przekonania dotyczące wychowania

1 - Aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa.

2 - Dziecko powinno bać się rodziców, wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek.

3 - Stosowanie kar fizycznych powinno być zakazane prawem.

4 - Kary fizyczne hartują dziecko i pozwalają mu lepiej radzić sobie w przyszłości.

■ zdecydowanie tak ■ raczej tak ■ raczej nie ■ zdecydowanie nie

Czy w Pana/Pani otoczeniu są osoby (znane osobiście lub "ze słyszenia") doświadczające przemocy w rodzinie?

Wśród badanych mieszkańców tylko 33% badanych wie, do jakich instytucji po pomoc może zgłosić się osoba doświadczająca przemocy.

W dalszej części ankiety badane były przekonania dotyczące przemocy oraz funkcjonujące w społeczności lokalnej mity.

Łącznie 90% badanych zdecydowanie lub raczej zgadza się ze stwierdzeniem, że przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol. Warto pamiętać, że spożywanie alkoholu nasila tendencję do stosowania przemocy, ale nie jest jej bezpośrednią przyczyną. Oznacza to, że wyleczenie uzależnienia od alkoholu nie pozwala na zakończenie problemu przemocy w rodzinie. W społeczeństwie obecne jest przekonanie, że przemoc nie zdarza się w tzw. „dobrych domach”. 94% mieszkańców gminy Ryn nie jest skłonny myśleć schematycznie o przemocy w rodzinie. Ponadto, łącznie **100% mieszkańców zgadza się ze stwierdzeniem, że ofiarą przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.**

<i>Twierdzenie</i>	<i>Zdecydowanie prawdziwe</i>	<i>Raczej prawdziwe</i>	<i>Raczej nieprawdziwe</i>	<i>Zdecydowanie nieprawdziwe</i>
Przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol.	44%	46%	7%	3%
Przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego.	2%	4%	30%	64%
Ofiarą przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.	85%	15%	0%	0%
Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać.	1%	1%	22%	76%
Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary.	2%	1%	11%	86%
Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych.	3%	0%	10%	87%

Hazard

W ciągu 12 miesięcy poprzedzających badanie, co trzeci Polak w wieku 15+ grał w jakieś gry na pieniądze (34,2%). Polacy najczęściej grają w gry liczbowe Totalizatora Sportowego (26,8%), a w dalszej kolejności w zdraпки (13,3%), loterie/konkursy SMS-owe (7,4%) oraz na automatach do gier z tzw. niskimi wygranymi (4,5%). Wśród Polaków w wieku 15 lat i więcej 7,1% osób gra w jakąś grę na pieniądze co najmniej dwa razy w tygodniu. (...) symptomy zagrożenia uzależnieniem od hazardu występują u 5,3% ogółu Polaków w wieku 15+, a 0,7% osób w tej grupie wiekowej zdradza pewne symptomy problemu z hazardem. Wśród grających w gry na pieniądze realny problem z hazardem może mieć 2,2% graczy⁷.

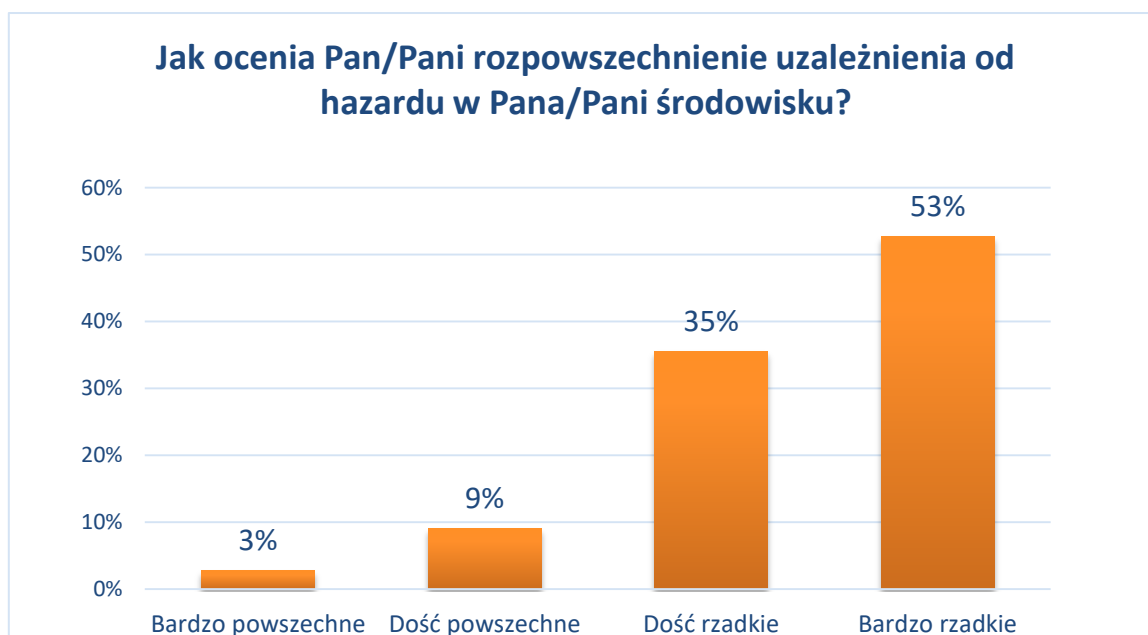
O hazardzie mówi się, że jest to ukryty nałóg, ponieważ nie widać od razu wyraźnych symptomów uzależnienia. Niestety, uzależnienie od hazardu często współwystępuje z innymi problemami, jak nadużywanie alkoholu czy narkotyków. Pierwsze kroki w świecie hazardu, to zwykle korzystanie z gier internetowych, automatów czy zakładów bukmacherskich. Zapytaliśmy mieszkańców gminy Ryn o ich doświadczenia z tego typu formami rozrywki.

W subiektywnej ocenie **łącznie 88%** przebadanych **mieszkańców zjawisko uzależnienia od hazardu jest bardzo i dość rzadkie**. **12%** respondentów uważa natomiast, że jest to **powszechny problem** w ich środowisku lokalnym.

92% z respondentów **nie wie, gdzie mogą zgłosić się po pomoc osoby uzależnione od hazardu**, a **tylko 8%** deklaruje, że posiada taką wiedzę i wskazuje na punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych oraz OPS.

⁷ Centrum Badania Opinii Społecznych, *Komunikat z badań: Pracoholicy, siecioholicy, hazardziści... Uzależnienia od zachowań*, Warszawa, czerwiec 2015.

Źródło: www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2015/K_076_15.PDF (dostęp: 29.06.2017).

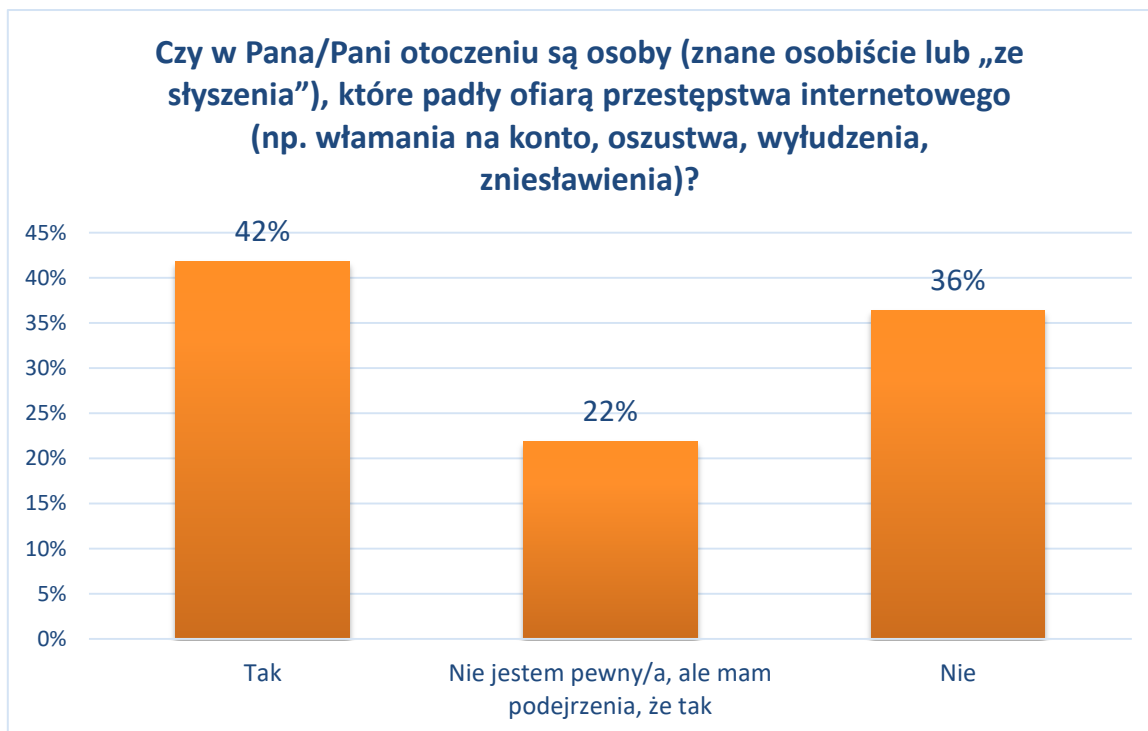

Cyberprzemoc i uzależnienie od Internetu

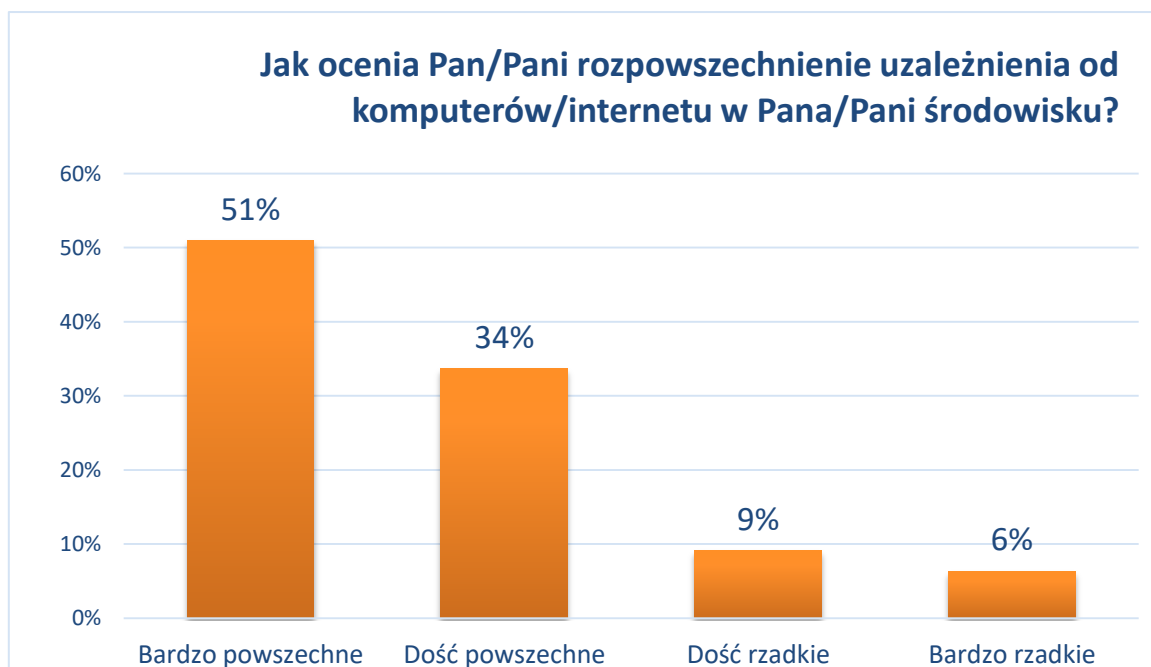
Kolejnym zagadnieniem badanym w ramach ankiety jest cyberprzemoc. *Zjawisko cyberprzemocy najkrócej definiuje się jako przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych. (...)Podstawowe formy zjawiska to nękanie, straszenie, szantażowanie z użyciem Sieci, publikowanie lub rozsyłanie ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów z użyciem Sieci oraz podszywanie się w Sieci pod kogoś wbrew jego woli. Do działań określanych mianem cyberprzemocy wykorzystywane są głównie: poczta elektroniczna, czaty, komunikatory, strony internetowe, blogi, serwisy społecznościowe, grupy dyskusyjne, serwisy SMS i MMS⁸.*

Badania wykazały, że cyberprzemoc stanowi dla lokalnej społeczności pewien problem. **Mianowicie, aż 42% badanych ma w swoim otoczeniu osoby, które padły ofiarą przestępstwa internetowego** (np. włamania na konto, oszustwa, wyłudzenia, zniesławienia), **a 22% nie jest pewna, ale ma podejrzenia, że tak właśnie się stało.**

⁸Wojtasik, Ł. *Cyberprzemoc - charakterystyka zjawiska.*

Niepokojące są dane związane są z subiektywnym oszacowaniem uzależnienia od komputerów lub Internetu w środowisku lokalnym. **Łącznie 885% mieszkańców uważa, że tego typu uzależnienie jest dość i bardzo powszechne w środowisku lokalnym.**

Badania sprzedawców napojów alkoholowych

Niewątpliwie ważną grupą, która może zarysować szczególny obraz problemów związanych z alkoholem występujących w gminie są sami pracownicy punktów sprzedaży alkoholu, spotykający się codziennie w swojej pracy z konsumentami tego napoju. Ich postawy wobec osób nabywających/konsumujących alkohol oraz przestrzeganie prawa w zakresie sprzedaży alkoholu mogą w znaczącym stopniu przyczynić się do ograniczenia problemów związanych z nadużywaniem alkoholu zarówno przez nieletnich jak i dorosłych.

Grupa badana

Badanie zostało przeprowadzone wśród sprzedawców napojów alkoholowych w punktach sprzedaży na terenie gminy Ryn. Grupa badana stanowiła 12 kobiet oraz 3 mężczyzn. 13 respondentów, to pracownicy punktów, natomiast 2 osoby to właściciele. Średnia wieku przebadanych sprzedawców wyniosła 37,4 lat.

Cel badania

Ten obszar przeprowadzonych badań miał na celu poznanie postawy sprzedawców napojów alkoholowych względem następujących zagadnień:

- sprzedaży alkoholu osobom nieletnim,
- sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym,
- spożywania alkoholu w miejscu jego sprzedaży,
- nieprzyjemne sytuacje zainicjowanych przez osoby spożywające alkohol.

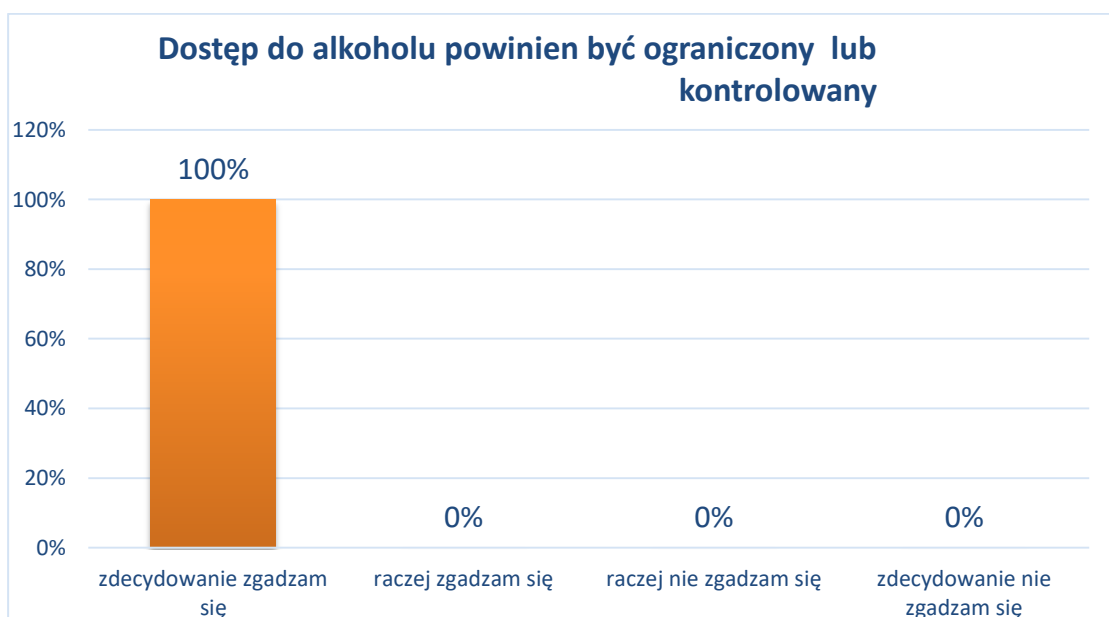
Wyniki badań

Jednym z pierwszych zagadnień poruszonych w kwestionariuszu ankiety dla sprzedawców alkoholu było określanie poziomu świadomości na temat niebezpieczeństw wynikających z zawartości alkoholu w poszczególnych rodzajach napojów alkoholowych.

20% badanych sprzedawców napojów alkoholowych wskazało, że mają mieszane uczucia, co do stwierdzenia jakoby alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce. Świadczy, to pośrednio o względnie **średnim** poziomie świadomości badanych na temat szkodliwości napojów o potencjalnie niższej zawartości procentowej alkoholu.

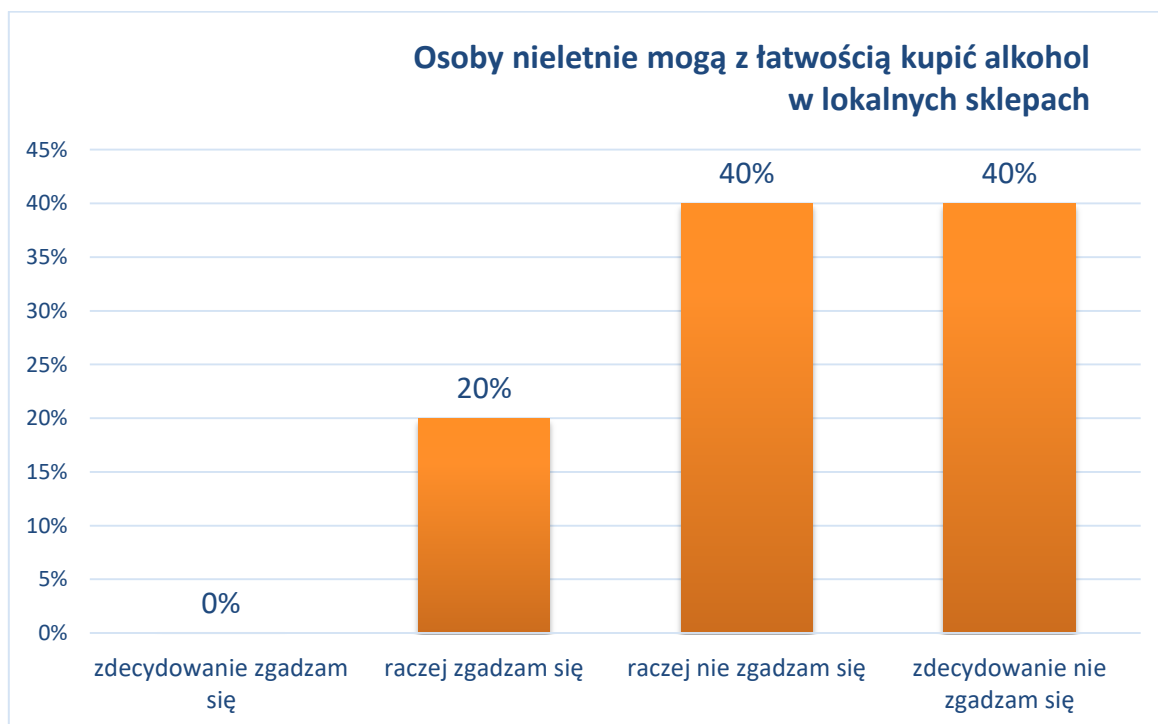
Łącznie wszyscy ankietowani sprzedawcy uważają, że dostęp do napojów alkoholowych powinien być ograniczony lub kontrolowany.

13% respondentów uważa, że osoby, które piją alkohol zagrażają bezpieczeństwu w ich lokalnym środowisku. Natomiast łącznie 74% badanych sprzedawców wyraża zdanie przeciwnie.

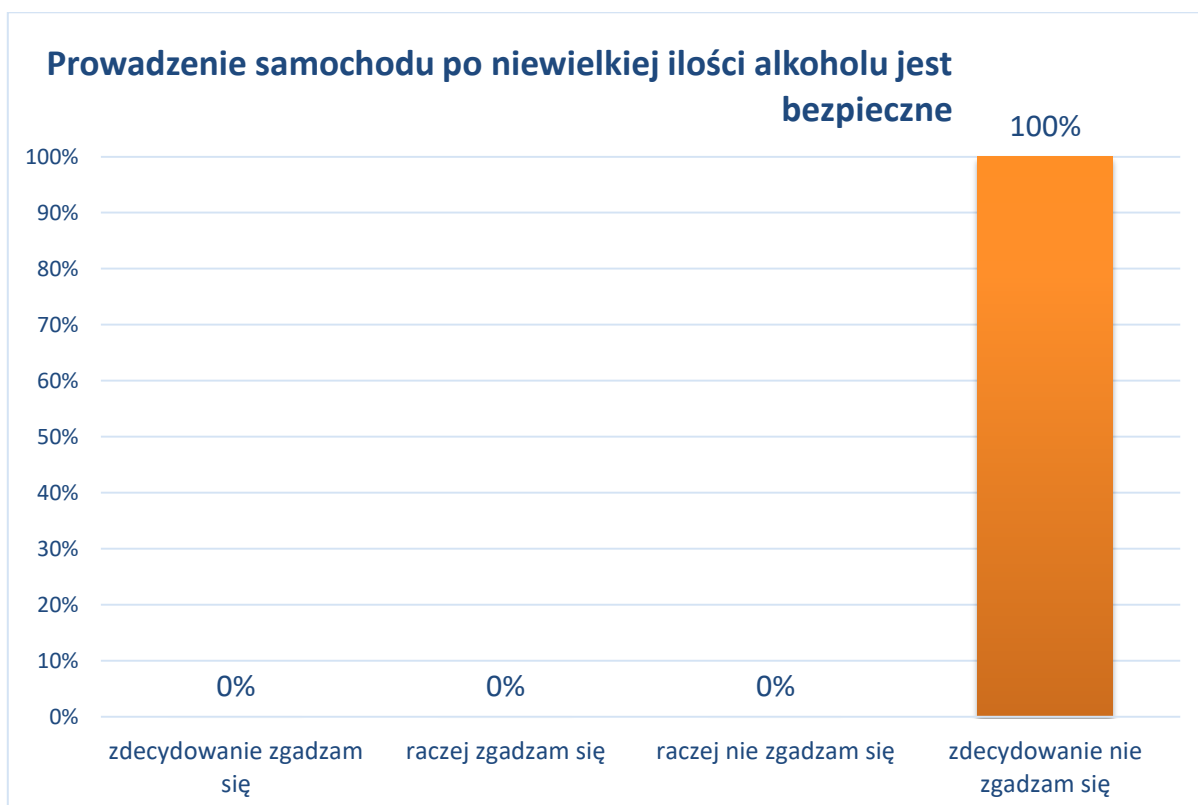
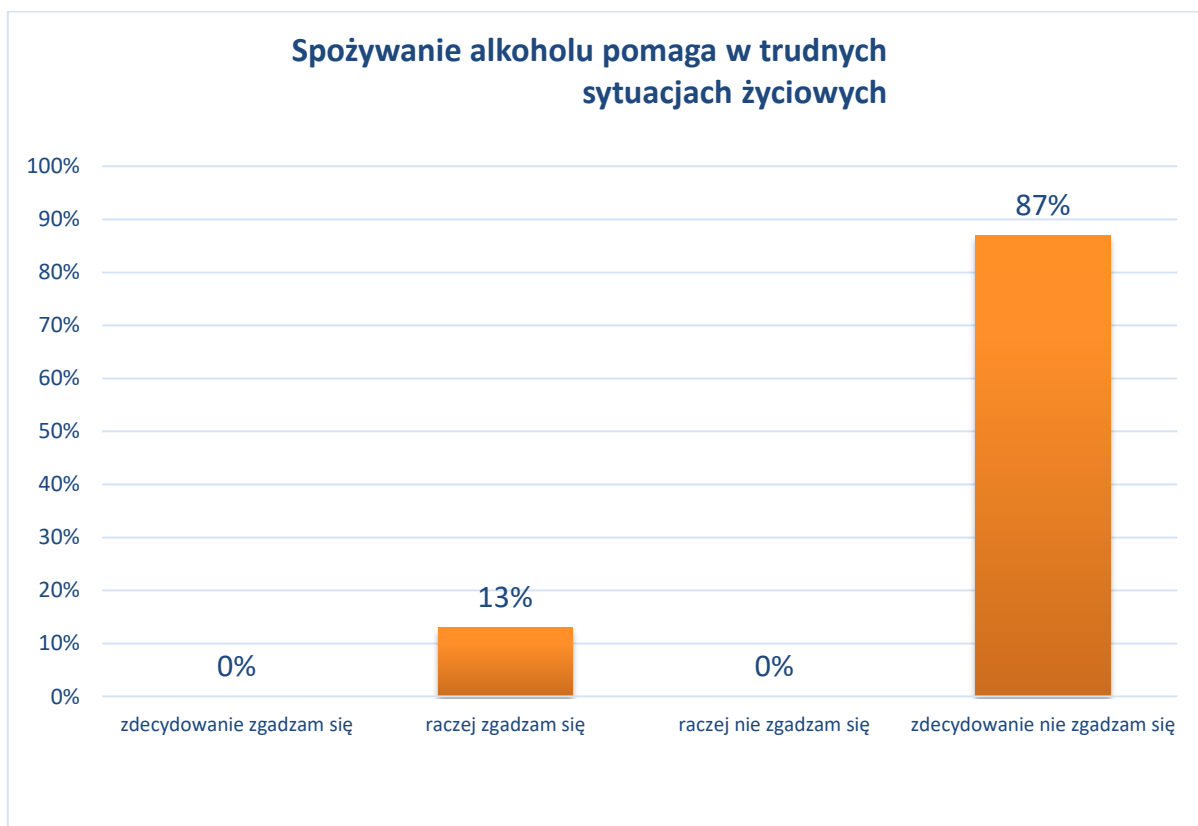

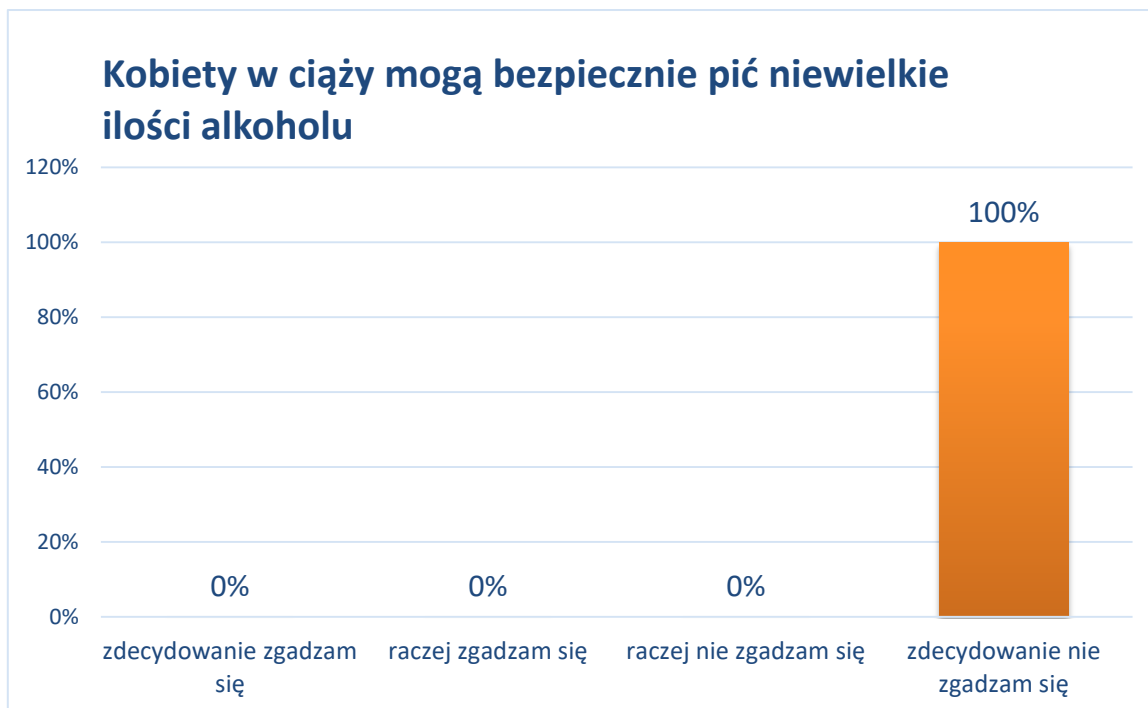
Kolejne pytanie dotyczyło subiektywnej oceny dostępności alkoholu dla osób poniżej 18. roku życia. **80% sprzedawców nie zgadza się ze stwierdzeniem, że osoby małoletnie mają łatwy dostęp do alkoholu.**

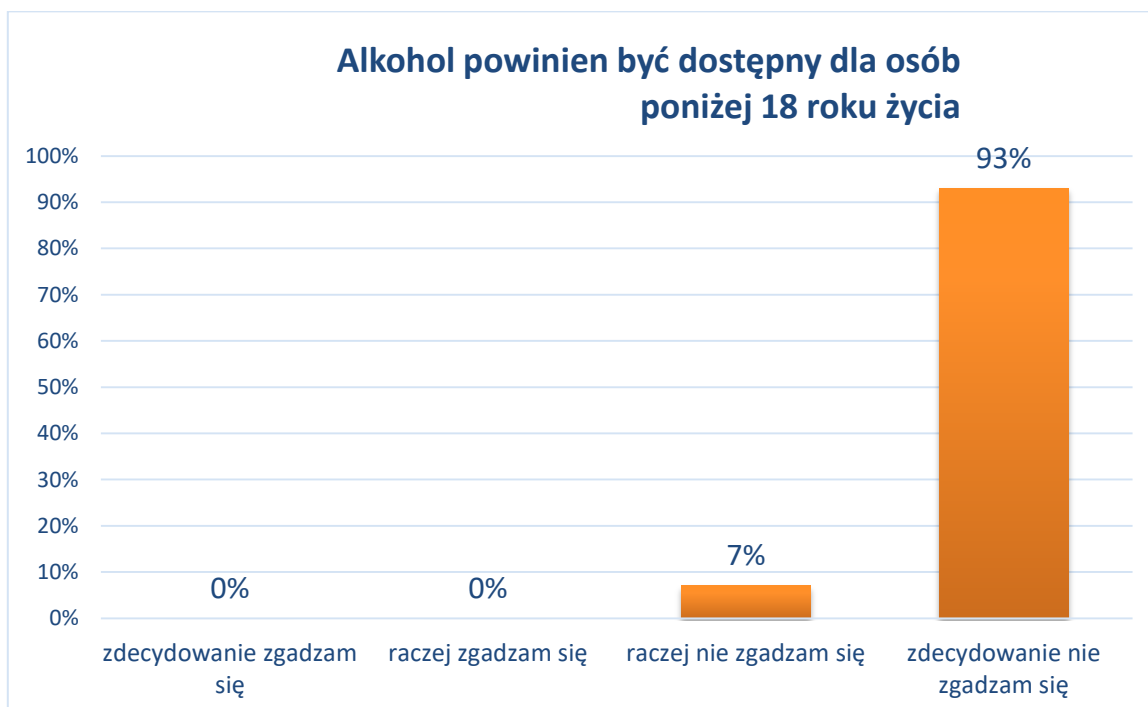
87% sprzedawców nie zgadza się ze stwierdzeniem, aby spożywanie alkoholu pomagało w trudnych sytuacjach życiowych. Co więcej, łącznie **100%** badanych odpowiedziało, że **prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu nie jest bezpieczne.** Również

łącznie **100%** sprzedawców nie zgadza się ze stwierdzeniem, że **kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu.**

100% sprzedawców napojów alkoholowych w gminie Ryn **uważa, że alkohol nie powinien być dostępny dla osób poniżej 18. roku życia.**

Aż 93% badanych nie zgadza się z twierdzeniem, że w okolicy jest zbyt dużo punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

Sprzedawcy napojów alkoholowych w gminie Ryn deklarują, że przypadki **próby kupna alkoholu przez osobę poniżej 18 roku życia zdarzają się najczęściej kilka razy w roku (60%), ale również przyznają, iż zdarza się to kilka razy w miesiącu (33%).**

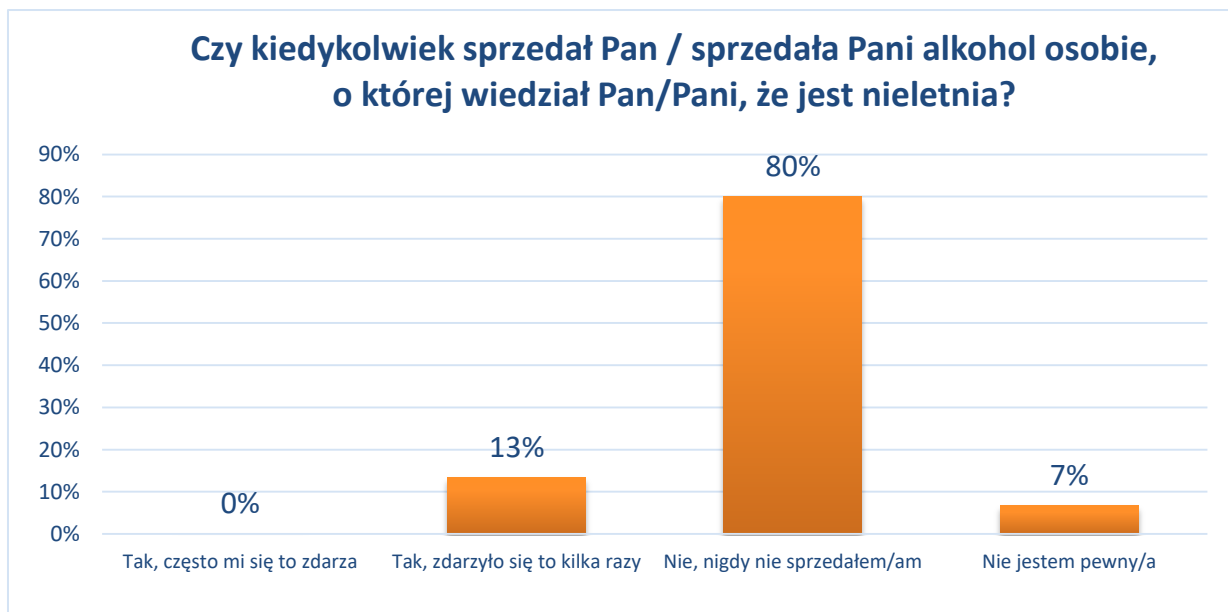
Spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży wydaje się być częstym zjawiskiem – 60% sprzedawców deklaruje, że taka sytuacja zdarza się kilka razy w miesiącu.

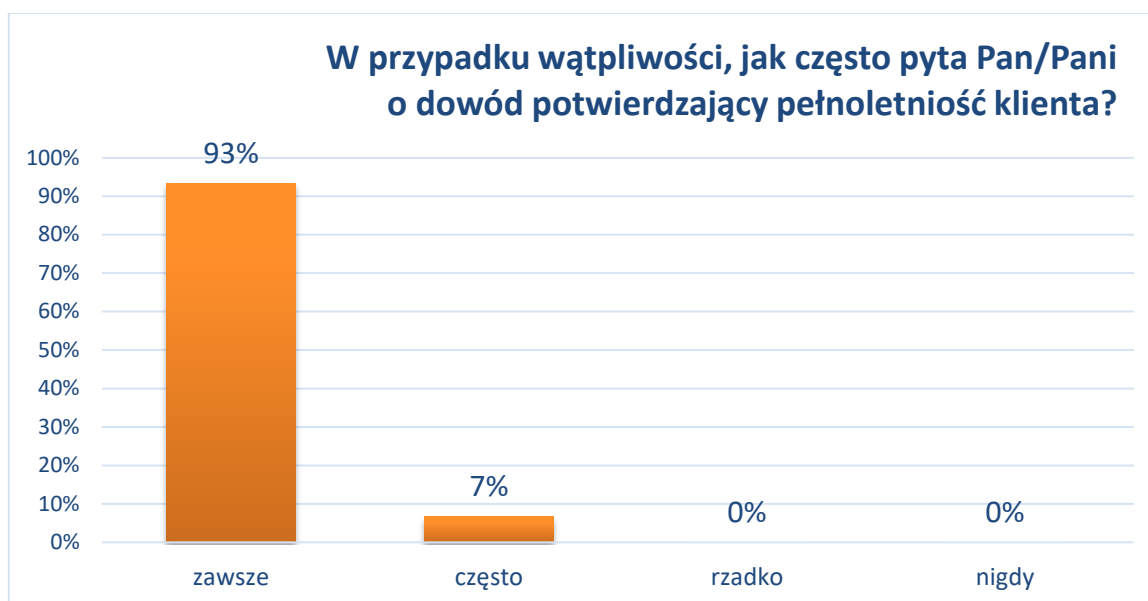
100% sprzedawców nie przyznało, aby w ciągu ostatnich 3 miesięcy miało miejsce nieprzyjemne zajście związane ze spożywaniem alkoholu w obrębie sklepu.

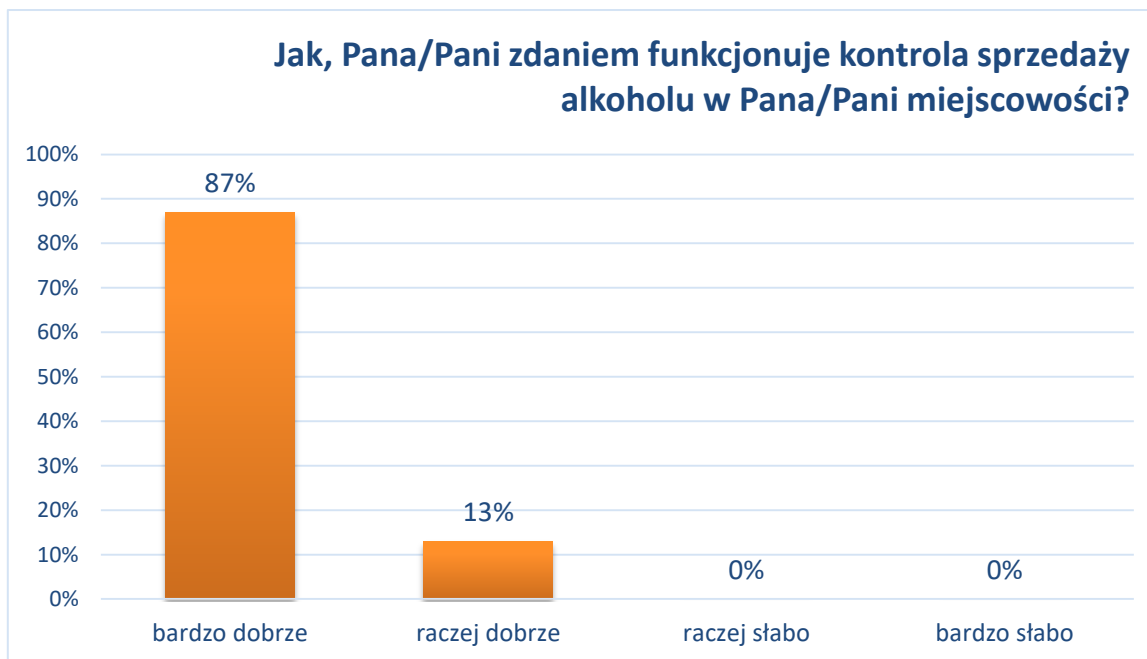
80% sprzedawców napojów alkoholowych z gminy Ryn deklaruje, że nigdy nie sprzedała alkoholu osobie, która budziła wątpliwości, co do pełnoletniości.

W przypadku wątpliwości, co do wieku tylko **93% badanych zawsze sprawdza dowody potwierdzające wiek.**

Ostatnie badane zagadnienie dotyczyło subiektywnej oceny funkcjonowania kontroli punktów sprzedaży alkoholu w gminie Ryn. **Łącznie 100% badanych oceniło jej funkcjonowanie raczej dobrze i bardzo dobrze.**

Problemy społeczne w środowisku dzieci i młodzieży

Metodologia

Badania w placówkach oświatowych przeprowadzono przy użyciu internetowego narzędzia CORIGO. Jest to program pozytywnie zaopiniowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji, który pozwala na efektywne badanie postaw uczniów. Forma ankiety internetowej jest dla dzieci i młodzieży atrakcyjna oraz pozwala na upewnienie się, czy na wszystkie pytania zostanie udzielona odpowiedź.

Cel badania

Podstawowym celem przeprowadzonych badań była analiza postaw i przekonań wobec substancji psychoaktywnych:

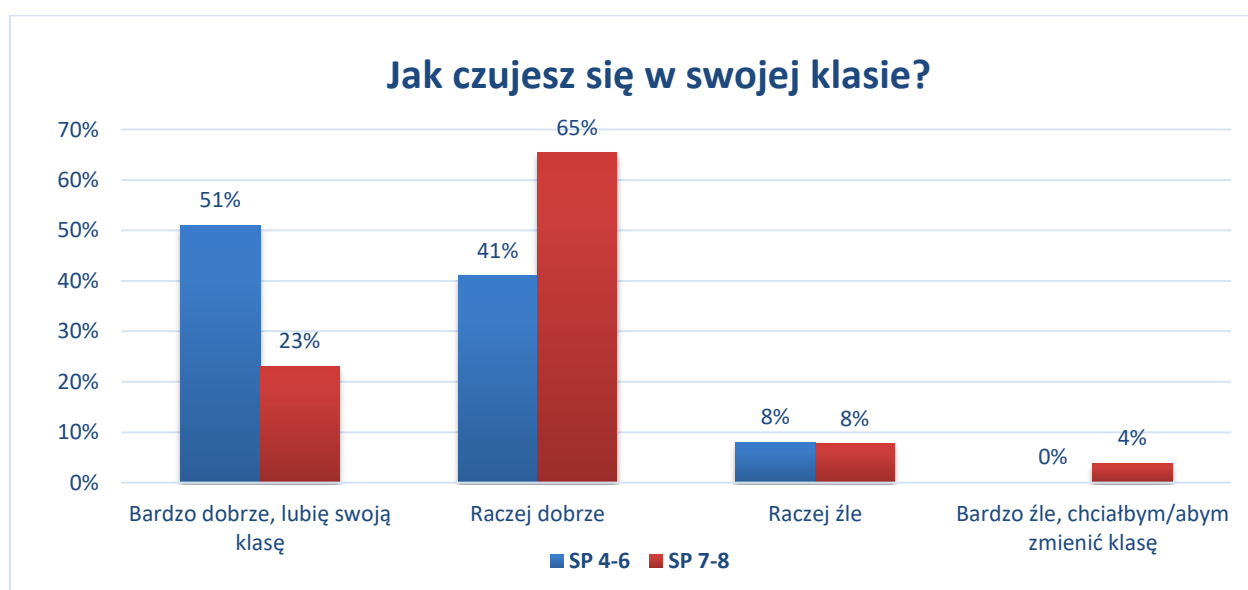
- alkoholu,
- narkotyków,
- dopalaczy.

Charakterystyka grupy badanej

Liczebność grup badanych	
Szkoły Podstawowe - uczniowie klas 4-6 (SP 4-6)	41
Szkoły Podstawowe - uczniowie klas 7-8 (SP 7-8)	26
ŁĄCZNIE	67

Uczniowie odpowiedzieli na kilka ogólnych pytań związanych z uczęszczaniem do szkoły. Uzyskane odpowiedzi pozwalają na przedstawienie szkolnego środowiska w kontekście kwestii, które mogą mieć pozytywny lub negatywny wpływ na częstość występowania niepożądanych zjawisk i zachowań wśród dzieci oraz młodzieży.

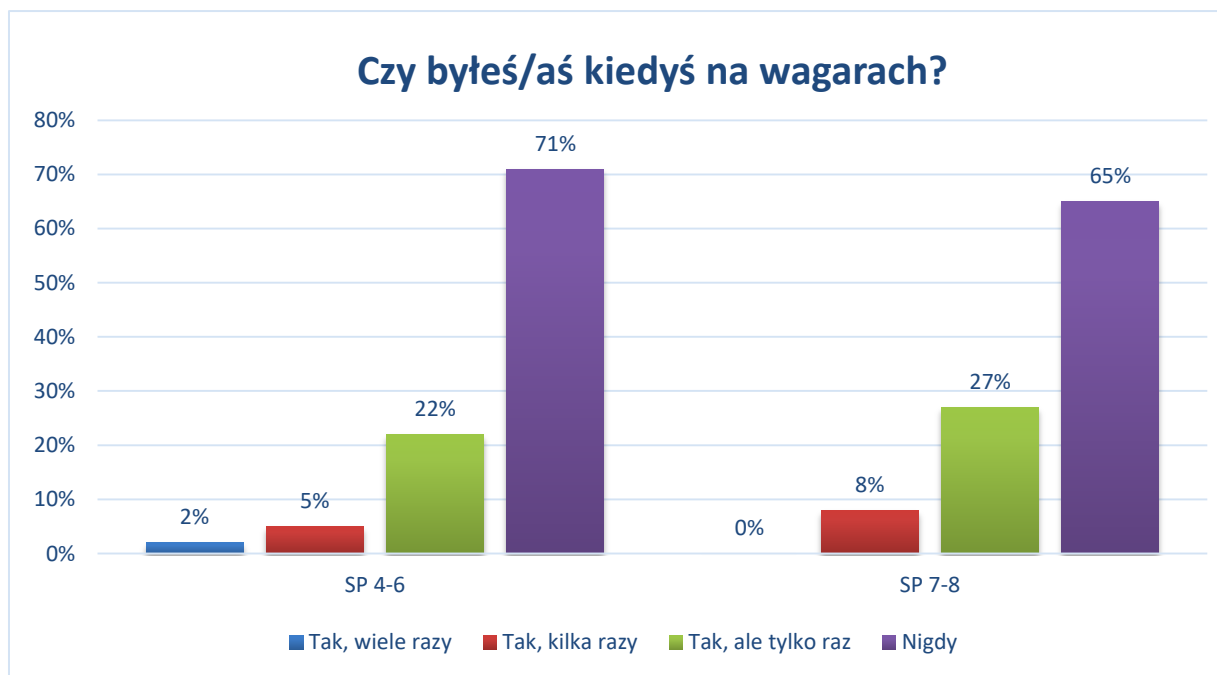
W pierwszej kolejności uczniowie zostali zapytani o to, jak czują się w swojej klasie. **Wyniki są zadowalające: najlepiej w klasie czują się uczniowie klas młodszych (SP 4-6 - łącznie 92%⁹ i SP 7-8 - łącznie 88%).** Nie należy jednak bagatelizować faktu, że 8% uczniów klas 4-6 SP i 12% uczniów klas 7-8 SP przeciwne określa swoje odczucia – do tego stopnia, że chcieliby zmienić klasę.

Wyniki prezentujące odpowiedzi uczniów na temat wagarowania, wydają się odzwierciedlać tendencje związane z wiekiem rozwojowym. **Uczniowie szkół podstawowych w sporej części nigdy nie byli na wagarach (SP 4-6 - 71%; SP 7-8 - 65%) lub byli na nich tylko**

⁹ Zsumowane wyniki odpowiedzi: *bardzo dobrze, lubię swoją klasę* i *raczej dobrze*.

raz (SP 4-6 - 22%; SP 7-8 - 27%). 7% młodszych uczniów szkoły podstawowej oraz 8% starszych przyznaje, że wagarowało już kilka razy.

Od tego, jak często uczniowie wagarują, istotniejsze wydają się być powody, dla których decydują się to robić¹⁰. Uczniowie szkół Gminy Ryn opuszczali najczęściej lekcje:

- **SP 4-6:** za namową znajomych (7%), ze stresu związanego z nieprzygotowaniem się do lekcji oraz z powodu nudy (po 5%);
- **SP 7-8:** za namową znajomych (12%), ze stresu związanego z nieprzygotowaniem się do lekcji oraz z powodu nudy (po 8%).

Wyniki

Substancje psychoaktywne: Alkohol

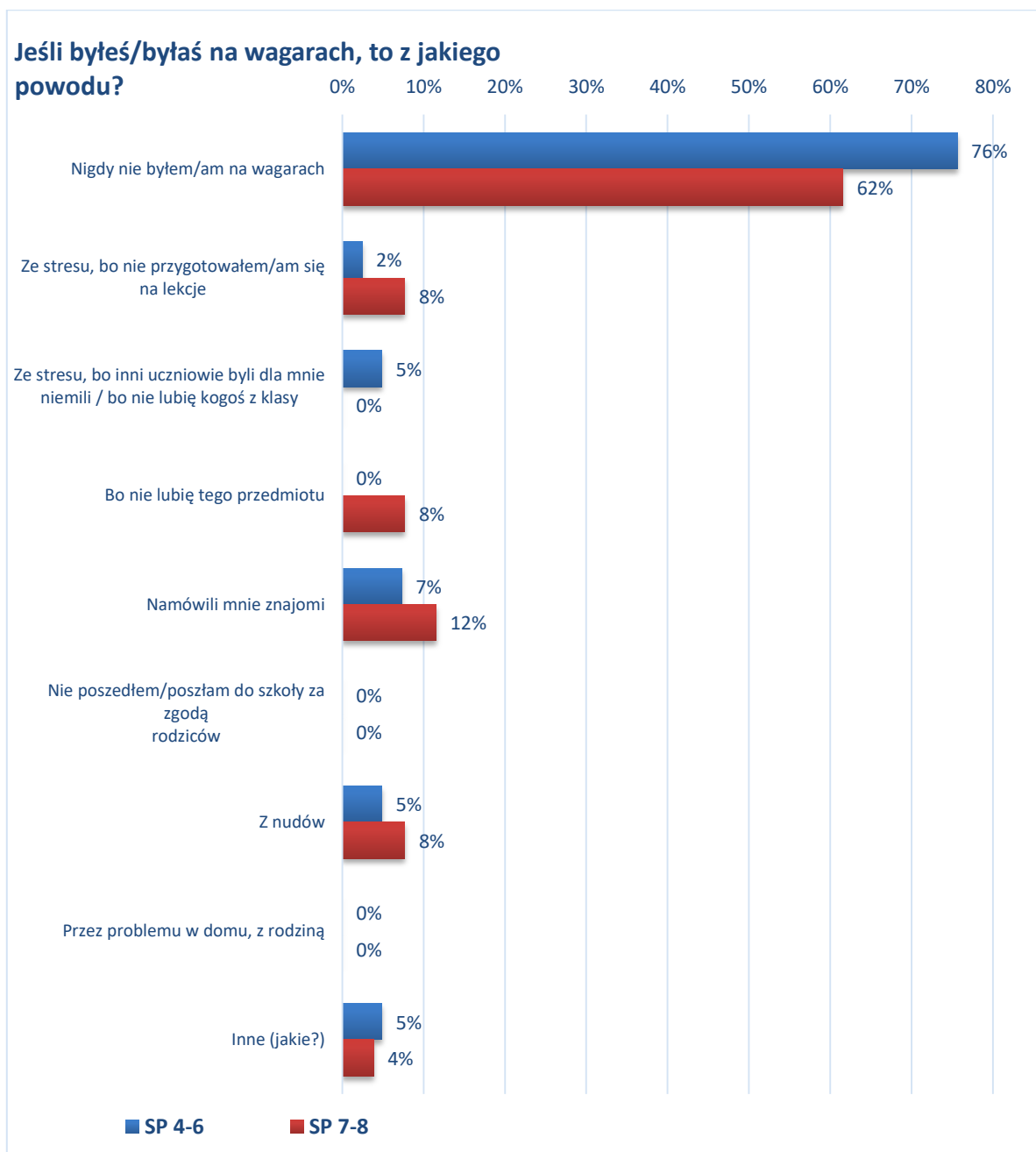
Inicjację alkoholową ma za sobą: 10% uczniów klas SP 4-6 oraz 15% uczniów klas 7-8.

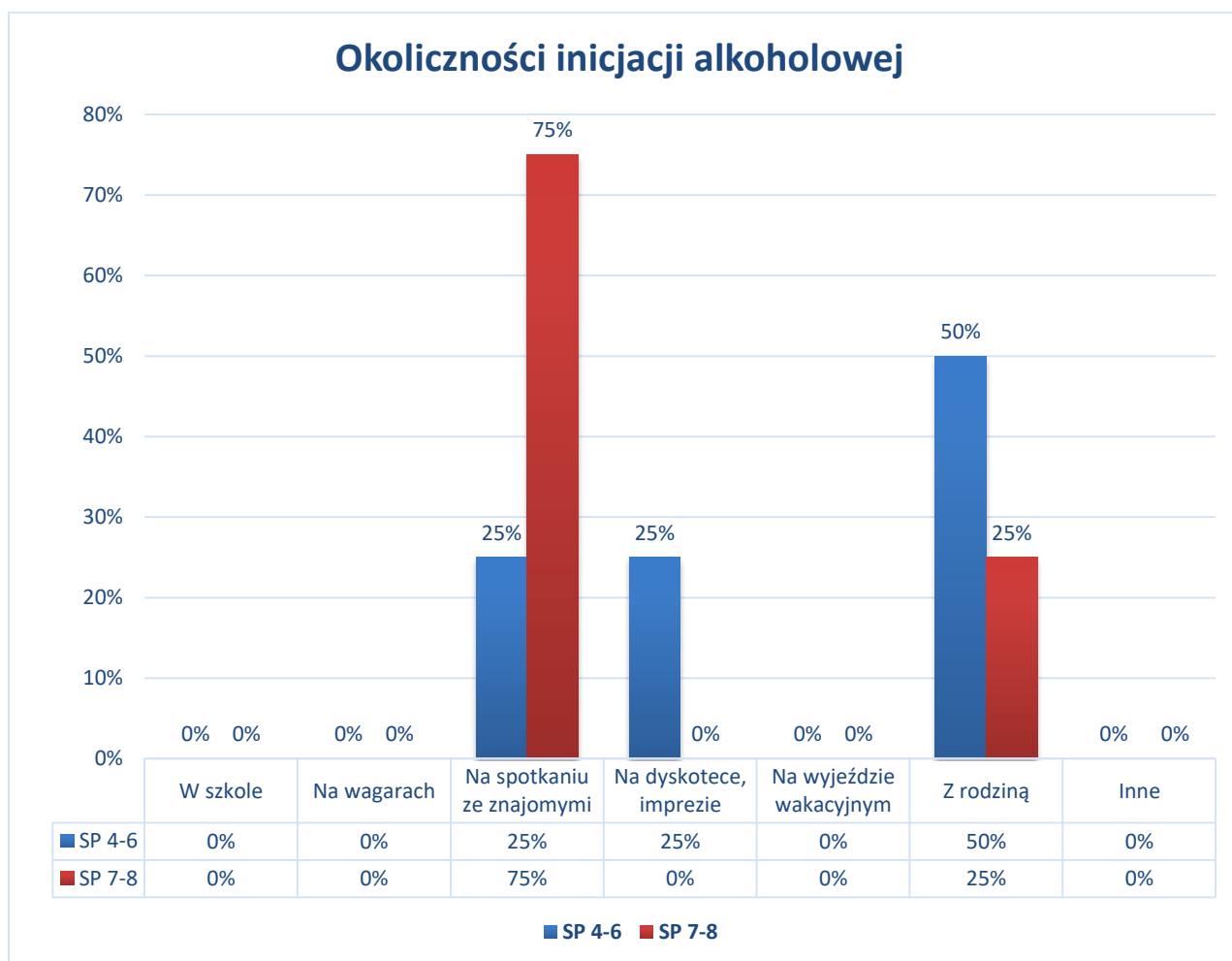
Najczęściej deklarowaną okolicznością inicjacji alkoholowej uczniów zarówno szkoły podstawowej jest spotkanie ze znajomymi, dyskoteka oraz towarzystwo rodziny.

Powyższe wyniki wydają się potwierdzać prawidłowość związana z psychospołecznym rozwojem człowieka w wieku dorastania. Dla młodzieży najważniejszą społeczną grupą odniesienia są rówieśnicy. To utrzymanie pozycji w grupie znajomych jest jedną z najsilniejszych motywacji, aby sięgnąć po alkohol. Prawidłowość tę można wykorzystać

¹⁰ Uczniowie mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź.

w dobrym celu. Planując oddziaływania profilaktyczne kierowane do dzieci i młodzieży warto wykorzystywać proces uczenia się rówieśniczego. Jest to sytuacja, w której dorastający człowiek czerpie pozytywne poglądy i postawy nie tylko od nauczyciela czy pedagoga, ale głównie od swoich rówieśników. Jeśli podczas warsztatów profilaktycznych zostaną przeprowadzone odpowiednio dobrane ćwiczenia i zabawy, uczniowie sami wyciągną wnioski dotyczące alkoholu i będą mieli okazję podzielić się nimi z grupą.

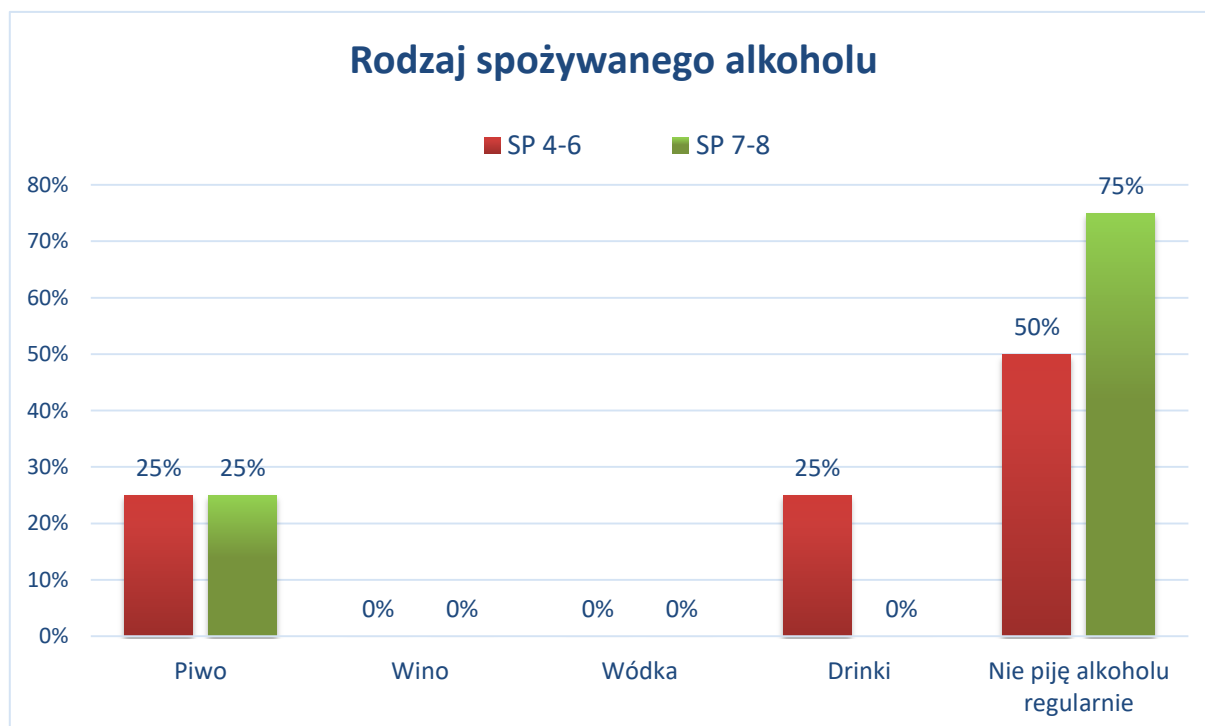

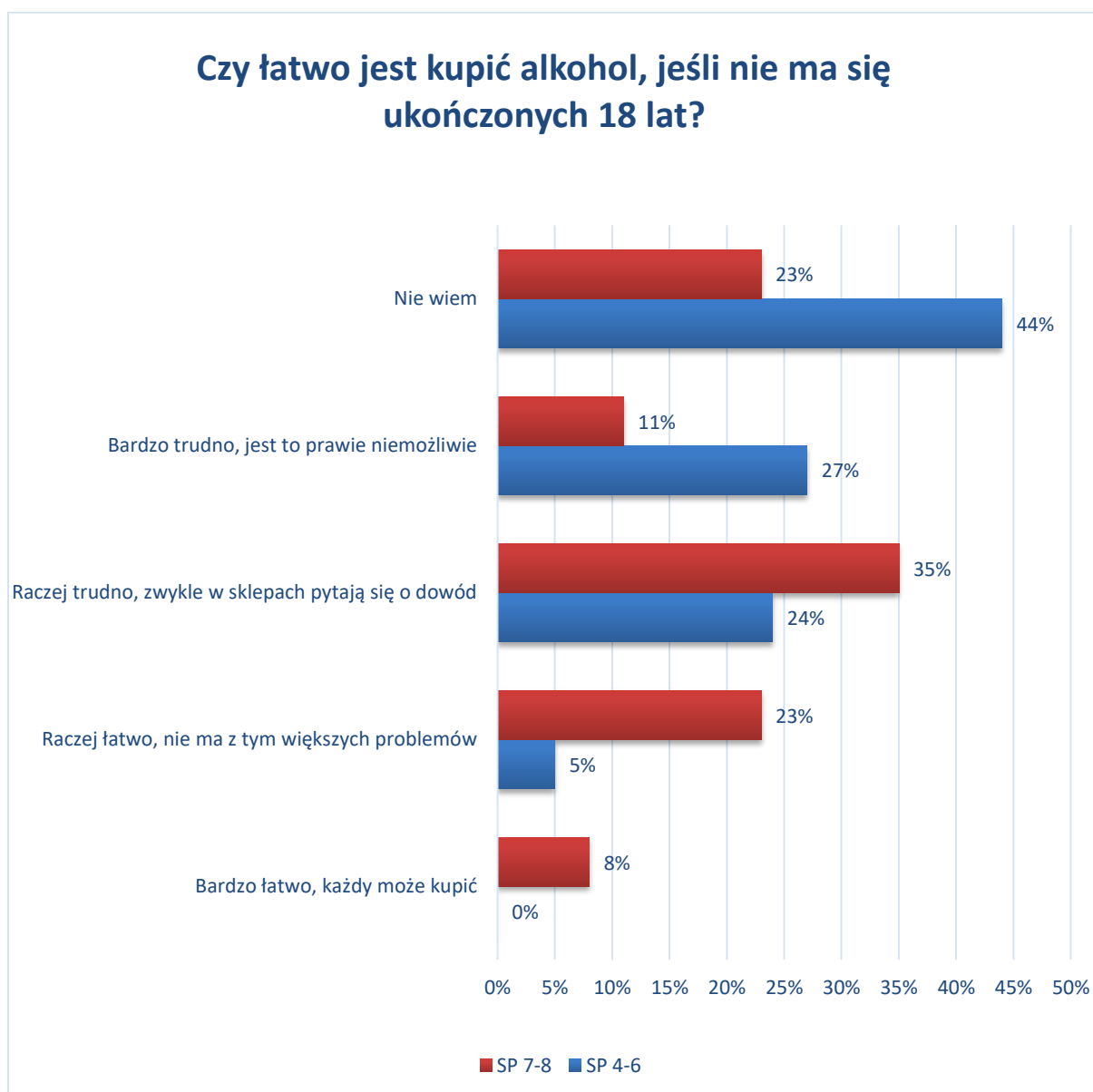
Oprócz okoliczności inicjacji ważne było dla nas także to, **jak często młodzi ludzie sięgają alkohol**. 75% uczniów deklaruje jednorazowy kontakt z alkoholem. **Niepokojący jest fakt, iż 25% uczniów deklaruje, że spożywała alkohol kilka razy w życiu.**

W następnej kolejności zapytaliśmy uczniów o rodzaj wypijanego alkoholu. Uczniowie generalnie **najczęściej sięgają po piwo** (po 25%), a także drinki (uczniowie klas młodszych: 25%).

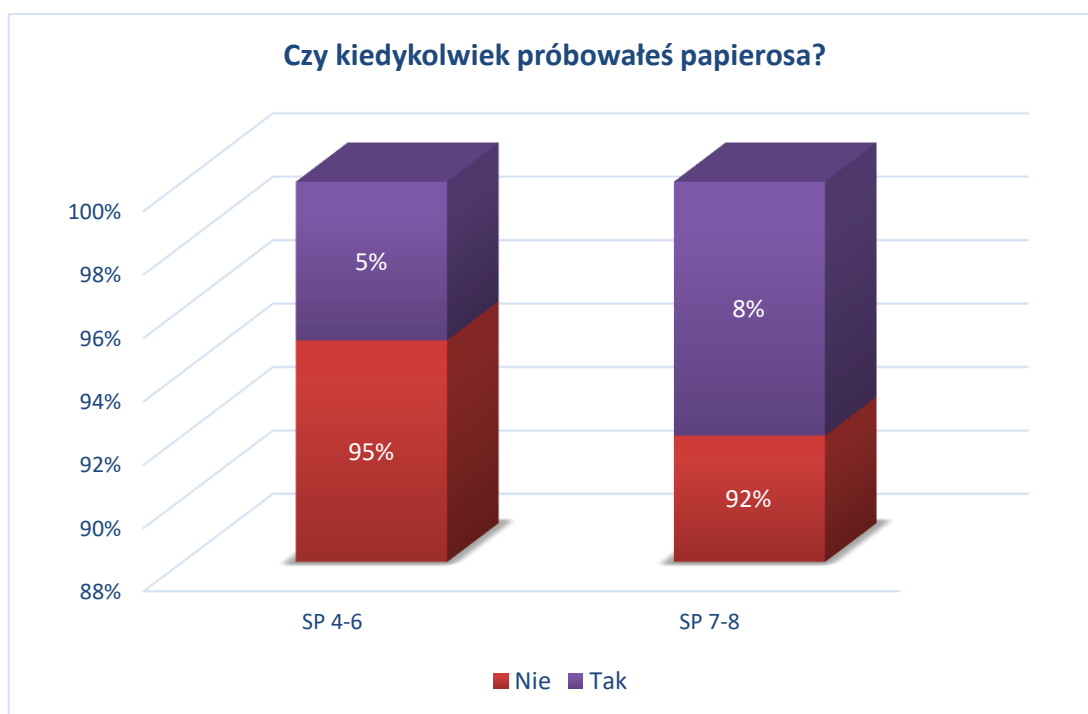
Kolejnym ważnym pytaniem, na które odpowiadali uczniowie było to dotyczące subiektywnej oceny dostępności alkoholu dla osób poniżej 18 roku życia. **Pokazane poniżej wyniki wskazują, że 44% uczniów klas SP 4-6 oraz 23% uczniów klas SP 7-8 oraz nie wie, czy da się kupić alkohol, gdy nie ma się ukończonych 18 r.ż. Może to sugerować, że ta część uczniów nigdy nie podejmowała próby nabycia alkoholu.** Z kolei łącznie 31% najstarszych uczniów wskazuje, że jest przeciwnie, co oznacza, że mogą oni, lub ich rówieśnicy, być klientami w punktach ze sprzedażą alkoholu.

Substancje psychoaktywne: Papierosy

Mimo słabnącej popularności papierosy w naszym społeczeństwie są wciąż atrakcyjną używką dla młodzieży. Zapytaliśmy uczniów z Gminy Ryn czy kiedykolwiek próbowali

papierosa oraz w jakich okolicznościach. **Inicjację nikotynową ma za sobą: 8% uczniów klas 4-6 SP oraz 8% uczniów klas SP 7-8.**

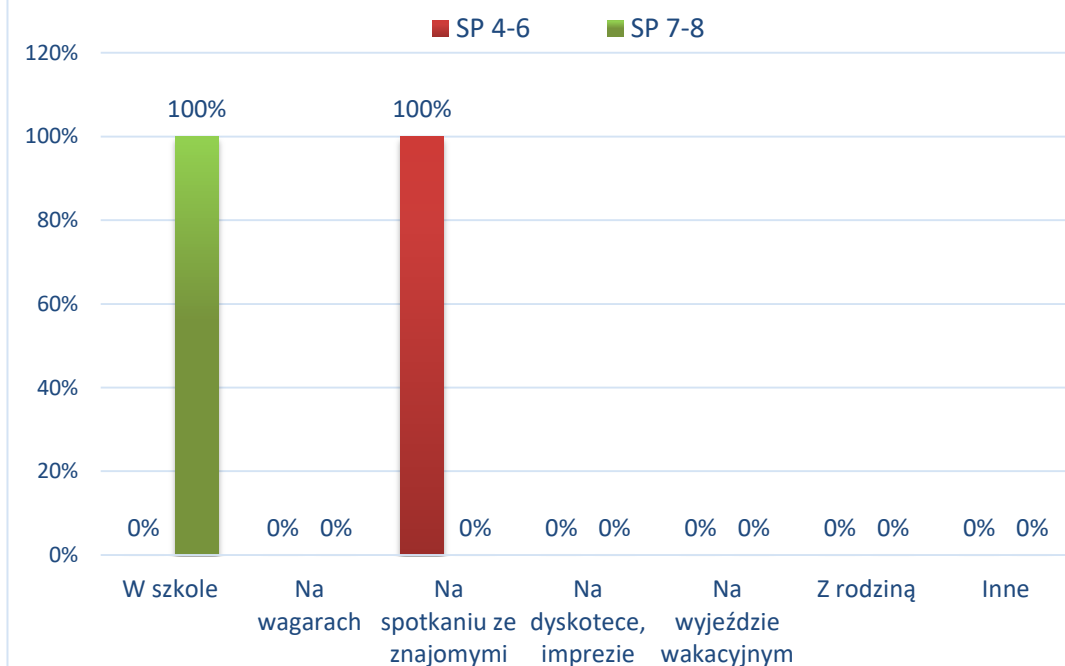
Najczęściej wskazywaną przez uczniów okolicznością zapalenia pierwszego papierosa było spotkanie ze znajomymi (SP 4-6 - 100%). Niepokojący jest fakt, iż starsi uczniowie pierwszego papierosa zapalili na terenie szkoły (100%).

Wszyscy ankietowani uczniowie, którzy mają za sobą inicjację nikotynową, aktualnie nie pali papierosów (po 100%).

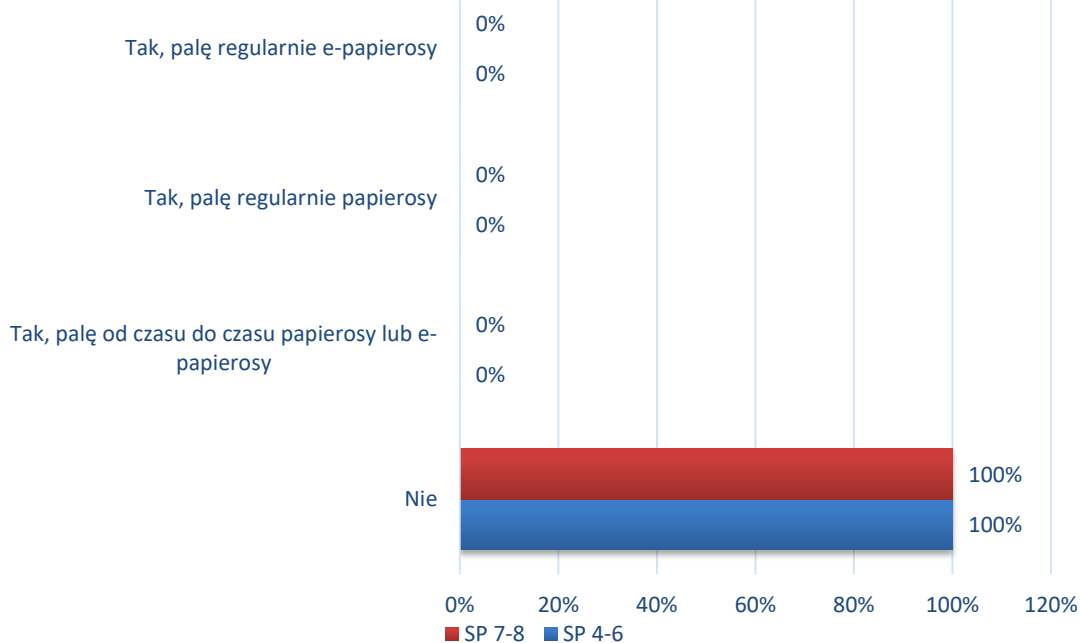
W kolejnym pytaniu uczniowie udzielali odpowiedzi na temat subiektywnej oceny łatwości, z jaką można dokonać zakupu papierosów. **Większość uczniów najmłodszych klas podstawowych uważa, że zakup papierosów nie jest łatwym zadaniem (SP 4-6 - 78%).** Starsi uczniowie mają w tym względzie bardziej zróżnicowane poglądy.

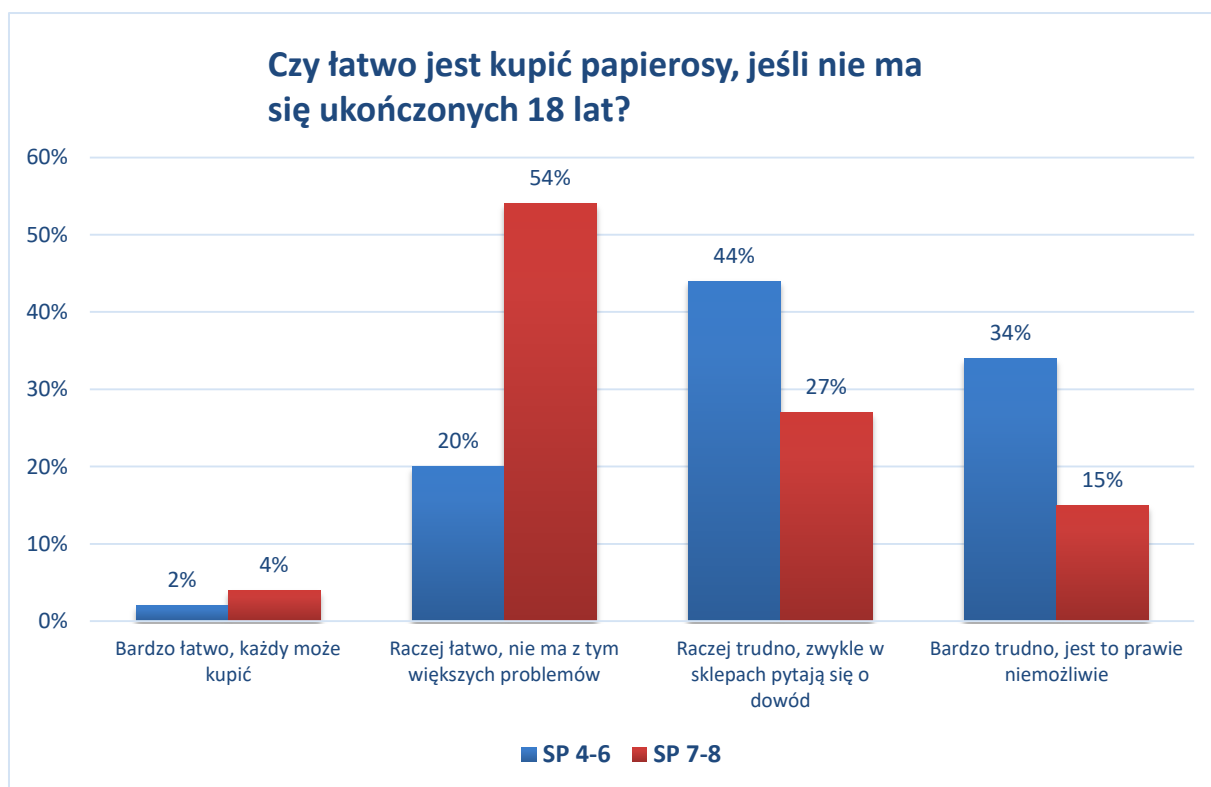
58% uczniów klas 7-8 SP oceniło, że jest bardzo łatwo lub raczej łatwo kupić papierosy osobom poniżej 18 roku życia.

Okoliczności inicjacji nikotynowej

Czy obecnie palisz papierosy?

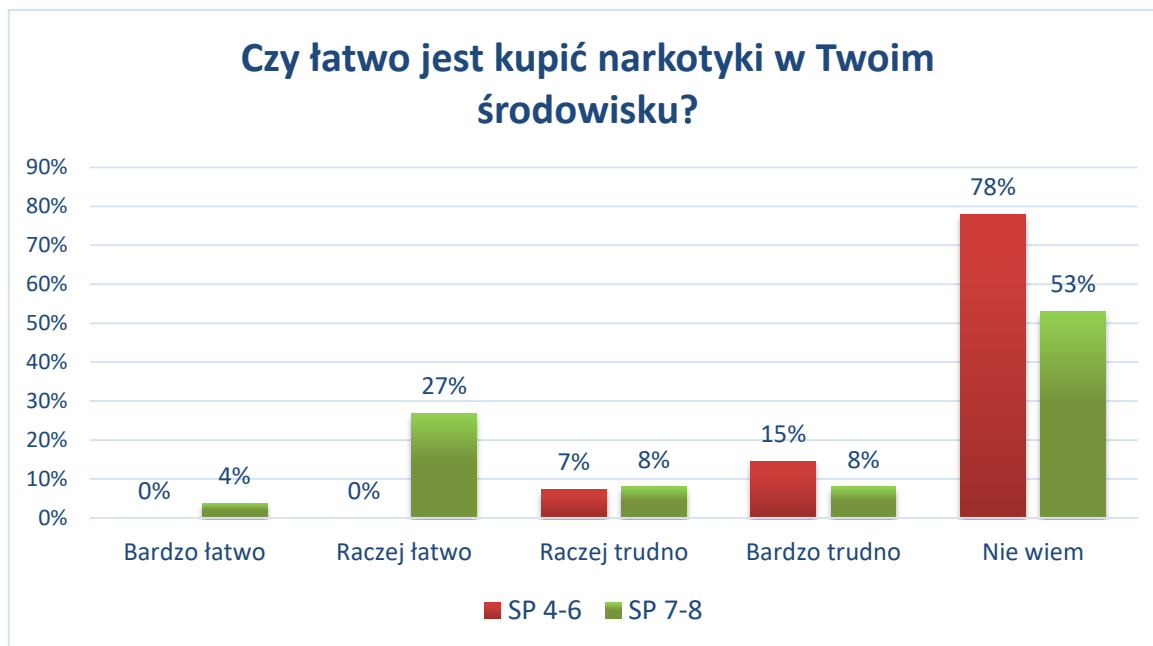

Substancje psychoaktywne: Narkotyki i dopalacze

Wyniki badań wskazują, że uczniowie szkół podstawowych nie przejawiają problemów związanych z próbami przyjmowania narkotyków lub dopalaczy (SP 4-6 - 100%, SP 7-8 – 100%).

Zdecydowana większość uczniów przyznaje, że nie wie czy łatwo jest kupić narkotyki i dopalacze w ich środowisku (SP 4-6: 78%, SP 7-8: 53%). Jednakże, łącznie aż 27% uczniów klas 7-8 uważa, iż bardzo łatwo kupić środki psychotropowe.

Postawy wobec substancji psychoaktywnych

Zbadaliśmy postawy i przekonania uczniów na temat różnych substancji psychoaktywnych. Wyniki zamieszczone są w tabelach poniżej.

Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych w klasach SP 4-6

Twierdzenia	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Raczej nie zgadzam się	Zdecydowanie nie zgadzam się
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	22%	34%	22%	22%
Picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach.	2%	20%	32%	46%
Alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia.	71%	15%	2%	12%
To normalne, że osoby w moim wieku piją regularnie alkohol. Warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę.	2%	0%	20%	78%
Bez alkoholu nie można się dobrze bawić na imprezie.	12%	7%	20%	61%
Dopalacze są mniej szkodliwe niż narkotyki.	5%	24%	27%	44%

To normalne, że osoby w moim wieku próbują narkotyków i dopalaczy. Wszystko jest dla ludzi!	5%	5%	10%	80%
Od dopalaczy można uzależnić się tak samo jak od narkotyków.	71%	20%	2%	7%
Jeśli ktoś bierze narkotyki z umiarem, to się nie uzależni.	10%	17%	29%	44%
Palenie papierosów jest modne w mojej szkole.	10%	27%	37%	26%

Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych w klasach SP 7-8

<i>Twierdzenia</i>	<i>Zdecydowanie zgadzam się</i>	<i>Raczej zgadzam się</i>	<i>Raczej nie zgadzam się</i>	<i>Zdecydowanie nie zgadzam się</i>
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	15%	39%	31%	15%
Picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach.	4%	42%	23%	30%
Alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia.	38%	42%	8%	12%
To normalne, że osoby w moim wieku piją regularnie alkohol. Warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę.	0%	15%	31%	54%
Bez alkoholu nie można się dobrze bawić na imprezie.	4%	0%	23%	73%
Dopalacze są mniej szkodliwe niż narkotyki.	0%	19%	19%	62%
To normalne, że osoby w moim wieku próbują narkotyków i dopalaczy. Wszystko jest dla ludzi!	4%	0%	19%	77%
Od dopalaczy można uzależnić się tak samo jak od narkotyków.	80%	12%	0%	8%
Jeśli ktoś bierze narkotyki z umiarem, to się nie uzależni.	0%	8%	38%	54%
Palenie papierosów jest modne w mojej szkole.	30%	23%	35%	12%

Przemoc w szkole

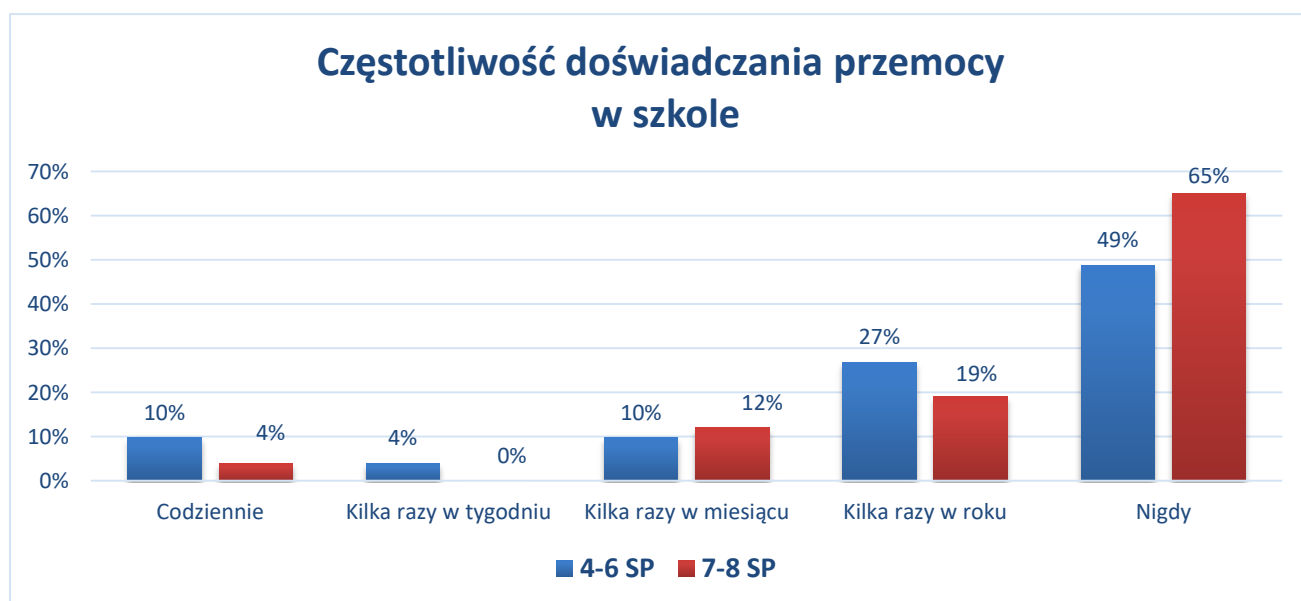
Zjawisko przemocy w środowisku młodych ludzi staje się problemem coraz bardziej aktualnym i wymagającym podjęcia odpowiednich rozwiązań. Agresja ujawniająca się w szkole często ma swoje źródła w przemocy domowej, kiedy rodzice uczą swoje dzieci niewłaściwych wzorców reagowania i podejmowania kontaktów z innymi ludźmi. Przeprowadzone ankiety w Gminie Ryn pozwalają przyjrzeć się dokładniej nasileniu zjawiska agresji w środowisku szkolnym.

W ankiecie wytłumaczyliśmy uczniom, że przemoc może mieć formę fizyczną (np. bicie, popychanie) lub psychiczną (np. przezywanie, straszenie, wykluczanie z grupy). Zapytaliśmy ich, jak często doświadczają jakichkolwiek form przemocy.

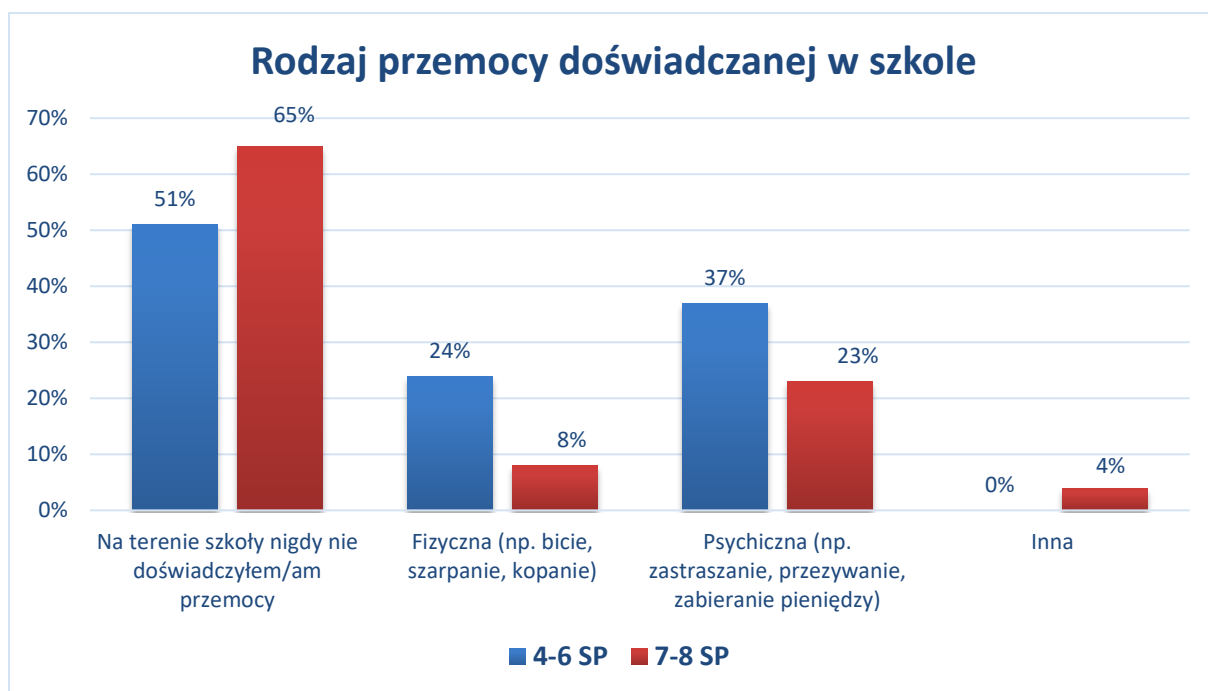
Spora część uczniów deklaruje, że nie są ofiarami przemocy doświadczanej ze strony innych uczniów (49% 4-6SP; 65% 7-8SP).

Niepokojące, wydają się dane, że jest grupa uczniów, która przyznaje, że kilka razy w tygodniu doświadcza w szkole przemocy (4% 4-6 SP).

Należy również zwrócić uwagę za fakt, że we wszystkich badanych grupach uczniów pojawiły się deklaracje mówiące o doświadczaniu przemocy w szkole: codziennie, kilka razy w miesiącu i roku.

Zapytaliśmy też uczniów o rodzaj doświadczonej przez nich przemocy w szkole. Wyniki wskazują, że młodsi uczniowie częściej padają ofiarami przemocy fizycznej, natomiast starsi psychicznej.

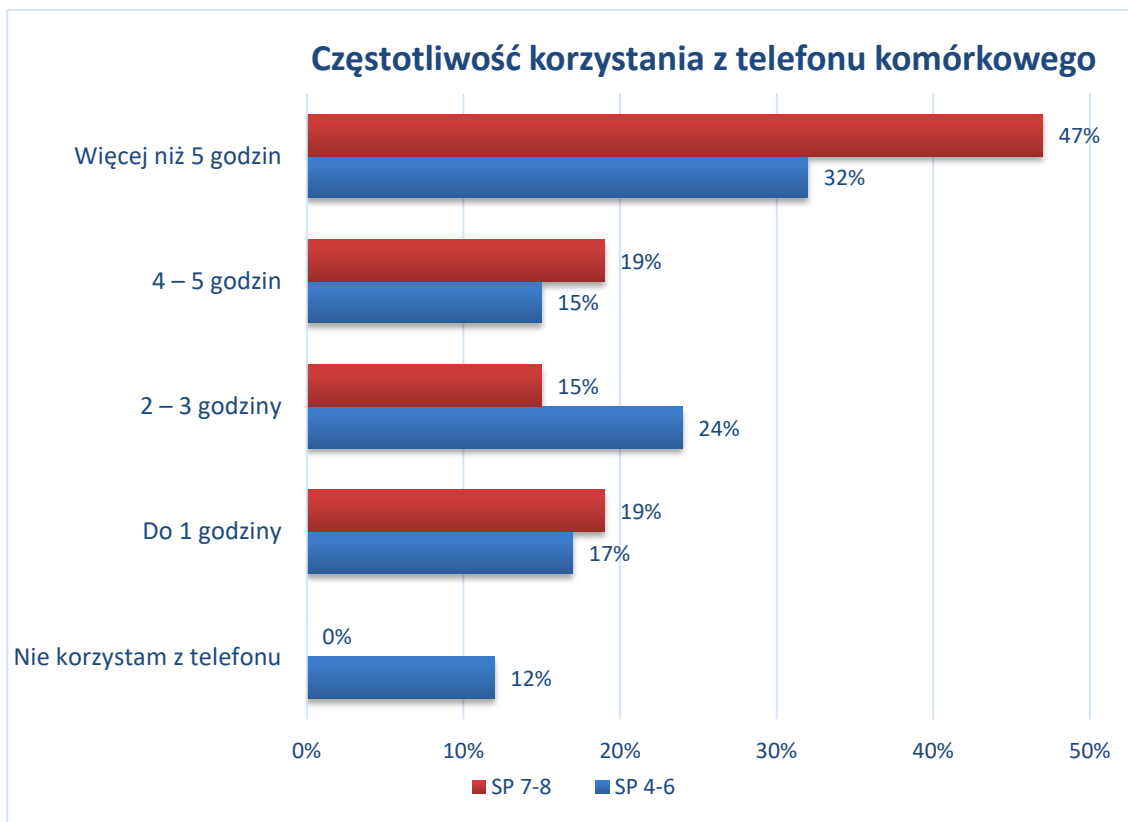
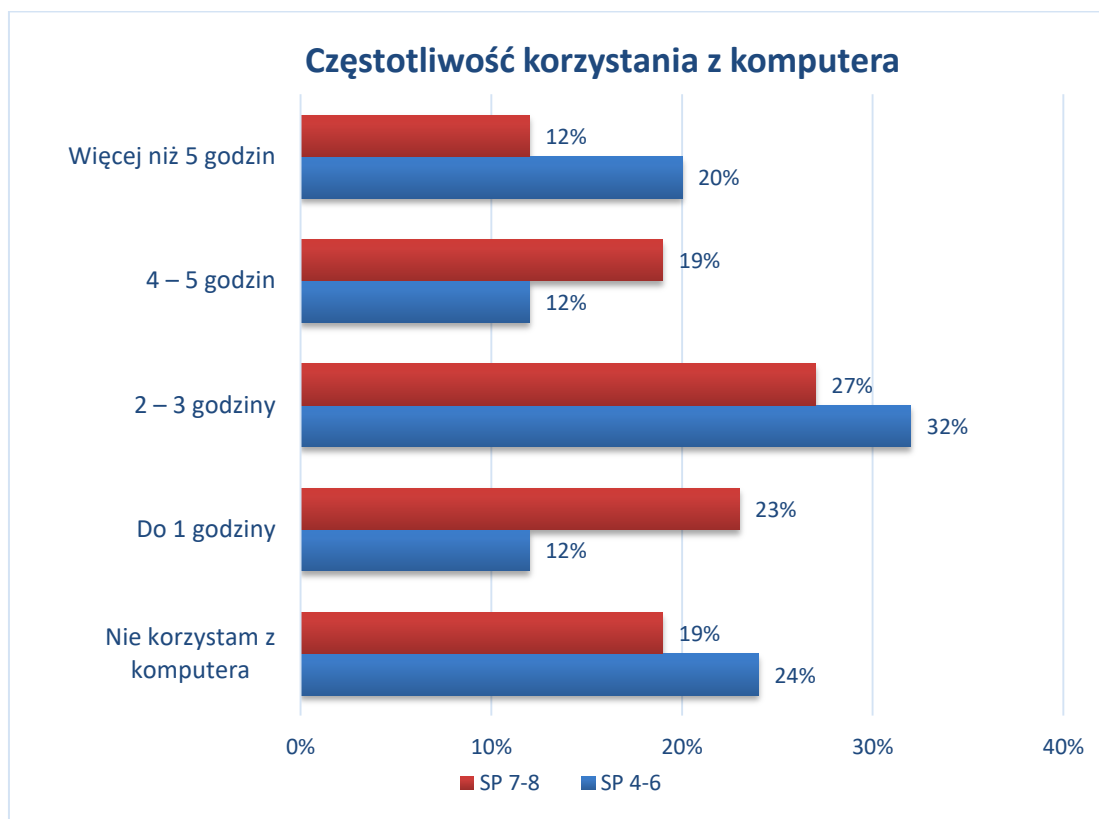
Uzależnienie od internetu i cyberprzemoc

Nadmierne korzystanie z Internetu staje się dziś niezwykle poważnym problemem społecznym. Na ryzyko uzależnienia szczególnie narażone są dzieci i młodzież, dla których Internet jest nieodłącznym elementem ich codziennej aktywności, życia społecznego oraz rozrywki. Badania pokazują, że problem staje się coraz poważniejszy i wymaga szybkiej reakcji rodziców, opiekunów i pedagogów. W Polsce 23% badanych nastolatków (w wieku 11–16 lat) stwierdziło u siebie przynajmniej jeden z badanych symptomów nadużywania Internetu. Najczęściej występujący symptom to surfowanie po Internecie nawet wtedy, kiedy to specjalnie nie jest interesujące (38%) oraz zaniedbywanie rodziny, znajomych i nauki szkolnej (35%)¹¹.

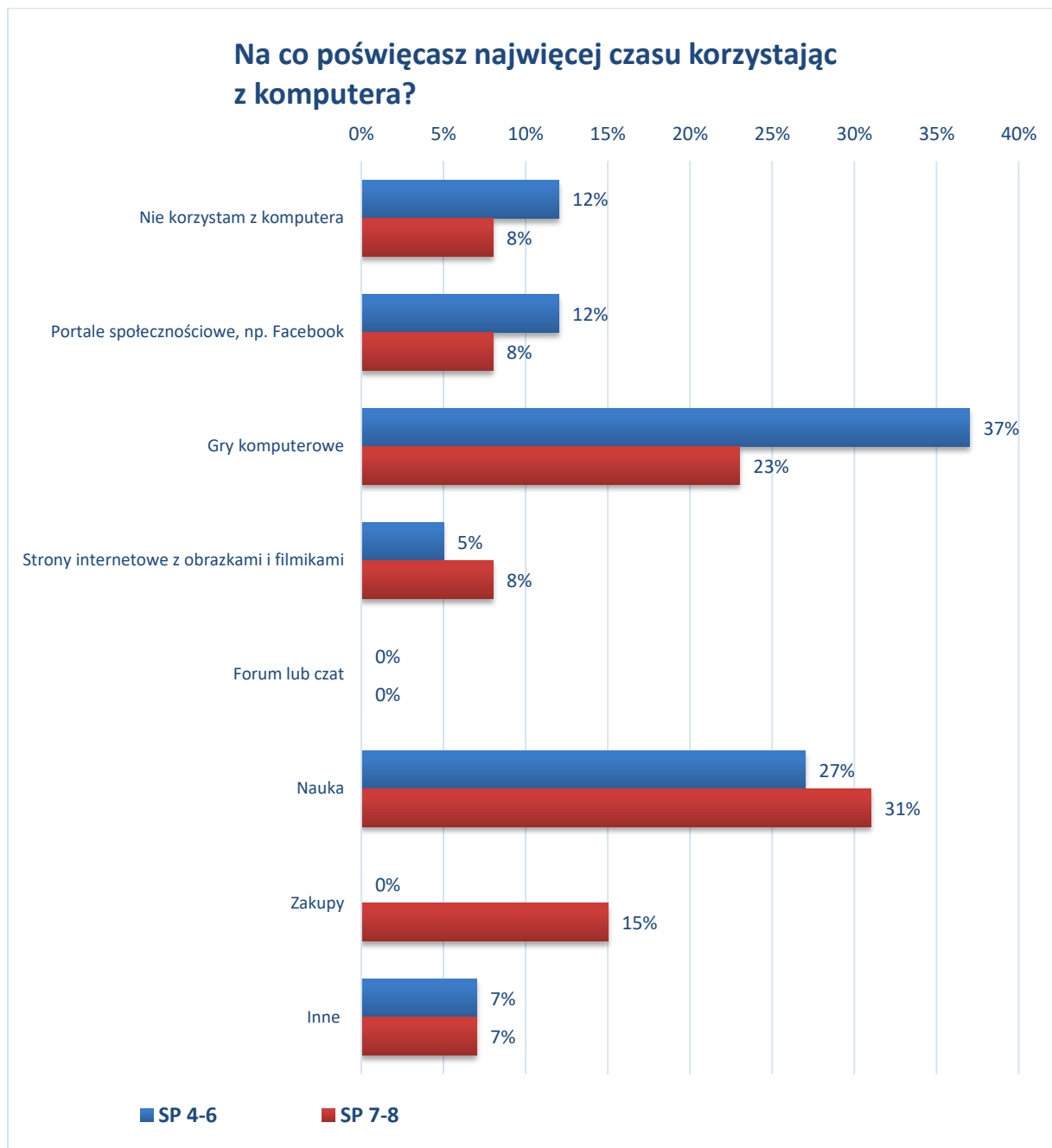
Wraz z wiekiem wzrasta liczba godzin dziennie przeznaczonych na korzystanie z komputera (poza wykorzystaniem komputera do nauki). Większość uczniów spędza przed komputerem od dwóch do trzech godzin dziennie (SP 4-6 - 32%; SP 7-8 - 27%). Co niepokojące część uczniów spędza przed komputerem więcej niż 5 godzin dziennie (SP 4-6 – 20%, SP7-8 – 12%). W praktyce może to oznaczać, że po przyjsciu ze szkoły korzystanie z komputera jest dla nich jedyną formą spędzania czasu. W obecnych czasach, bardziej od uzależniania od komputerów, szerzy się uzależnienie od telefonu komórkowych. Uczniowie obu badanych grup deklarują, że spędzają przy smartfonie nawet więcej niż 5 godzin dziennie (SP 4-6 – 32%, SP7-8 –

¹¹ L. Kirwil L., *Polskie dzieci w Internecie. Zagrożenia i bezpieczeństwo – część 2. Częściowy raport z badań EU Kids Online II*, SWPS, Warszawa 2011.

47%). Jak podali, najwięcej czasu spędzają na portalach społecznościowych, czarach oraz oglądający memy i śmieszne filmy.

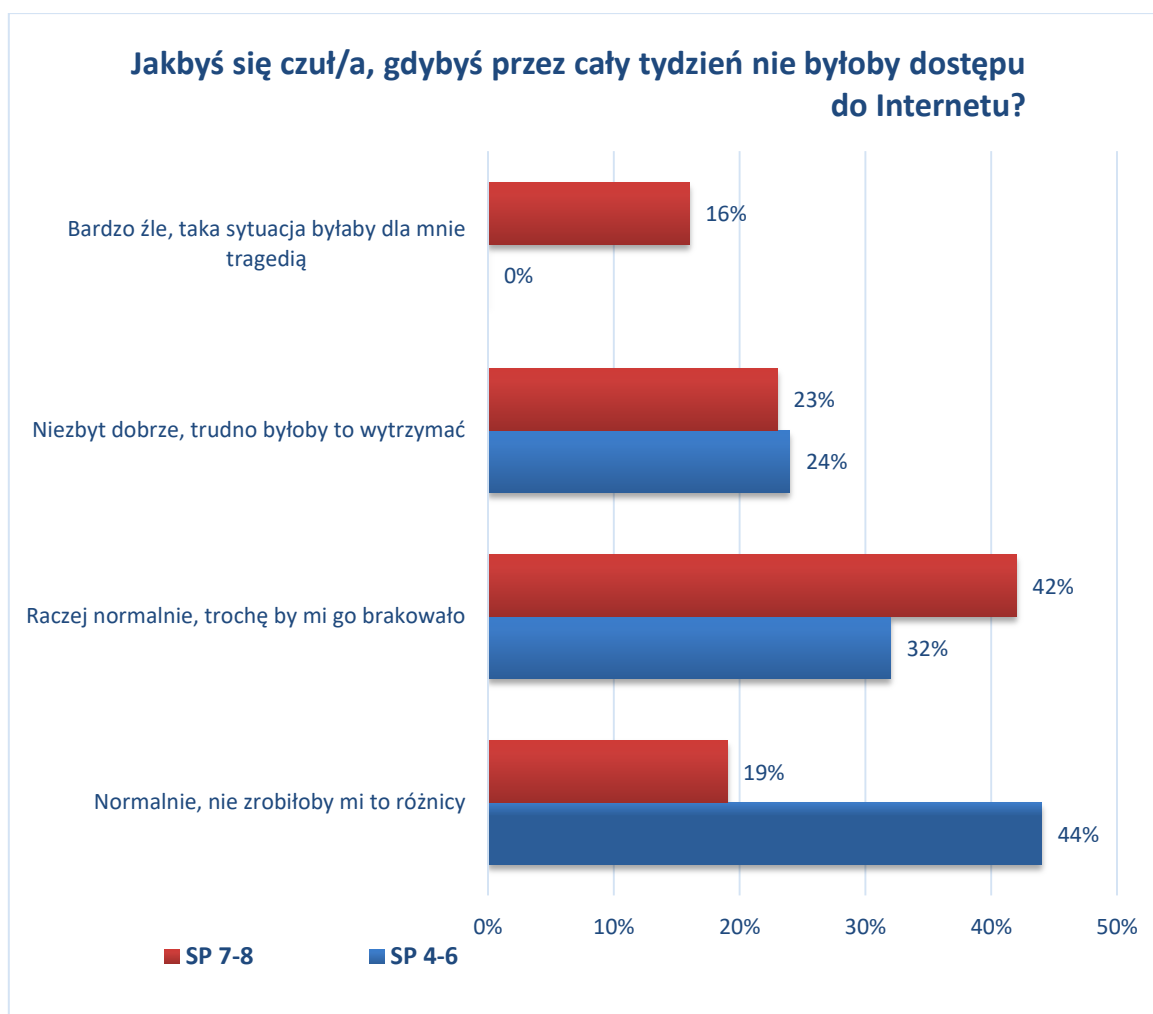
Zapytaliśmy uczniów, w jaki sposób najczęściej wykorzystują komputer, kiedy spędzają przy nim czas. **Najbardziej popularnymi formami (poza nauką) okazują się być gry komputerowe oraz portale społecznościowe.**

Łącznie 76% uczniów klas 4-6 oraz 61% uczniów klas 7-8 deklaruje, że brak dostępu do Internetu nie miałby dla nich znaczenia lub też wpływ ten byłby niewielki. Aczkolwiek, spora część uczniów także przyznaje, że odczułaby brak dostępu do Internetu (SP 4-6 – 24%; SP 7-8 – 23%). Jednocześnie spora grupa uczniów stwierdziła,

że korzystanie z komputera jest dla nich na tyle istotne, że brak takiej możliwości odczuliby negatywnie (SP 7-8 – 16%).

Należy tutaj zaznaczyć, że dzieci i młodzież, tak samo jak dorośli, nie zawsze potrafią dokonać „uczciwej” samooceny swoich negatywnych przyzwyczajaję czy nawyków, dlatego należy mieć na uwadze, że ten odsetek w rzeczywistości może być jeszcze wyższy.

Internet jako nieocenione narzędzie komunikacji, edukacji oraz rozrywki jest atrakcyjnym medium. Należy jednak pamiętać, że korzystanie z Internetu może wiązać się z występowaniem licznych zagrożeń: przestępstw internetowych, cyberbullyingu, stalkingu, sekstingu, szantażu, podszywania się, hatingu. W badaniu postanowiliśmy sprawdzić doświadczenia związane z cyberprzemocą. Wyniki badań wskazują, że uczniom nie są obce wymienione poniżej doświadczenia.

36% uczniów SP 4-6 oraz 23% uczniów klas SP 7-8 doświadczyło w przestrzeni internetowej zjawiska hatingu, nazywanego potocznie przez uczniów „hejtowaniem”.

Polega ono na otrzymywaniu obraźliwych komentarzy atakujących bezpośrednio osobę. Komentarze takie są widoczne publicznie w serwisach społecznościowych i często występują w formie zmasowanej – jeden negatywny komentarz powoduje falę kolejnych. Dla dorastającej młodzieży doświadczenie hatingu może być niezwykle traumatyczne. Okres dojrzewania jest czasem, gdy środowisko rówieśnicze stanowi najmocniejszy punkt odniesienia. Odrzucenie, a wręcz nienawiść ze strony innych młodych osób może stanowić zagrożenie dla poczucia własnej wartości i rozwijającej się tożsamości.

Uczniowie dość często otrzymywali wiadomości z obelgami (SP 4-6 - 37%; SP 7-8- 38%) oraz często padali też ofiarami udostępniania ich prywatnych wiadomości osobom trzecim (SP 4-6 - 22%; SP 7-8 - 42%).

Wskazuje to na konieczność szerokiej edukacji z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu: wspierania świadomości prawnej, umiejętności ochrony przez niebezpiecznymi sytuacjami, wiedzy dotyczącej ochrony własnych danych.

Hazard

Prawie 5% młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej gra na automatach o niskich wygranych stanowi jedną z często praktykowanych form spędzania czasu wolnego (przynajmniej raz na tydzień lub prawie codziennie)¹². Nastolatki w stopniu większym niż osoby dorosłe są podatne na patologiczny hazard, a zwłaszcza na negatywne skutki gier¹³. Faktem jest, że – szczególnie dla młodzieży – hazard w Internecie jest generalnie dużo łatwiej dostępny niż hazard tradycyjny, ze względu na mniejszą kontrolę wieku oraz możliwość grania o dużo niższe stawki¹⁴.

Poniższe wykresy ilustrują popularność gier hazardowych wśród młodych mieszkańców Gminy Ryn. **Większość uczniów nie korzystało nigdy z formy „rozrywki” jaką jest gra na automatach (SP 4-6 - 88%; SP 7-8 - 85%).** Aczkolwiek, ogólny odsetek uczniów, którzy mieli kontakt z grą na automatach jest również zauważalny. **W porównaniu do gier**

¹² P. Sobierajski, J. Szczepkowski, *Postawy zdrowotne młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej*, Wydawnictwo Edukacyjne Akapit, Toruń 2011.

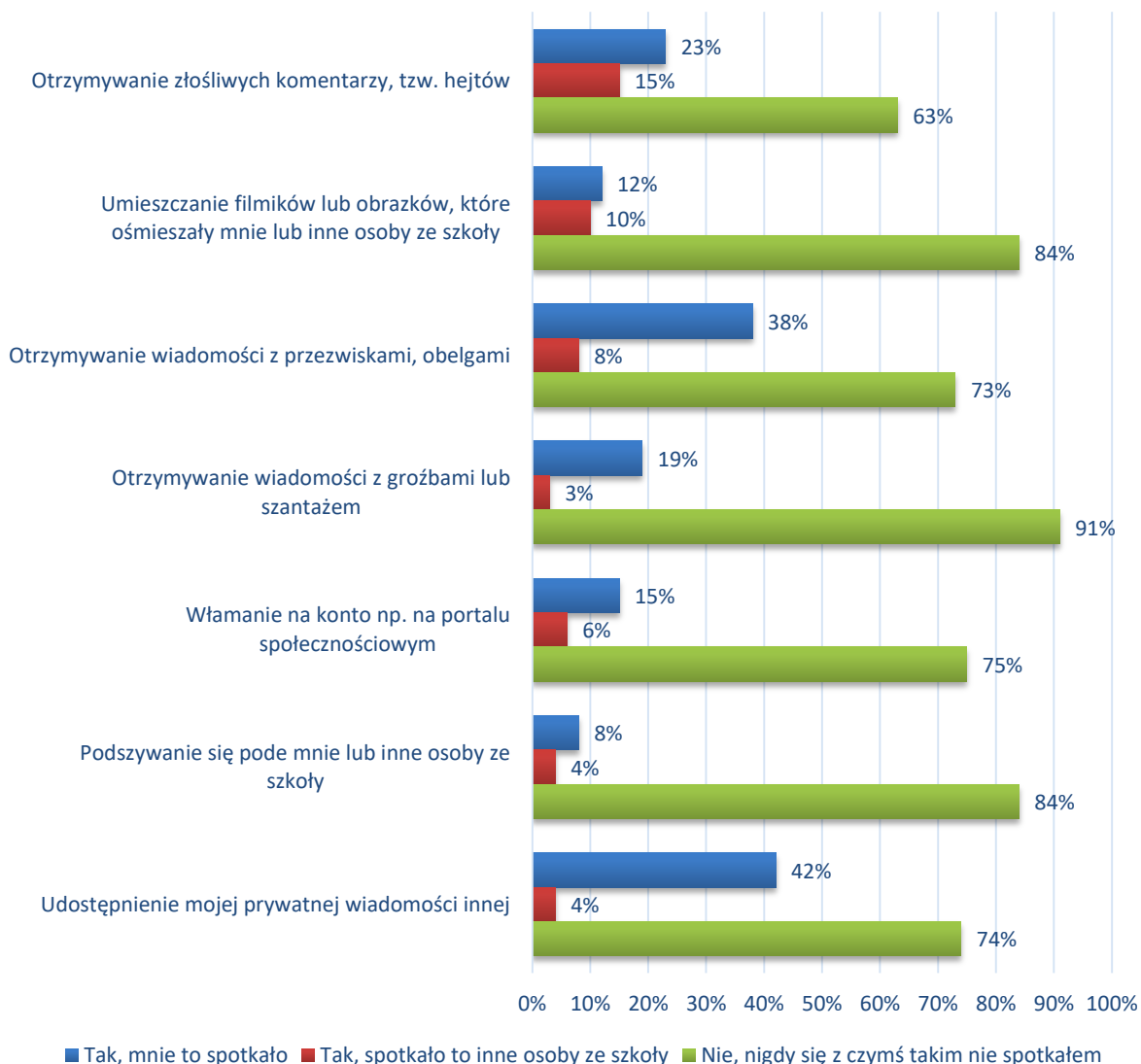
¹³ M. Griffiths M., *Gry i hazard. Uzależnienia dzieci w okresie dorastania*, GWP, Gdańsk 2004.

¹⁴ M. Griffiths M., *Gambling Addiction on the Internet*, w: Young K. S., Abreu N. de (ed.), *Internet Addiction. A Handbook and Guide to Evaluation and Treatment*, Hoboken: John Wiley and Sons.

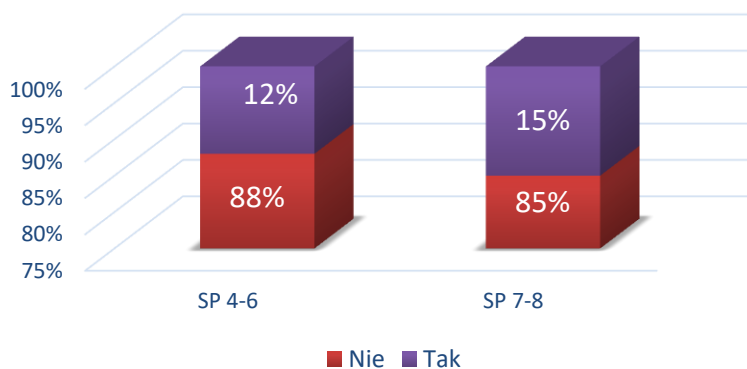
na automatach, internetowe gry „na pieniądze” są mniej popularne wśród dzieci i młodzieży z Gminy Ryn. 95% młodszych i 92% starszych uczniów szkoły podstawowej nie ma doświadczenia z taką formą rozrywki.

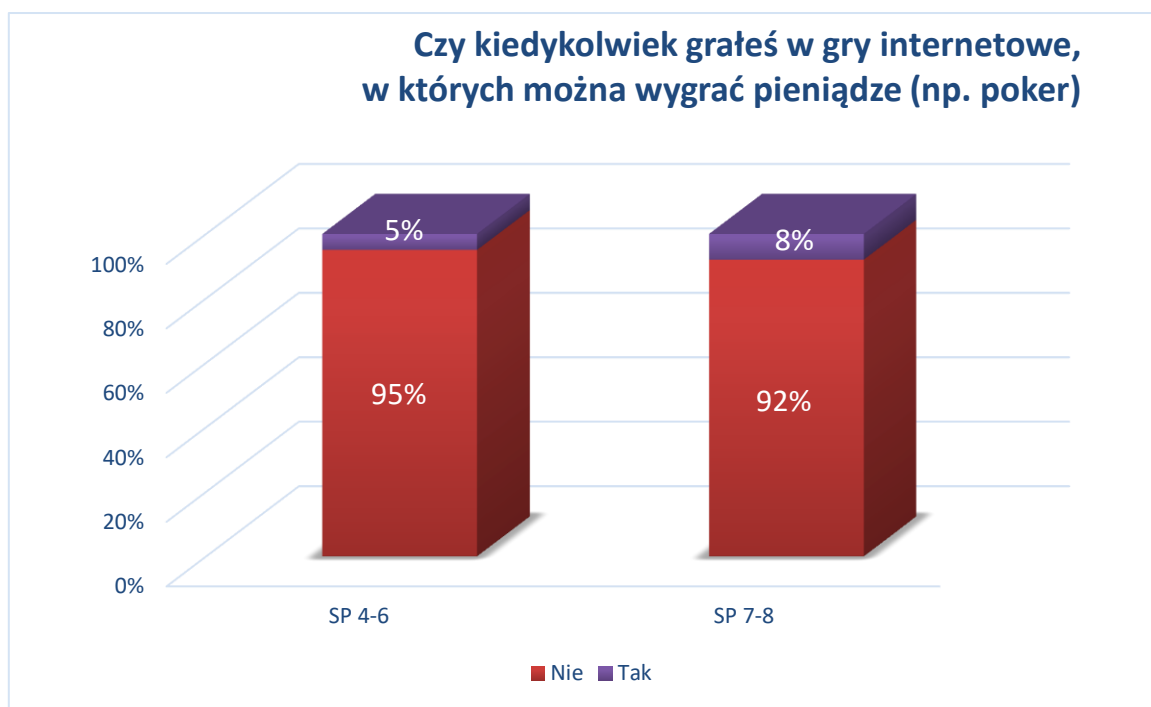

Styczość z cyberprzemocą: SP 7-8

Czy kiedykolwiek grałeś na automatach (takich, gdzie wygraną są pieniądze)?

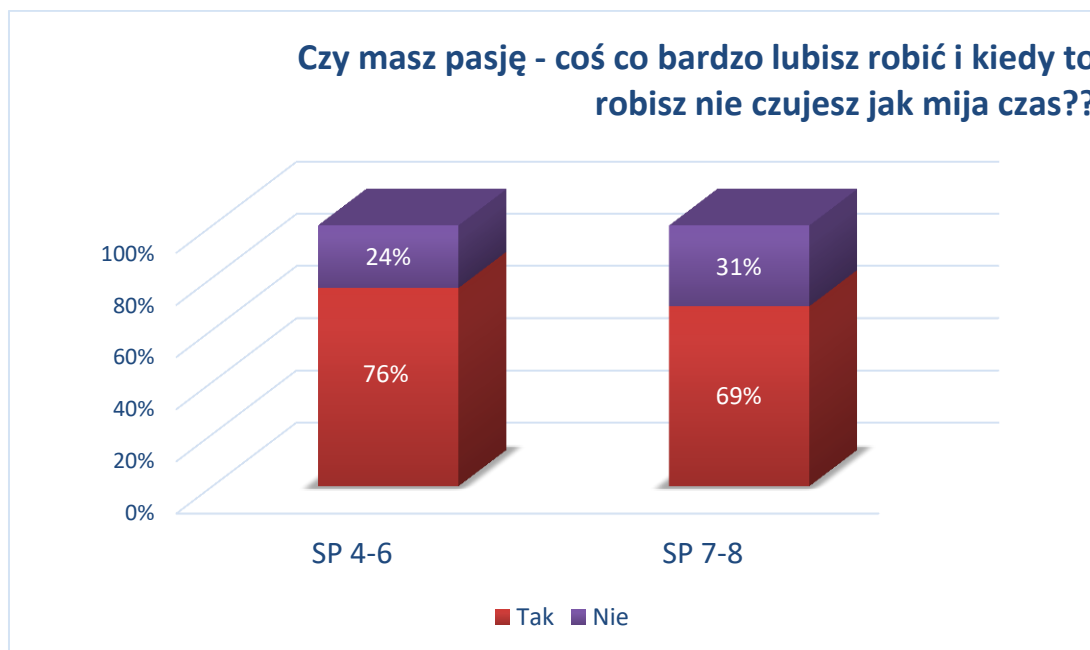
Czas Wolny

Wśród ulubionych sposobów spędzania czasu wolnego młodzieży dominują spotkania z przyjaciółmi i znajomymi (86%). Popularną aktywnością towarzyską są też wyjścia do dyskotek i klubów (19%), jednak miłośników tego typu rozrywki po raz kolejny ubyło. Blisko jedna trzecia badanych (31%) najchętniej przeznaczają wolny czas na uprawianie sportu, które jest minimalnie mniej popularne niż dwa lata temu. Po jednej czwartej uczniów lubi spędzać czas grając w gry komputerowe (25%) lub surfując w Internecie (25%), a jedna dziesiąta (10%) – na udzielaniu się w serwisach społecznościowych. Podobne jak przed dwoma laty odsetki uczniów preferują spędzać wolny czas z książką (17%) lub przed telewizorem (18%). Około jednej ósmej (13%) poświęca czas na aktywności artystyczne, a nieco mniej (9%) chodzi na koncerty. „Nic nierobienie” – spanie, leżenie, odpoczywanie – stanowi preferowaną formę spędzania czasu wolnego niemal jednej trzeciej młodzieży (29%), a jej popularność utrzymuje się od dwóch lat na wyższym niż wcześniej poziomie.¹⁵

Czas wolny to czas, który pozostaje do dyspozycji dziecka po wypełnieniu obowiązków szkolnych i domowych, na odpoczynek, regenerację fizyczną i psychiczną organizmu, ale także na zabawę oraz rozwój zdolności i zainteresowań.

¹⁵ Centrum Badania Opinii Społecznej, Komunikat z badań: Młodzież 2018, Warszawa 2019 (dostęp: 5.10.2020 r.)

W pytaniu czy uczniowie mają pasję 76% SP 4-6 oraz 69% SP 7-8 udzieliło odpowiedzi twierdzącej. Uczniowie w tym pytaniu wskazywali na aktywności: m.in. czytanie, piłkę nożną, taniec, jazda na rowerze czy hulajnodze, treningi, pływanie oraz aktywności artystyczne typu śpiew i rysowanie.

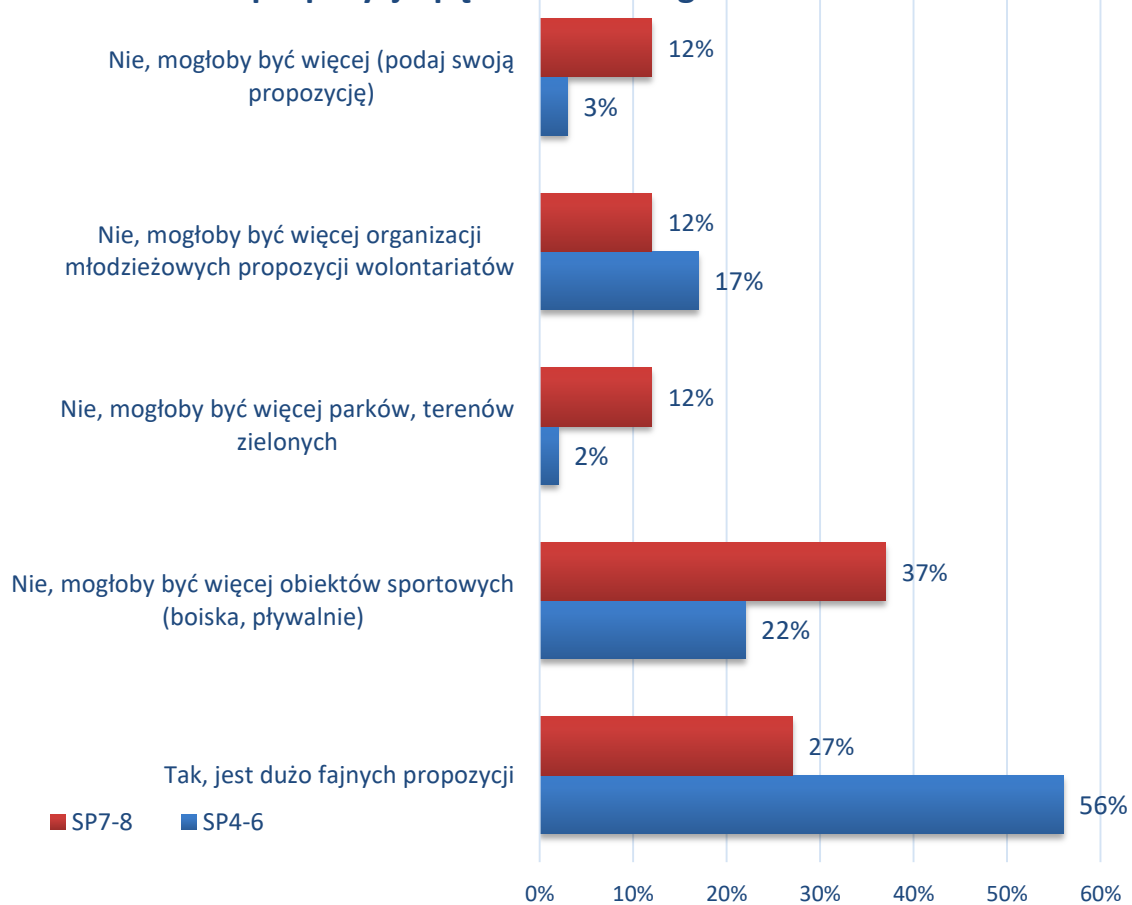

Uczniowie uważają, że w okolicy jest stosunkowo mało propozycji spędzania wolnego czasu i liczą na to, iż w ich okolicy pojawi się więcej propozycji (SP 4-6 – 44%; SP 7-8 – 73%).

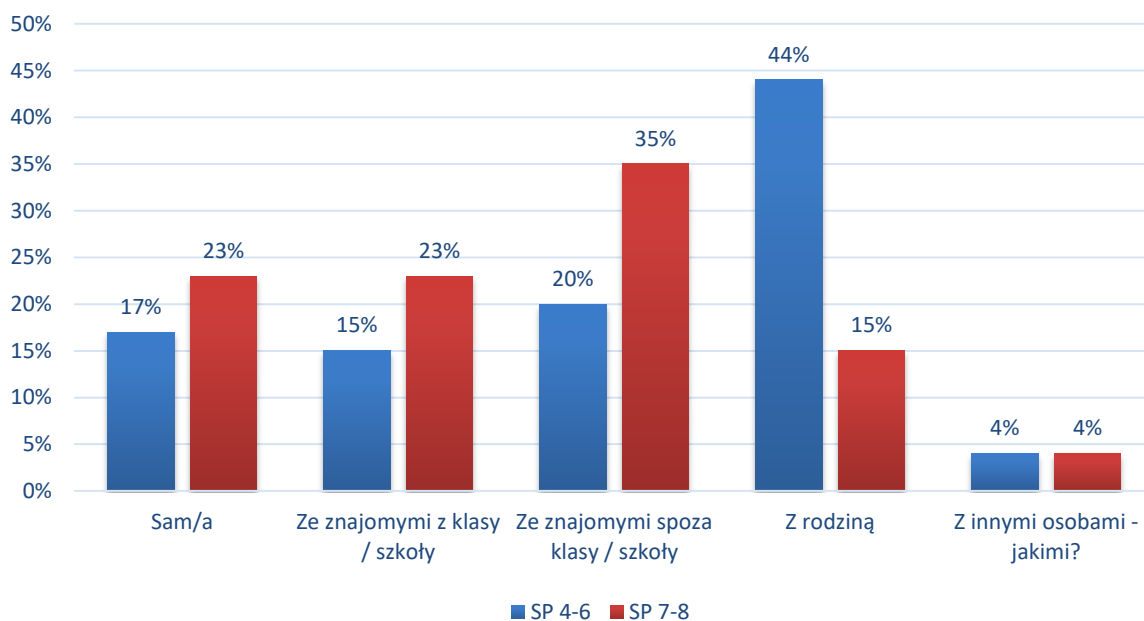
Największy wpływ na sposób organizowania czasu wolnego przez dzieci ma rodzina, a dokładniej wzorce, jakie w niej panują. To na rodzicach więc spoczywa największy obowiązek rozwijania u swoich pociech umiejętności wykorzystywania czasu wolnego. Wspólne spędzanie czasu, gry i zabawy w gronie rodziny, wspólne spacerowanie i rozmowy pozwalają nie tylko na wspaniałe spędzenie popołudnia czy wieczoru, ale też pozwalają dziecku wykształcić nawyk przyjemnego spędzania czasu wolnego. Im młodsze dziecko, tym większy wpływ mają na jego rozwój osoby znaczące oraz wzorce przez nie przekazywane.

Najmłodsi uczniowie najczęściej czasu spędzają z rodziną (SP 4-6: 44%) lub ze znajomymi spoza klasy/szkoły (SP 4-6 – 20%). Z kolei starsi uczniowie szkoły podstawowej najczęściej wolnego czasu spędzają z kolegami spoza klasy/szkoły (35%) lub ze znajomymi z klasy/szkoły lub samotnie (po 23%).

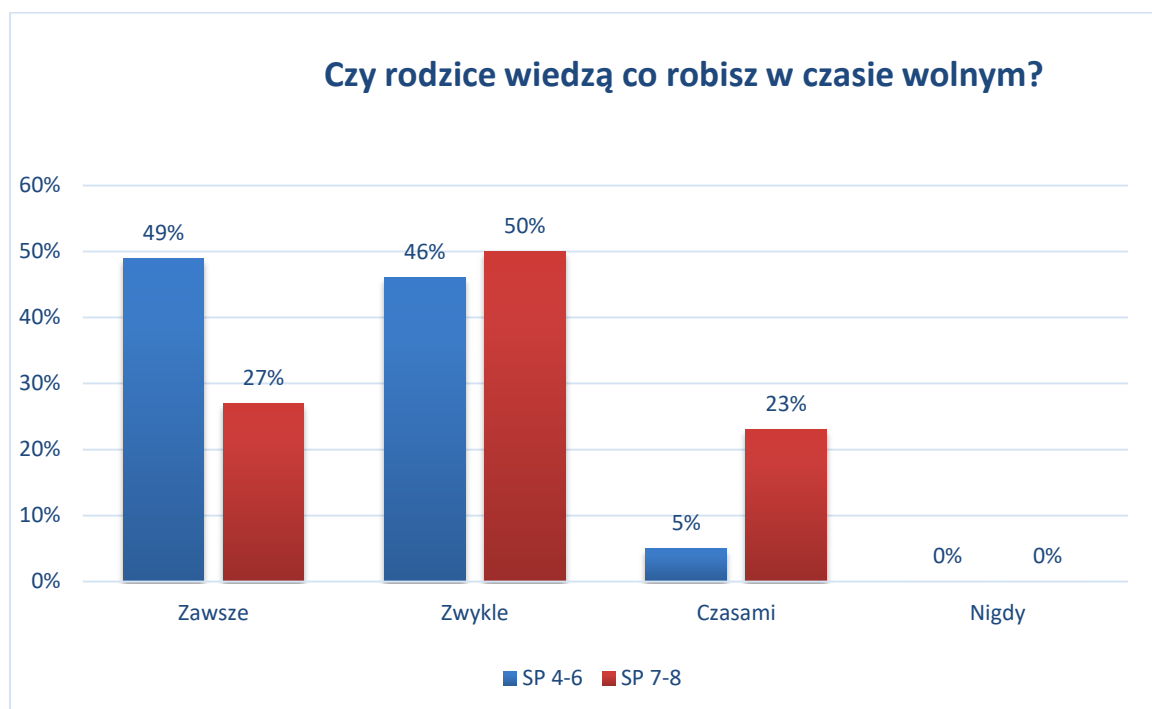
Czy uważasz, że w Twojej okolicy jest dużo fajnych propozycji spędzania wolnego czasu?

Z kim najczęściej spędzasz czas wolny?

Na koniec zapytaliśmy, czy według nich rodzice wiedzą, co ich dzieci robią w czasie wolnym. Dokładne odpowiedzi zaprezentowano poniżej.

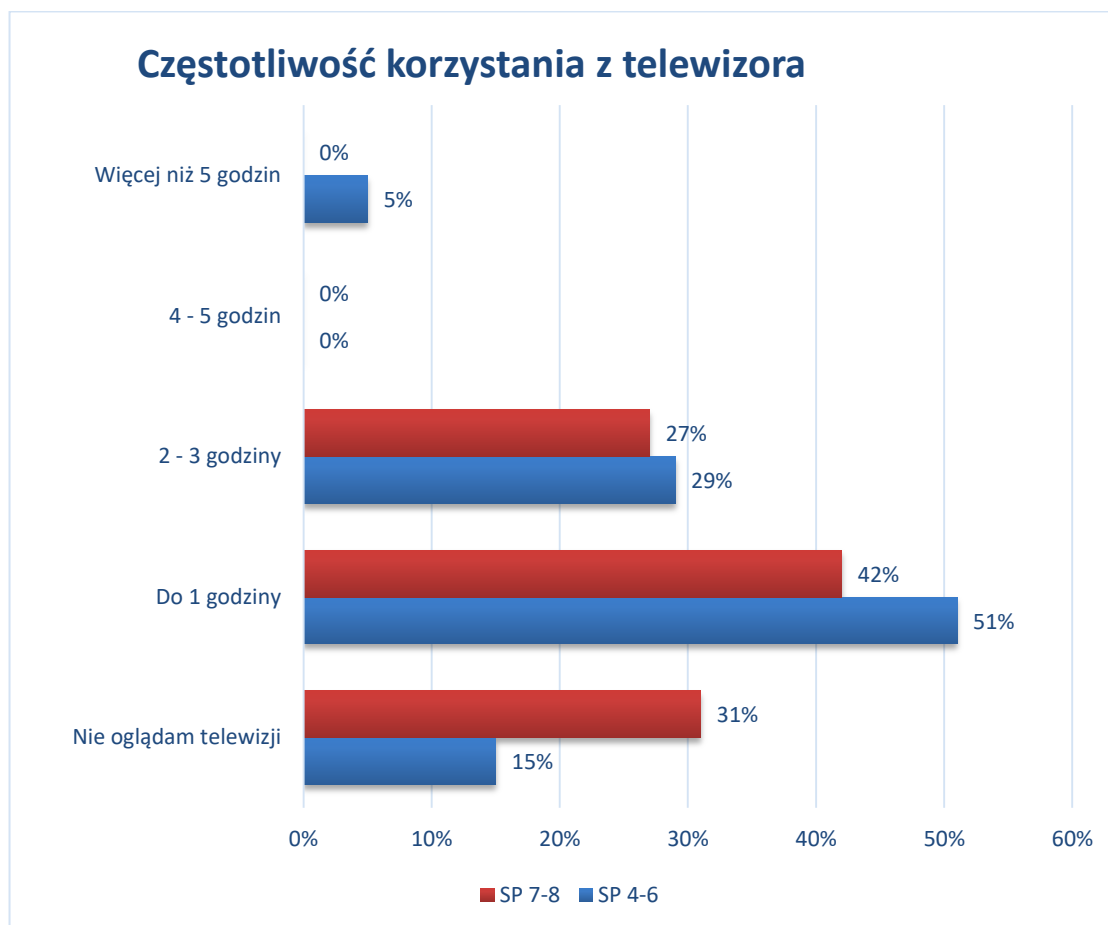
Telewizja

We fragmencie opracowania „Telewizja a poziom agresji” przede wszystkim podano liczne przykłady programów telewizyjnych, skutkujące wzrostem poziomu niepokoju, a nawet agresji wśród dzieci i młodzieży. Wynika to stąd, że korzystając z nieskrępowanego dostępu do wielu kanałów, najmłodszy telewidz napotyka na duże trudności z odnalezieniem audycji o miłości, przyjaźni czy bezinteresowności. Z drugiej strony, z łatwością odnajduje programy ukazujące konflikty, bójkę, prostytutkę, rozwody, zdrady, molestowanie seksualne, gwałty, zabójstwa, szantaż itp. Przemoc i agresja są na porządku dziennym i to nie tylko w filmach skierowanych do dorosłych, ale co zatrażające – również do dzieci. Zwrócono uwagę także na złudny obraz piękna, lansowany przez telewizję. Młodzi telewidzowie za wszelką cenę często starają się upodobnić do postaci „ze szklanego ekranu”, co często wiąże się z konsumpcyjnym stylem życia.¹⁶

Zapytaliśmy anektowanych uczniów, ile czasu spędzają przed telewizorem. Uczniowie deklarowali, że najczęściej oglądają telewizję do godziny dziennie. Jednak należy zwrócić

¹⁶ Rola telewizji w kształtowaniu zachowań zdrowotnych dzieci i młodzieży. Cz. III. Zachowania antyzdrowotne, Hygeia Public Health 2011, źródło: <http://www.h-ph.pl/pdf/hyg-2011/hyg-2011-2-235.pdf> (dostęp: 6.10.2020)

uwagę, iż 5% ankietowanych młodszych uczniów spędza ponad 5 godzin przed szklanym ekranem.

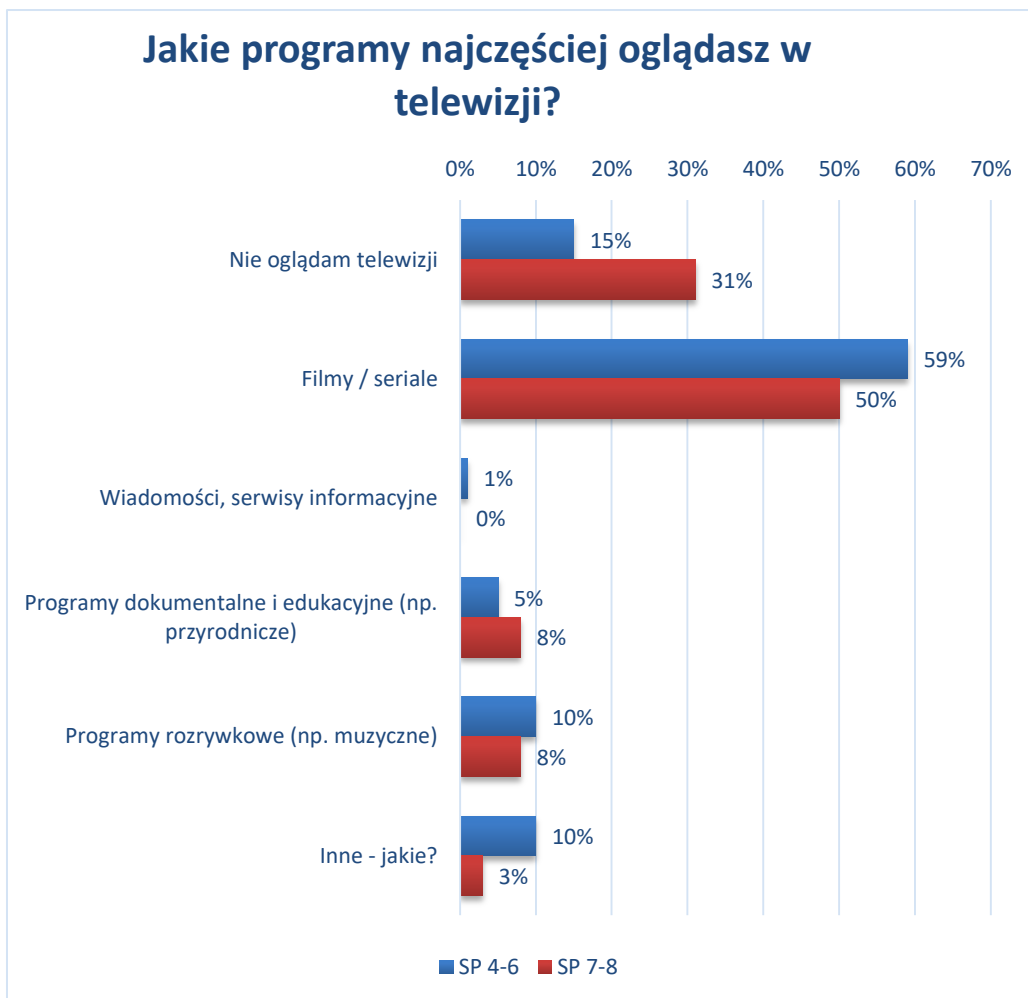

Zapytaliśmy uczniów, również o to, jakie programy najczęściej oglądają – szczegółowe wyniki zaprezentowano na poniższym wykresie.

Podsumowanie

Dorośli mieszkańcy gminy

- Do najpoważniejszych problemów społecznych w opinii mieszkańców Gminy Ryn należą: **zanieczyszczenie (krajobrazu, wody) oraz bezrobocie.**
- Według opinii wyrażonych w ankiecie na temat spożywania alkoholu wydawałoby się, że mieszkańcy Gminy Ryn odzwierciedlają postawy wobec picia alkoholu o **średnim poziomie ryzyka** - mieszkańcy gminy piją dość regularnie, jednorazowo spożywając stosunkowo nieduże ilości alkoholu. **Badani deklarowali najczęściej, że spożywają jednorazowo 1-2 porcji (40%) oraz 3-4 porcje alkoholu (15%). 31% badanych przyznało, że nie pije w ogóle.**

- o Wydaje się wskazane przeprowadzenie wśród mieszkańców Gminy Ryn kampanii informacyjnej, mającej na celu zwrócenie uwagi na negatywne skutki palenia papierosów (22% przyznaje się do regularnego palenia) oraz spożywania alkoholu na organizm człowieka oraz konsekwencje społeczne związane z jego nadmiernym i regularnym spożywaniem. **Warto przy tej okazji szeroko poinformować mieszkańców o miejscach, gdzie osoba uzależniona od alkoholu może uzyskać pomoc.** Kształtowanie postaw mieszkańców powinno nie tylko wiązać się z oddziaływaniem na poziom ich wiedzy, ale także koncentrować się na dwóch pozostałych składnikach postaw, czyli przekonaniach oraz emocjach, które mają swoje odzwierciedlenie w motywacjach mieszkańców, sięgających po alkohol. Dlatego, należałoby wziąć pod uwagę możliwość zorganizowania szeregu darmowych spotkań otwartych, mających na celu kształtowanie umiejętności i kompetencji społecznych związanych z asertywnością, radzeniem sobie z negatywnymi emocjami czy identyfikacją podejmowanych przez siebie zachowań ryzykownych oraz źródeł ich występowania.

- Badani respondenci deklarują, że w swoim środowisku mają przypadki osób przyjmujących substancje odurzające tj. narkotyki i dopalacze. **67% ankietowanych zna co najmniej jedną osobę uzależnioną od tych substancji.** Podobnie sytuacja kształtuje się w przypadku **uzależnienia od leków i stosowania ich jako środki odurzające.** 23% mieszkańców ma podejrzenia, a 17% potwierdza, że zna osoby mające ten problem.
- Według ankietowanych zjawisko przemocy w rodzinie w gminie Ryn jest zauważalne (**35% ankietowanych deklaruje, że ma w swoim otoczeniu osoby, które doświadczają przemocy w rodzinie, a 23% podejrzewa, że do tego dochodzi**). Celem zwiększenia świadomości mieszkańców na temat przemocy w rodzinie, należałoby, na przykład, przeprowadzić na terenie gminy kampanię informacyjną dotyczącą przemocy w rodzinie oraz lokalnych instytucji, które mogą udzielać pomocy. **Należy zwrócić uwagę, że 67% mieszkańców gminy nie wie, gdzie zwrócić się może po pomoc osoba doświadczająca przemocy w rodzinie.**
- W badaniu wykazano, iż mieszkańcy Gminy Ryn coraz częściej uciekają w kierunku hazard (**12% ankietowanych zauważa, że uzależnienie od hazardu jest częstym zjawiskiem w lokalnej społeczności**). Co więcej, większość z ankietowanych (92%) nie była w stanie wskazać miejsca, w którym mogliby uzyskać ewentualną pomoc w przypadku uzależnienia od hazardu. Konieczne jest przeprowadzenie na terenie gminy kampanii informacyjnej w tym zakresie.
- Niepokojące są dane związane są z subiektywnym oszacowaniem uzależnienia od komputerów lub Internetu w gminie. **Łącznie 84% mieszkańców uważa, że tego typu uzależnienie jest dość i bardzo powszechne w środowisku lokalnym.**

Sprzedawcy napojów alkoholowych

- Rozkład deklaracji sprzedaży alkoholu pozwala sądzić, iż sprzedawcy **odpowiedzialnie podchodzą do sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim.** W przypadku wątpliwości, co do wieku osoby kupującej alkohol mniejszość badanych deklaruje, że zawsze sprawdza dowody potwierdzające wiek. W przypadku zestawienia tych wyników z opiniami badanych uczniów w szkołach z terenu gminy Ryn, zalecane jest przeprowadzenie kampanii informacyjnej z zakresu odpowiedzialnej sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych. Sporo starszych uczniów oceniło, że raczej i bardzo łatwo jest kupić zarówno alkohol jak i papierosy osobom poniżej 18 roku życia. Kampania

informacyjna może, zatem obejmować szkolenie dla sprzedawców, akcje z wykorzystaniem techniki Mystery Shopping i dystrybucję materiałów typu plakaty, naklejki do umieszczenia w punktach.

Dzieci i młodzież szkolna

- W przypadku używania substancji psychoaktywnych bardzo ważne jest prowadzenie regularnych zajęć profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniu m.in. od leków uspokajających lub nasennych bez przepisu lekarza.
- Planując oddziaływania profilaktyczne kierowane do dzieci i młodzieży warto wykorzystywać proces uczenia się rówieśniczego. Jest to sytuacja, w której dorastający człowiek czerpie pozytywne poglądy i postawy nie tylko od nauczyciela czy pedagoga, ale głównie od swoich rówieśników. Jeśli podczas warsztatów profilaktycznych zostaną przeprowadzone odpowiednio dobrane ćwiczenia i zabawy, uczniowie sami wyciągną wnioski dotyczące alkoholu i będą mieli okazję podzielić się nimi z grupą.
- W perspektywie wyników na temat funkcjonowania badanych uczniów w Internecie konieczna wydaje się szeroka edukacja z zakresu uzależnienia od telefonów komórkowych, cyberprzemocy oraz bezpiecznego korzystania z Internetu, czyli wspieranie świadomości prawnej uczniów, rozwijanie umiejętności ochrony przez niebezpiecznymi sytuacjami, czy poszerzanie wiedzy z zakresu ochrony własnych danych.
- Dodatkowo, należy mieć na uwadze, iż trzeba wspierać wszelkie inicjatywy rozwijające różnorodne pasje uczniów, tak, aby były bardziej atrakcyjną formą spędzania czasu po szkole niż surfowanie po stronach internetowych oferujących niewiele wartościowych treści. Samo korzystanie z komputera może być bardzo pożyteczne dla młodych ludzi, ale należy pomóc im w wyborze odpowiednich stron i portali. Istotne jest, aby włączać w te działania rodziców, którzy mają możliwość nadzorowania tego, jak ich dzieci wykorzystują domowe komputery i inne urządzenia z dostępem do Internetu. Także nauczyciele mogą podsuwać uczniom na lekcjach adresy ciekawych stron, związane w jakiś sposób z przedmiotem lekcji.
- Z odpowiedzi udzielonych przez uczniów wynika, że w szkołach problem przemocy rówieśniczej jest odczuwalny. Dyrektorzy placówek oświatowych powinni zwrócić szczególną uwagę na ten problem. Preferowane byłoby także doskonalenie szkolnych rozwiązań systemowych w zakresie kontroli i profilaktyki zachowań agresywnych. Należy także ciągle udoskonalać szkolne systemy przeciwdziałania i reagowania

na przemoc, w które włączać trzeba rodziców, od których dzieci młodzież czerpią wzorce w zakresie stosowania przemocy jako rozwiązania codziennych problemów.

2.4.2. Analiza SWOT

To jedna z najbardziej popularnych i rozpowszechnionych metod analitycznych. Jej nazwa wywodzi się od pierwszych liter angielskich słów: *Strengths- Mocne (silne) strony; Weaknesses- Słabe strony; Opportunities- Szanse; Threats- Zagrożenia.*

Analiza SWOT przeważnie wykorzystywana jest do oceny wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwojowych. Diagnoza i ocena szans oraz zagrożeń, wynikających z otoczenia, oraz potencjału wewnętrznego, stanowi zbiór informacji, na podstawie, których możliwe jest wytyczanie celów strategicznych.

Analiza SWOT została oparta na informacjach zawartych w kompleksowej diagnozie sytuacji społecznej w Gminie. Stanowi ona podstawę do identyfikacji i określenia kierunków działań.

Analizę SWOT dla Gminy Ryn przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Analiza SWOT.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • położenie geograficzne • bliskość dużych ośrodków miejskich w okolicy • wysoki poziom edukacji • dobre rozpoznanie przez władze i instytucje lokalne istniejących problemów społecznych w Gminie, • współpraca instytucji oświatowych oraz kulturalnych z instytucjami samorządu gminnego • duża ilość instytucji pozarządowych w Gminie • regularna organizacja wydarzeń kulturalnych i sportowych • szeroka działalność Ośrodka Pomocy 	<ul style="list-style-type: none"> • trudności komunikacyjne • dojrzała struktura ludności na terenie gminy • brak placówek wsparcia dziennego • brak placówek wsparcia osób starszych • problemy w zakresie bezrobocia oraz ubóstwa • trudności ze znalezieniem pracy w miejscu zamieszkania • obecność problemu niepełnosprawności oraz konieczności zapewnienia opieki osobom starszym • wzrost liczby osób starszych wymagających całodobowej opieki

Spółecznej

- wysoko wykwalifikowana kadra ośrodka pomocy społecznej i profesjonalne przygotowanie do pracy z osobami wymagającymi wsparcia,
- dobra infrastruktura szkolna
- Funkcjonowanie Punktu Konsultacyjnego w Gminie (psycholog, terapeuta uzależnień)
- stopniowy spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej
- zapewnienie posiłków dzieciom z terenu Gminy
- odpowiedzialna postawa sprzedawców napojów alkoholowych wobec sprzedaży alkoholu i tytoniu nieletnim
- niska popularność narkotyków i dopalaczy wśród dzieci i młodzieży
- pozytywne relacje dzieci z rodzicami, korzystna atmosfera wychowawcza i przyjazne środowisko domowe
- dostępność wsparcia Policji
- dobra współpraca z lekarzem rodzinnym, pielęgniarkami środowiskowymi i położną
- warunki do realizacji pozaszkolnych zajęć sportowo-ruchowych

i zapewnienia im świadczeń opiekuńczych

- ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki medycznej w Gminie, zwłaszcza obejmującej ochronę zdrowia psychicznego;
- problem picia alkoholu wśród dzieci i młodzieży oraz obniżający się wiek inicjacji alkoholowej
- niska aktywność społeczna mieszkańców

SZANSE

- wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemów zdrowotnych i zagrożeń społecznych
- możliwość korzystania z programów

ZAGROŻENIA

- duża stopa bezrobocia, zwłaszcza na obszarach wiejskich
- migracja zarobkowa młodych i wykształconych osób do większych

z zakresu pomocy społecznej współfinansowanych ze środków rządowych i unijnych

- wzrost znaczenia organizacji pozarządowych w sektorze pomocy społecznej
- działalność mieszkańców w stowarzyszeniach
- rozwój oferty sportowej i kulturalnej dla mieszkańców
- promocja Gminy, działania wspierające wzrost przedsiębiorczości mieszkańców, motywujące do podjęcia pracy
- rozwój współpracy pracowników pomocy społecznej z instytucjami sektora publicznego, organizacjami społecznymi oraz lokalną wspólnotą
- organizowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, podejmowanie wspólnych inicjatyw i działań

miast i za granicę

- wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa
- starzenie się społeczeństwa
- wykluczenie społeczne osób starszych i niepełnosprawnych
- rosnące zapotrzebowanie na usługi społeczne wynikające ze starzenia się społeczeństwa i wzrostu liczby osób niepełnosprawnych i wymagających opieki
- brak wystarczających zasobów na lokale socjalne
- zagrożenia funkcjonowania rodziny w związku z problemem uzależnień, bezrobocia, długotrwałego ubóstwa i przemocy
- niekorzystne wzorce zachowań (agresja, przemoc, uzależnienia) płynące z nowoczesnych mediów
- wzrost dostępności substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży oraz pojawianie się nowych rodzajów uzależnień
- występowanie zjawiska wyuczonej bezradności i uzależnienia od pomocy społecznej
- ograniczenia prawne oraz brak stabilności przepisów, trudności w ich interpretacji

RODZIAŁ III. STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE RYN NA LATA 2022-2026

3.1. Misja i prognoza zmian w zakresie objętym strategią

Celem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ryn jest wyznaczenie priorytetowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania określonych problemów społecznych oraz poprawa sytuacji mieszkańców. Punktem wyjścia dla opracowania strategii jest diagnoza stanu faktycznego, analiza danych wynikających ze specyfiki Gminy. Zebrany materiał źródłowy oraz wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy Ryn pozwoliły wskazać grupę najważniejszych problemów społecznych w Gminie. Realizacja zadań zawartych w strategii planowana jest na lata 2022 – 2026, co powinno zapewnić możliwość długofalowych działań.

Na podstawie dostępnych danych sformułowano prognozę rozwoju sytuacji społecznej w Gminie Ryn. W układzie celów strategicznych przedstawia się ona następująco:

1. Wsparcie działań służących poprawie jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych

Prognozuje się:

- ✓ niska jakość życia osób z niepełnosprawnością, niepełne uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, niewystarczająca integrację społeczną osób z niepełnosprawnością;
- ✓ utrzymywanie się potrzeb w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych w stosunku do osób z niepełnosprawnością i ich rodzin;
- ✓ utrzymywanie się potrzeb pomocy względem osób przewlekłe chorych oraz ich rodzin;
- ✓ wzrost izolacji i wykluczenia z życia społecznego osób starszych i niepełnosprawnych;
- ✓ promowanie pomocy sąsiedzkiej i idei wolontariatu;
- ✓ promowanie funkcjonowania rodzin wielopokoleniowych.

2. Wsparcie rodziny i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Prognozuje się:

- ✓ utrzymywanie się potrzeb w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych świadczonych przez instytucje pomocy społecznej w stosunku do rodzin z dysfunkcjami;
- ✓ potrzeba wsparcia rodzin przez asystenta rodziny;

- ✓ utrzymywanie się występowania zjawiska przemocy w rodzinie i potrzeba jego minimalizacji;
- ✓ potrzebę podnoszenia świadomości społecznej w zakresie występowania zjawiska przemocy i sposobów jej przeciwdziałania;
- ✓ utrzymywanie się zapotrzebowania na usługi edukacyjne dotyczące problemu przemocy oraz przeciwdziałania uzależnieniom;
- ✓ brak integracji społecznej rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu ubóstwa, bezradności opiekuńczo-wychowawczej, bezrobocia, uzależnień i przemocy;
- ✓ potrzebę zapewnienia dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków życia i rozwoju;
- ✓ promowanie rodzin wspierających;
- ✓ wzmacnianie ról i kompetencji wszystkich członków rodziny.

3. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu spowodowanemu: bezrobociem, ubóstwem i uzależnieniami

Prognozuje się:

- ✓ utrzymywanie się potrzeby niesienia pomocy osobom długotrwale pozostającym bez pracy oraz osobom z wyuczoną bezradnością;
- ✓ utrzymywanie się potrzeby udzielania pomocy i wsparcia osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej, zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- ✓ wzrost potrzeby zapewnienia pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i ich rodzin,
- ✓ konieczność podniesienia poziomu profilaktyki w zakresie rozwiązywania problemów przemocy oraz przeciwdziałania uzależnieniom.

4. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego Gminy

Prognozuje się:

- ✓ utrzymywanie się niskiej aktywności społecznej mieszkańców Gminy
- ✓ utrzymywanie się niskiego poziomu integracji społecznej mieszkańców Gminy

Przedstawione powyżej prognozy pozwalają zdefiniować system działań, a zatem strategię, która powinna być zrealizowana, aby ograniczyć skutki zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym Gminy.

Wprowadzanie zmian społecznych na terenie Gminy Ryn, poprzez realizację celów i zadań strategicznych, zaowocuje ograniczeniem skutków rozpoznanych problemów społecznych, intensyfikacją rozwoju społecznego w Gminie oraz poprawą jakości życia

mieszkańców. Prognozuje się, że realizowane działania zaktywizują i zachęcą mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych.

Wdrożenie strategii ma na celu:

- ✓ poprawę jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych w Gminie,
- ✓ wzmocnienie pozycji rodziny w społeczności lokalnej,
- ✓ zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie,
- ✓ zmniejszenie rozmiaru problemu uzależnień w Gminie,
- ✓ integrację i aktywizację społeczną mieszkańców Gminy.

Osiągnięcie prognozowanych zmian będzie możliwe przy zaangażowaniu wszystkich instytucji działających na terenie Gminy, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz przedstawicieli społeczności lokalnej.

3.2. Realizacja strategii

3.2.1. Cele i kierunki działań

Wdrażanie *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ryn w na lata 2022 - 2026* opierać będzie na realizacji czterech celów strategicznych:

1. CEL STRATEGICZNY: Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych i starszych.

I CEL OPERACYJNY: Integracja społeczna osób niepełnosprawnych

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych, starszych i samotnych;
- Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom i opiekunom;
- Współpraca i zintegrowanie działań różnych instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi;
- Tworzenie i organizacja środowiskowych form wsparcia i integracji;
- Stwarzanie warunków umożliwiających osobom niepełnosprawnym aktywny udział w działalności sportowej i kulturalnej Gminy;
- Likwidacja barier m.in. architektonicznych, komunikacyjnych i społecznych, utrudniających osobom niepełnosprawnym pełne uczestnictwo w życiu społecznym przy współpracy z innymi instytucjami.

Jednostka realizująca: Gmina Ryn– Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Burmistrz jako organ wykonawczy, MGOPS

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PFRON, PCPR

Źródła finansowania: Budżet Gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

II CEL OPERACYJNY: Budowa i rozwój systemu wsparcia dla osób starszych

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Zapewnienie usług opiekuńczych odpowiednich do potrzeb ilości i jakości;
- Kierowanie osób starszych potrzebujących opieki do domów pomocy społecznej;
- Udzielanie wsparcia osobom spełniającym kryteria ustawowe do pobytu w mieszkaniach chronionych;
- Organizacja i wspieranie działalności wolontariatu na rzecz osób starszych;
- Wspieranie aktywności społecznej promującej integrację wewnątrz i między pokoleniową
- Wsparcie i promocja aktywności kulturalnej, fizycznej i rekreacyjnej osób starszych, w tym organizowanie cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych, wycieczek, zajęć i warsztatów;
- Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym i ich rodzinom;
- Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi.

Jednostka realizująca: Gmina Ryn– Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Burmistrz jako organ wykonawczy, MGOPS

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PFRON, PCPR, ośrodek zdrowia

Źródła finansowania: Budżet Miasta dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

2. CEL STRATEGICZNY: Rozwój systemu wsparcia rodzin zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

I CEL OPERACYJNY – Stworzenie skutecznego systemu wsparcia i opieki nad rodziną i dzieckiem

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Wspieranie rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi asystenturą rodzinną oraz prowadzeniem pracy socjalnej;
- Udzielanie pomocy finansowej wynikającej z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, alimentacyjnych i wychowawczych;
- Zintegrowanie działań na rzecz dziecka i rodziny ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, zakładami opieki zdrowotnej, Kościołem oraz z organizacjami społecznymi;
- Inicjowanie i rozwój różnych form integracji rodzin ze społecznością lokalną-wspieranie wypoczynku rodzinnego, organizowanie imprez integracyjnych i kulturalnych, festynów, pikników rodzinnych, spektakli, wycieczek i innych działań mających na celu integrację rodzin;
- Systematyczna współpraca Miejsko- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół oraz rozwijania współpracy z rodzicami;
- Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez rozwijanie oferty sportowej i kulturalnej;
- Rozwój sieci placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży działających w formie opiekuńczej, specjalistycznej lub pracy podwórkowej (np. koła zainteresowań, świetlice, kluby, ogniska wychowawcze, lub specjalistycznej lub pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę);
- Kontynuowanie, wzbogacenie istniejących programów profilaktycznych i edukacyjnych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży.

Jednostka realizująca: Gmina Ryn– Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Burmistrz jako organ wykonawczy, MGOPS, GKRPA

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, ośrodek zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościół, Punkt Konsultacyjny, sądy i prokuratura

Źródła finansowania: Budżet Gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

II CEL OPERACYJNY - Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

KIERUNKI DZIAŁAŃ

- Realizacja i kontynuacja Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Gminie Ryn;
- Rozpowszechnianie informacji o podmiotach i miejscach świadczących pomoc ofiarom przemocy domowej;
- Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie;
- Zapewnienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego;
- Współpraca z innymi podmiotami działającymi na terenie Gminy mająca na celu realizację działań zmierzających do ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie.
- Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z problemem poprzez: organizację akcji lokalnych lub przyłączenie się do ogólnokrajowych kampanii społecznych na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Jednostka realizująca: Gmina Ryn– Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Burmistrz jako organ wykonawczy, MGOPS, GKRPA,

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, ośrodek zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościół, Punkt Konsultacyjny, sądy i prokuratura

Źródła finansowania: Budżet Gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

3. CEL STRATEGICZNY: Aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym

I CEL OPERACYJNY: Zapobieganie zjawisku długotrwałego bezrobocia, eliminowanie jego negatywnych skutków i aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Bieżące monitorowanie i podejmowanie działań aktywizujących na rzecz osób bezrobotnych we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy;

- Rozpowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, stażach, organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego;
- Pomoc materialna osobom i rodzinom dotkniętym długotrwałym bezrobociem;
- Prowadzenie pracy socjalnej na rzecz osób bezrobotnych i ich rodzin, w oparciu o zawieranie i realizowanie kontraktów socjalnych.

Jednostka realizująca: Gmina Ryn– Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Burmistrz jako organ wykonawczy, MGOPS, PUP,

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR

Źródła finansowania: Budżet Gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

II CEL OPERACYJNY: Zapobieganie utrwalania się stanu ubóstwa

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej oraz poradnictwa specjalistycznego osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej;
- Opracowywanie co roku oceny zasobów pomocy społecznej;
- Wzmacnianie kompetencji w zakresie zaradności, samodzielności oraz gospodarowania posiadanymi zasobami;
- Realizowanie programów służących zaspokajaniu podstawowych potrzeb dzieci z rodzin ubogich (organizowanie i finansowanie dożywiania w trakcie nauki w szkole, zapewnienie odzieży, wyposażenia w artykuły szkolne, wypoczynku w czasie ferii letnich i zimowych).

Jednostka realizująca: Gmina Ryn– Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Burmistrz jako organ wykonawczy, MGOPS, GKRPA

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, ośrodek zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościoł

Źródła finansowania: Budżet Gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

III CEL OPERACYJNY: Profilaktyka uzależnień oraz system pomocy osobom uzależnionym od alkoholu lub/i narkotyków

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Realizacja i kontynuacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Ryn;
- Prowadzenie działań profilaktycznych, skierowanych do dzieci i młodzieży mających zarówno charakter edukacyjny jak i dostarczających alternatywnych form spędzania wolnego czasu;
- Podejmowanie działań w zakresie dostępności pomocy terapeutycznej osób uzależnionych oraz członków ich rodzin;
- Współpraca z innymi podmiotami na rzecz prowadzenia działań edukacyjnych i profilaktycznych dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych.

Jednostka realizująca: Gmina Ryn– Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Burmistrz jako organ wykonawczy, MGOPS, GKRPA

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, ośrodek zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościół, Punkt Konsultacyjny, sądy i prokuratura

Źródła finansowania: Budżet Gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

4. CEL STRATEGICZNY: Dynamizacja rozwoju społeczeństwa obywatelskiego Gminy

I CEL OPERACYJNY: Aktywna integracja społeczna mieszkańców

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Podejmowanie działań mających na celu pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców i włączanie ich w rozwiązywanie lokalnych problemów, m.in. poprzez prowadzenie konsultacji społecznych, kampanii informacyjnych;
- Podejmowanie działań mających na celu promowanie wolontariatu i pomocy sąsiedzkiej wśród mieszkańców, m.in. poprzez organizowanie akcji informacyjnych, spotkań, zacieśnianie współpracy z placówkami oświatowymi w tym zakresie;
- Integracja rodzin i przeciwdziałanie marginalizacji osób niepełnosprawnych, starszych, ubogich, dotkniętych uzależnieniami i przemocą przez organizowanie imprez i wydarzeń kulturalnych

Jednostka realizująca: Gmina Ryn– Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Burmistrz jako organ wykonawczy, MGOPS

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, placówki oświatowe, Kościół

Źródła finansowania: Budżet Gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

3.2.2. Monitoring i ewaluacja

W celu stworzenia całościowego obrazu realizowanych działań na rzecz poprawy sytuacji w Gminie niezbędne jest tworzenie, przekazywanie i analizowanie corocznie poniższych sprawozdań:

- 1) Oceny zasobów pomocy społecznej
- 2) Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Gminie Ryn,
- 3) Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Ryn,
- 4) Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy 2021-2024
- 5) Sprawozdanie ze współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego

W latach obowiązywania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych do końca kwietnia każdego roku za rok poprzedzający każda jednostka, która współuczestniczy (jest odpowiedzialna lub jest partnerem) w realizacji celów sporządzi sprawozdania z realizacji wyżej wymienionych programów i projektów (dotyczących problemów społecznych) oraz osiągniętych rezultatów. Sprawozdania przekazywane będą do Ośrodka Pomocy Społecznej w Rynie, jako do jednostki koordynującej, który po analizie przygotuje i przedstawi raport z realizacji Strategii Radzie Gminy. Corocznie sporządzany będzie skrócony raport z realizacji Strategii (na podstawie oceny wskaźników realizacji Strategii w ramach poszczególnych działań), a raz na 3 lata sporządzony zostanie raport rozszerzony.

Sprawozdania ze stopnia realizacji poszczególnych programów i projektów służyć będą bieżącemu monitoringowi realizacji Strategii oraz będą pomocne przy przeprowadzaniu ewaluacji Strategii, a także ewentualnej aktualizacji jej celów i kierunków działań.

Ewaluacja końcowa zostanie przeprowadzona w ostatnim roku realizacji Strategii, a jej wyniki będą podstawą do jej aktualizacji na kolejne lata.

Ewaluacja ilościowa przeprowadzana będzie na podstawie analizy danych liczbowych pochodzących ze sprawozdań podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii. Analiza ta określi poziom realizacji poszczególnych zadań.

Ewaluacja jakościowa polegała będzie na ocenie:

- efektywności wdrażania Strategii (czy nakłady czasowe, ludzkie i finansowe zaangażowane w realizację działań są adekwatne do otrzymanych efektów?)
- skuteczności (czy kierunki działań i realizowane w ich ramach zadania w zamierzony sposób prowadzą do osiągnięcia celów? Czy realizowane działania w sposób optymalny realizują cele Strategii?)
- trafności - czy realizowane cele i kierunki działań Strategii są odpowiedzią na aktualne potrzeby mieszkańców Gminy?

Analiza jakościowa pozwoli na ocenę skuteczności strategii w zakresie stosowanych form, funkcjonalności opracowanych procedur oraz ilości i jakości posiadanych zasobów, w tym finansowych.

Źródłem danych, które posłużą do ewaluacji mogą być dane statystyczne, sprawozdania z monitoringu, dane z badań społeczności lokalnej i inne.

3.2.3. Źródła finansowania

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację strategii nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu, a także brak stałych, długookresowych źródeł finansowania.

Należy założyć, że źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ryn na lata 2022- 2026 będą: budżet Gminy, dotacje z budżetu państwa oraz środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Spis wykresów i tabel

___ WYKRES 1. LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE RYN Z POWODU UBÓSTWA W LATACH 2018-2020	27
___ WYKRES 2 LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE RYN Z POWODU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI W LATACH 2018-2020	28
___ WYKRES 3 LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE RYN Z POWODU DŁUGOTRWALEJ LUB CIĘŻKIEJ CHOROBY W LATACH 2018-2020	29
___ WYKRES 4 LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE RYN Z POWODU BEZROBOCIA W LATACH 2018-2020	30
___ WYKRES 5 LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE RYN Z POWODU ALKOHOLIZMU W LATACH 2018-2020	36
___ WYKRES 6 LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE RYN Z POWODU BEZRADNOŚCI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZEJ W LATACH 2018-2020	39
___ TABELA 1. ANALIZA SWOT	99